

Erasmus+

*Haydi Babalar,
Okul Öncesi Eğitim Kurumlarına!*

2016-1-TR01-KA203-034905

BABA KATILIMI

Erken Çocukluk Eğitimi Programları İçin

KILAVUZ

**BAŞKENT
UNIVERSITY**
Turkey

**LIFE-LONG LEARNING
ASSOCIATION**
Turkey

**GÖTEBORGS
UNIVERSITY**
Sweden

**STICHTING
DRIO**
Holland

Erasmus+

Bir ERASMUS+ Programı Projesi:

Haydi Babalar, Okul Öncesi Eğitim Kurumlarına!

2016-1-TR01-KA203-034905

BABA KATILIMI KILAVUZU

Yazarlar

Prof. Dr. Sibel Güneysu – Dr. Öğr. Üyesi Şenil Ünlü Çetin
Dr. Öğr. Üyesi Belkıs Tekmen – Araş. Gör. Esra Merdin
Araş. Gör. H. Selcen Bingöl – Prof. Dr. Susanne Garvis
Prof. Dr. Thomas Johansson – Prof. Dr. Pia Williams

**Başkent
University**
Turkey

**Life-Long Learning
Association**
Turkey

**Göteborgs
University**
Sweden

onderwijs | opvoeding | ondersteuning

**Stichting
Drio**
Holland

Erasmus+

Bir ERASMUS+ Programı Projesi:

Haydi Babalar, Okul Öncesi Eğitim Kurumlarına!

2016-1-TR01-KA203-034905

BABA KATILIM KILAVUZU

Bu proje Avrupa Komisyonu tarafından TR, Avrupa Birliği Başkanlığı, AB Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi (Türkiye Ulusal Ajansı, <http://www.ua.gov.tr>) tarafından yürütülen Erasmus + Programı kapsamında desteklenmiştir. Bu yayın sadece yazarların görüşlerini yansıtır ve Türkiye Ulusal Ajansı veya Avrupa Komisyonu, burada yer alan bilgilerin herhangi bir şekilde kullanılmasından sorumlu tutulamaz.

1. Baskı: Aralık, 2017, Ankara, Türkiye

**Başkent
University**
Turkey

**Life-Long Learning
Association**
Turkey

**Göteborgs
University**
Sweden

onderwijs | opvoeding | ondersteuning

**Stichting
Drio**
Holland

Kitapçık Hakkında

Bu kitap erken çocukluk döneminde baba katılımının önemini vurgulamak amacıyla okul öncesi öğretmenleri için hazırlanmıştır. Kitapta ilk üç bölümde baba katılımının anlamı, önemi ve çeşitleri ilgili alanyazın kapsamında açıklanmaktadır. Son dört bölüm ise baba katılımını etkileyen faktörleri, baba katılımına yönelik önerileri ve okul öncesi eğitim kurumlarında baba dostu bir ortam yaratma stratejilerini kapsamaktadır. Her bölüm bir giriş kısmıyla başlamakta ve bölüm özetiyle son bulmaktadır.

İÇİNDEKİLER

1. BÖLÜM:	1
GİRİŞ	1
2. BÖLÜM	11
BABA KATILIMININ ÖNEMİ	11
3. BÖLÜM	26
BABA KATILIMI TÜRLERİ / EBEVEYN KATILIMI MODELLERİ	26
4. BÖLÜM	36
ERKEN ÇOCUKLUK EĞİTİMİNDE BABA KATILIMINI ETKİLEYEN FAKTÖRLER	36
5. BÖLÜM	48
BABA DOSTU ÇEVRE OLUŞTURMA	48
6. BÖLÜM	70
BABA KATILIMINI TEŞVİK ETME VE PLANLAMA STRATEJİLERİ	70
7. BÖLÜM	93
BABA KATILIMINDA “NASIL?” SORUSU: EBEVEYN EĞİTİM SÜRECİ	93

Önsöz

Bu projede Başkent Üniversitesi (Türkiye) koordinatör olarak, Yaşam Boyu Eğitim Derneği (TR), Göteborg Üniversitesi (İsveç) ve Stichting DRIO (Hollanda) proje ortakları olarak yer almaktadır. Bu Avrupa Birliği projesinin amacı, projeden elde edilen fikri çıktılarının ve ulusal ve uluslararası eğitimlerde kullanılarak baba katılımı özelinde olmakla beraber genel olarak ailenin erken çocukluk eğitimine katılımının artırılmasıdır. Baba katılımının çocuğun dil, bilişsel, psikolojik, sosyal ve duygusal gelişimi üzerinde önemli etkileri olduğu yapılan araştırmalar ve uygulamalarda belirtilmektedir. Baba katılımının eş seçimi, evlilik memnuniyeti ve aile davranışlarında uzun süreli olumlu etkileri olduğu bilinmektedir. Bu nedenle, erken çocukluk eğitiminde ve bakımında aileler ve öğretmenler tarafından baba katılımının teşvik edilmesi önem taşımakta ve desteklenmesi ve gerekmektedir.

Yukarıda bahsedilen araştırma ve uygulama sonuçları, Türkiye, Hollanda ve İsveç okul öncesi kurumlarındaki baba ve aile katılımının incelendiği bu Avrupa Birliği projesinin yürütülmesi ihtiyacını ortaya çıkarmıştır. Öğretmen eğitimleri, aile eğitimleri ve pedagojik aktiviteler ile yeni bilgi ve kaynaklar oluşturulmuştur. Farklı ülkelerdeki araştırmacılar ve öğretmenler aile katılımı ile ilgili anlayışlarını artırmışlar ve erken çocukluk eğitiminde ve bakımında yeni çalışma yolları öğrenmişlerdir.

Bu projede ulusal ve uluslararası toplantılar ve eğitimler gerçekleştirilmiş ve baba katılım kılavuzu, baba katılım etkinlik kitabı ve web sayfası (<http://www.fatherscomepreschools.com>) olmak üzere üç fikri çıktı üretilmiştir. Bu proje İsveç, Hollanda ve Türkiye'deki ortakların işbirliği ile gerçekleşmiş olması sebebiyle tüm fikri çıktılar İngilizce, İsveççe, Hollandaca ve Türkçe olarak hazırlanmıştır. Bu projenin çıktılarının tüm Avrupa Birliği Ülkelerinde erken çocukluk eğitiminde baba katılımının artırılması için etkin bir şekilde kullanılacağına inanıyoruz.

Bu projede yer alan ve katkı sağlayan tüm kuruluşlara teşekkür ederiz. Öncelikle bu projenin gerçekleşmesini sağlayan Avrupa Birliği Başkanlığı, AB Eğitim Merkezi ve Gençlik Programları (Türkiye Ulusal Ajansı) Erasmus + kapsamında AB komisyonuna ve projenin yürütülmesinde ve destek sağlayan Başkent Üniversitesi, Göteborg Üniversitesi, Stichting DRIO ve Yaşam Boyu Eğitim Derneğine teşekkür ederiz.

Bu proje okul öncesi eğitim kurumlarında çalışan harika öğretmenler ve personeli olmadan başarılmazdı. Aile ve baba katılımının hakkında katılımları ve kararlılıkları için teşekkür ediyoruz.

Son olarak proje sürecinde onların perspektifinden öğrenmemizi sağlayan ve destek veren çocuklara ve ailelerine teşekkür ediyoruz.

Proje Ekibi

Şenil Ünlü Çetin (Proje Yazarı - Dr. Öğr. Üyesi, Kırıkkale Üniversitesi, senilunlucetin@gmail.com)

Füsun Eyidoğan (Proje Koordinatörü - Prof. Dr., Başkent Üniversitesi, fusunie@baskent.edu.tr)

Sibel Güneysu (Prof. Dr., Başkent Üniversitesi, sibelg@baskent.edu.tr)

Belkıs Tekmen (Dr. Öğr. Üyesi, Başkent Üniversitesi, tekmen@baskent.edu.tr)

Esra Merdin (Araş. Gör., Başkent Üniversitesi, eozbey@baskent.edu.tr)

H. Selcen Bingöl (Araş. Gör., Başkent Üniversitesi, sbingol@baskent.edu.tr)

Halil Ersoy (Dr. Öğr. Üyesi, Başkent Üniversitesi, hersoy@baskent.edu.tr)

Ali Ulusoy (Yaşam Boyu Eğitim Derneği Başkanı, aliulusoy@happykids.com.tr)

Susanne Garvis (Prof. Dr., Göteborg Üniversitesi, susanne.garvis@gu.se)

Liisa Uusimäki (Öğt. Gör. Dr, Göteborg Üniversitesi, liisa.uusimaki@gu.se)

Tina Yngvesson (Araş. Gör., Göteborg Üniversitesi, gusyngti@student.gu.se)

Megan Rådesjö (Araş. Gör., Göteborg Üniversitesi, gusmaresme@student.gu.se)

Kadir Isik (Araş. Gör., Göteborg Üniversitesi, gusisika@student.gu.se)

Pia Williams (Prof. Dr., Göteborg Üniversitesi, pia.williams@ped.gu.se)

Thomas Johansson (Prof. Dr., Göteborg Üniversitesi, thomas.johansson.2@gu.se)

Gülşah Güngöz van Dijk (Pedagog, gulsahgungoz@yahoo.com)

Maike Verdouw (Okul Koordinatörü, vanmaikeverdouw@gmail.com)

Jos Jansen (Emekli okul müdürü, jansen.jjg@gmail.com)

Suzanne Akkuş (Drama öğretmeni) suzanakkuss@gmail.com)

Ruud Polman (Öğretmen) r.polman@skpo.nl)

Dimphy Nooijen (Öğretmen) d.nooijen@skpo.nl)

Monica Bor (Okul öncesi eğitimi takım lideri, m.bor@koreinkinderplein.nl)

1. BÖLÜM

GİRİŞ

Birinci bölümde aşağıdaki konular ele alınmaktadır;

- ailenin anlamı
- ailenin önemi
- aile çeşitleri
- ebeveynlik biçimleri
- ebeveynlerin değişen rolleri ve
- baba katılımının tanımı ve bileşenleri

Günümüzde araştırmalar, baba katılımının çocukların dil gelişimini, bilişsel gelişimini, psikolojik refahını, sosyal ve duygusal gelişimini desteklediğini göstermektedir. Buna ek olarak, baba katılımının çocukların eş seçimi, evlilik tatmini ve ebeveynlik davranışları bakımından uzun vadeli olumlu sonuçlarla ilişkili olduğu bilinmektedir.

Eğitimde baba katılımı ile çocukların akademik başarısı olumlu yönde ilişkilendirilirken, baba katılımının eksikliği çocukların erken dönemde okulu bırakmasıyla sonuçlanabilmektedir. Ancak birçok kültürde ebeveyn katılımı anne katılımı olarak algılandığı için ve babaların ebeveyn katılımı aktivitelerine dâhil edilmesinin zor olduğu düşünüldüğü için, eğitimde baba katılımı anne katılımından daha azdır. Anne ve babalara ilişkin geleneksel rollerden dolayı bu durum okul öncesi eğitimde daha belirgin hale gelmektedir. Okul öncesi eğitiminde yaş olarak küçük çocuklar hedef alınmaktadır. Genel olarak tüm dünyada babalar ailenin maddi geçimini sağlarken annelerin rolü de çocukların bakımını üstlenmektedir. Bu toplumsal cinsiyet rolü yaklaşımı nedeniyle okul öncesi eğitim kurumları da babaları sürece dâhil etmek için yetersiz bir çaba harcarken anne katılımını daha fazla vurgulamaya yönelmektedir.

Fakat son zamanlarda yapılan araştırmalar, okul öncesi eğitim kurumlarının babaları desteklemesiyle babaların okul öncesi ortamlara katılım düzeylerinin arttırılabileceğini göstermektedir. Örneğin, baba katılımının önemini vurgulayan hizmet içi öğretmen eğitimleri, her iki ebeveynin iş saatlerine göre organize edilen ebeveyn katılım aktiviteleri (Fagan & Palm, 2004), personelin baba katılımına yönelik olumlu yaklaşımları (Palm & Fagan, 2008) ve babaların katılımını destekleyen kurumsal girişimler (Raikes & Belotti, 2006) okul öncesi ortamlara baba katılımını arttırmaktadır. Okul öncesi eğitimde baba katılımının önemini ortaya koyan bu bilgilere rağmen, okul öncesi eğitimde baba katılımı "hala nispeten yeni bir olgudur". Bu nedenle baba katılımını arttırmak amacıyla "anneler ve öğretmenler" de dâhil olmak üzere tüm yetişkinlerin bu yöndeki desteği önemlidir." (Palm & Fagan, 2008, s.748). Bu noktada bu el kitabı sadece okul öncesi öğretmenlerinin baba katılımına ilişkin becerilerini ve baba katılımını arttırmayı amaçlamakla kalmayıp, aynı zamanda ilgili alanyazın ve konuyla ilgili örnekler yoluyla anne,

baba ve eğitimcilerin baba katılımının önemi konusundaki bilgilerini arttırmayı da amaçlamaktadır.

Ailenin Anlam ve Önemi

*“Aile zihinlerin birbiriyle iletişime geçtiği bir yerdir.
Eğer bu zihinler birbirini severse,
ev bir çiçek bahçesi kadar güzel olacaktır.
Ama bu zihinler birbirleriyle olan uyumu kaybederse,
bahçeyi harap eden bir fırtına gibi olacaktır”
Buddha*

İnsan sosyal bir varlıktır ve aile insanların doğumdan sonra katıldıkları ilk toplumsal sistemdir. Bebekler dünyaya geldiklerinde ilk bakıcıları olan anne-babalarıyla ilişki kurmaya başlarlar. Bebekler anne-babalarıyla iletişim kurmak, bağ kurmak ve doğdukları aileye bağlanmak için gerekli tüm becerilere zaten sahiptirler. Bu beceriler sayesinde bebekler dünyada hayatlarını sürdürebilmekte ve aileleriyle sağlıklı sosyal ilişkiler kurabilmektedirler.

Aile ve bir ailenin bir parçası olmak kişiye göre farklı şekillerde tanımlanabilir. Aileler ekonomik, kültürel, sosyal ve diğer birçok yönden farklılaşabilmektedir ve evrensel bir aile tanımı yoktur. Ancak basit haliyle aile, bir grup insanın kan bağı yoluyla veya akrabalık yoluyla (evlilik veya diğer ilişkiler yoluyla) bir araya gelmesi olarak tanımlanabilir. Çoğu toplumda aile, çocukların eğitimi ve sosyalleşmesi için sosyal bir ortam ve temel bir kurum olarak görülmektedir (Ünlü, 2010).

Bütün toplumlar yeni üyelerine içinde yaşadıkları toplumun hayatta kalma becerilerini, geleneklerini, değerlerini ve kurallarını öğretme ihtiyacı duyar. Bu açıdan, ailenin çocuklar için iki önemli işlevi vardır: çocukları zararlı şeylerden korur ve toplumda bir yere sahip olabilmeleri için onları için hazırlar. Bu anlamda aile, büyük toplumun ortak kurallarını, geleneklerini ve değerlerini yansıtan ancak aynı zamanda kendi iç değerleri, kültürü, ahlaki ve etik konuları olan ayrı bir toplumsal birimdir.

*“Aile çocuğun gelişimini destekleyen
ve devam ettiren en etkili ve ekonomik sistemdir.
Aile katılımı olmadan müdahalenin başarısız olması muhtemeldir
ve çocuğun hayatında başarılı olumlu değişiklikler
müdahale kesilir kesilmez ortadan kalkabilir.”*

Urie Bronfenbrenner (1974)

Bu küçük ve basit toplumsal birimde, ebeveynler toplumsal özellikleri çocuklarına aktaran en önemli kaynaklardır. Topluma dâhil olmadan önce çocuklar sosyal normları, kuralları ve kültürlerini ebeveynleriyle, kardeşleriyle ve diğer aile üyeleriyle iletişim kurarak öğrenirler (Berk, 2006). Ebeveynler ve çocuklar arasındaki bu iletişim ve sinerji, çocukların gelişimi ve sonraki hayat deneyimleri için çok önemlidir.

Aile Çeşitleri

Aile yapısındaki farklı değişkenlere göre birçok aile çeşidi vardır:

Ailedeki birey sayısına göre aile çeşitleri:

- 1) Çekirdek Aile: Anne ve baba olmak üzere iki ebeveyni ve çocuklarını içerir (Çiftçi & Biçici, 2005).
- 2) Geniş Aile: Aynı evde yaşayan birden çok çekirdek aileyi içerir. Örneğin büyükanne, büyükbaba, damatlar, gelinler ve torunlar vb. (Trost, 1993'ten alıntılan Murdock, 1949).

Evlenilen kişi sayısına göre aile çeşitleri:

- 1) Tek eşlilik: Bir kadın ve erkeğin evliliği
- 2) Çok eşlilik: Bir erkeğin birden fazla kadınla evlenmesi (çokkarılı aile) ve bir kadının birden fazla erkekle evlenmesi (çokkocalı aile).

Otoriteye göre aile çeşitleri:

- 1) Ataerkil Aile: Erkek aile lideridir ve tüm otoriteye sahiptir.
- 2) Anaerkil Aile: Kadın ailenin başıdır ve otoriteye sahiptir.

Ayrıca bekâr veya üvey ebeveynleri, evlat edinilmiş çocukları ve eşcinsel ebeveynleri olan aileler de vardır. Bugünlerde bekâr ve üvey ebeveynli ailelerin sayısı da artmaktadır. Evlat edinme, çocukların ebeveynlik haklarını biyolojik ailesinden alıp evlat edinen aileye transfer ederek onlara aile üyeliği yaratan yasal bir süreçtir (Allor, 1983, s.28). Biyolojik aile değildir ama yapısal olarak biyolojik ailelere benzerlik göstermektedirler. Biyolojik aileler gibi üvey aileler de çocuklar için gelişimsel görevleri yerine getirir ve aile işlevi görürler (Allor, 1983). Bu aile çeşitlerine ek olarak, gey ve lezbiyen olan eşcinsel bireyler tarafından kurulan eşcinsel evlilikler de vardır. Bazı ülkelerde iki eşcinsel eş yasal olarak evlenebilir ve evlat edinme veya diğer yollardan çocuk sahibi olabilirler.

Ebeveynlik Stilleri

Ebeveynlik stilleri ailelerin çocuklarının davranışlarına tepki verme şekillerini ve ebeveynlerin çocuklardan beklentilerini göstermektedir (Baumrind, 1991). Baumrind ebeveynlik stillerini üç kategoriye ayırmıştır: **a) otoriter; b) aşırı hoşgörülü; c) demokratik**

Otoriter ebeveynler çocuklarının bazı davranış ve kişilik özelliklerini kesin kurallar kullanarak kontrol etmek ve şekillendirmek isterler. Bu tür ailelerde ebeveynler çocuğun kontrolünü elinde bulundurur ve çocuğun ebeveynlerine itaat etmesi beklenir. Kontrol etme gücü ebeveynlerin elindedir ve çocukların soru sormasına ve düşünceleri tartışmasına izin verilmez. Bu çocukların karar verme becerilerini geliştirme şansları çok azdır. Bu tür ailelerde yetişen çocuklar kurallara uymayı öğrenebilirler, ancak

aynı zamanda ailelerinden habersiz bir şeyler yapmayı ve böyle bir durumda yakalandıklarında yalan söylemeyi de öğrenirler. Bu aile türü daha kopuk ve diğer stillerden “daha az samimidir”.

Aşırı hoşgörülü ebeveynler çocuklarına karşı tolerans gösterirler ve çocukların isteklerini yerine getirmeye çalışırlar. Ayrıca olabildiğince az cezaya başvururlar ve olgun davranışlar sergileme konusunda çocuklarından çok az beklentileri olur. Rahat ve serbest bir şekilde yetiştirilen çocuklar sıklıkla ailelerinin onlarla ilgilenmediğini düşünürler. Ailelerinin ilgisini hissetmedikleri için üzgün olabilir, yaramazlık yapabilir ve risk alabilirler.

Demokratik ebeveynler çocukların gelişimsel aşamalarını ve bireysel özelliklerini göz önünde bulundurarak çocuk davranışları için makul limitler ve kontroller koyarlar. Bu ebeveynler çocukların kurallar ve sorumluluklarla ilgili tartışmalara katkıda bulunmalarına izin verirler ve çocukların bireyselliğini ve bağımsızlığını desteklerler. Çocuklarıyla iletişime açıktırlar ve ile içinde çocuklara demokratik karar alma hakkı sağlanır. Bu stille yetiştirilen çocuklar karar alma becerilerini öğrenirler ve işbirliği gerektiren çalışmaları kolaylıkla yürütebilirler. Ayrıca bu tür çocuklar güvenilir, sorumluluk sahibi ve başarılıdırlar ve öz-saygıları yüksektir.

Ailelerin Değişen Roller

Ebeveynlerin ailedeki rolü ve çocuklarla olan ilişkileri; teknolojiye, ekonomideki ve toplumsal ideolojilerdeki değişimler nedeniyle zamanla değişmektedir. Geleneksel olarak çocuk yetiştirme konusunda temel sorumluluk annenin üzerindedir ve babaların rolü ise aileyi ekonomik bakımdan geçindirmektir. Bu tür toplumsal ve ailevi değişiklikler, anneyi birincil bakıcı ve babayı da ailenin geçim kaynağı olarak gören toplumun geleneksel bakış açısının değişmesine yol açmıştır (Kay, 2016). Kadınların iş gücüne katılımının artmasıyla birlikte, babalar ailenin geçimini sağlayan tek ekonomik kaynak olmaktan çıkmışlardır. Hem babalar arasında hem de babaların çocuklarının hayatlarına katılımları arasında farklar olsa da günümüzün babaları çocuklarıyla daha fazla zaman geçirmekte ve çocuk bakımı sorumluluklarını paylaşmaya daha istekli olmaktadır. Günümüzde ailelerin yaşam seçimleri de rollerini etkilemektedir. Örneğin, birçok çift evlenmeden önce içinde buldukları geniş ailelerinin üyelerine yakın bir yerde yaşamamaktadır ve bu nedenle çiftlerin anne ve babaları torunlarının bakımına katılmakta zorlandığı için, anne babaların çocuklarını yetiştirirken ebeveynlik rollerini paylaşmaları gerekmektedir. (Gordon & Williams-Browne, 1995). Bu nedenle, tüm bu sosyal değişimlerin bir sonucu olarak babalar çocuk yetiştirmede daha aktif bir rol üstlenmektedir (Cabrera vd., 2000; Lamb, 2010).

Bunun yanı sıra, boşanma sonrası evde çocukla birlikte kalan tek bir bekâr ebeveyn çocuk yetiştirmede tek başına daha çok sorumluluk alabilir. Bu şekilde sorumluluğun artmasıyla özellikle babaların aktif baba katılımı hakkında daha çok destek alması gerekebilir.

Çocuğun Hayatında Babanın Önemi

Çocuk gelişimini incelerken araştırmalar çoğunlukla annelere odaklanmaktadır. Babalar ‘çocuk gelişiminin unutulmuş katılımcıları’ ve ‘görünmez ebeveynler’ olarak görülmüşlerdir (Lamb, 1975) ve bu yüzden babalar çalışmalarda ihmal edilmişlerdir (Saracho&Spodek, 2008). 1970’lerin ortalarından itibaren baba çocuk ilişkisi ve babanın ailedeki rolleri araştırmacıların dikkatini daha fazla çekmeye başlamış ve babaların rolü üzerine ve küçük çocukların hayatına baba katılımını anlamak amacıyla araştırmalar yapılmıştır. (Cabrera, Tamis-LeMonda, Bradley, Hofferth, & Lamb, 2000; Lamb, 1975; Lamb, Pleck, Charnov, & Levine, 1985; Lamb vd., 1987; Marsiglio, 1991, 1993; Marsiglio, Amato, Day, & Lamb, 2000; McBride, 1990, 1991; McBride & Mills, 1993). Araştırma sonuçları babanın çocuğun hayatındaki önemini göstermiştir ve baba katılımı çocukların öğrenmesi, ilerlemesi ve iyi olmaları açısından bir fark yaratmaktadır. Daha ilgili bir babaya sahip olan çocuklar daha az ilgili bir babaya sahip olan çocuklara kıyasla daha yüksek bilişsel ve dilsel yetenek, artan empati becerileri, daha az cinsiyet önyargıları ve daha fazla içsel odaklanmaya sahiptir (Lamb, 2010).

Baba katılımı çalışmalarının çoğu baba katılımının okul çağındaki çocukların hayatına olan etkilerine odaklanmaktadır (Lamb-Parker, Piotrkowski, Baker, Kessler-Sklar, Clark, & Peay; 2001) ve bu araştırmacıların çoğu çoğunlukla ev ortamındaki katılıma değinmektedirler. Babalara yönelik toplumsal yaklaşım ve çocukların gelişimini pozitif yönde etkileme potansiyeli sebebiyle araştırmacılar ve eğitimciler okul ortamında baba katılımının önemini fark etmeye başlamışlardır (Nord, Brimall, & West, 1997). Babaların çocukların eğitim süreçlerine katılımıyla birlikte çocukların okuldaki başarısı ve okula devam etme oranı artmaktadır ve ayrıca daha az disiplin sorunu yaşamakta eğitim konusunda daha hevesli olmaktadır (Epstein & Sanders, 2002; Nord, Brimall, & West, 1997). Böylece ailelerin özgüveni artmakta ve ailelerin genel anlamda okul memnuniyetleri sağlanmaktadır (Karther & Lowden, 1997).

Aynı şekilde Parker, Piotrkowski, Kessler-Sklar, Baker, Peay ve Clark (1997) ebeveynlerin “Head Start” programlarına katılımının, düzelen aile çocuk ilişkilerine, daha iyi evde öğrenme ortamlarına, çocukların daha iyi sosyal becerilere sahip olmasına ve temel eğitim seviyesinde daha fazla aile katılımına sebebiyet verdiğini ortaya çıkarmışlardır. Özellikle Lazar (1981) Head Start programlarının başarısının program içeriğine değil de aile katılımına bağlı olabileceğini iddia etmektedir.

Önemli araştırmalar göstermektedir ki, aileler çocuklarının eğitiminde aktif rol aldıklarında çocuklarına okulun önemli olduğu mesajını göndermektedirler (Epstein, 2011; Walker, Hoover-Dempsey, Whetsel, & Green, 2004). Bu mesaj ebeveynlerden geldiğinde çocukların okula karşı tepkileri olumlu yönde değişir ve böylece akademik başarıları artar (Bryk vd., 2010; Gonzalez-DeHass, Willems, & Holbein, 2005). Bryk ve arkadaşlarının (2010) Şikago’da okul iyileştirilmesi üzerine yaptığı bir çalışma ebeveyn katılımının çocukların artan başarısında kritik bir faktör olduğunu öne sürmektedir. Ebeveynler çocuklarının eğitiminde aktif rol aldığı anda işbirliği artar ve çocukların büyümesi ve gelişimi olumlu

yönde ilerler (Lamb, 2004). Fakat Hoand Hiatt-Michael (2012) ebeveyn katılımı çalışmalarının çoğunlukla annenin çocuğun eğitimine katılımını ifade ettiğini ve babanın etkisinin kısmen yok sayıldığını belirtmektedir. Bu yüzden son yıllarda babanın çocuğun eğitimine katılımını ele alan çalışmalar eğitim araştırmacılarının dikkatini daha çok çekmektedir. Günümüzde babaların çocuk başarısında anne kadar önemli bir rol oynadığı kabul edilmektedir. Araştırmalar katılımcı bir babaya sahip olan çocukların daha az katılımcı veya hiç katılımcı olmayan bir babaya sahip çocuklara göre okulda daha başarılı olduğunu göstermektedir (Cabrera vd., 2000). Bu yüzden okul öncesi eğitimde baba katılımı çok önemlidir ve okul öncesi eğitimcilerinin okul öncesi eğitimde baba katılımını teşvik etmesi gerekmektedir. Okul öncesi eğitimde baba katılımı, çocukların olumsuz sonuçlarını ırka, babanın eğitimine ve sosyo-ekonomik durumuna bakılmaksızın azaltmaya yardımcı olur (Bronte-Tinkew vd., 2008). Benzer şekilde Baker (2014) çocuklarının eğitimine katıldıklarında babaların daha az stres yaşadıklarını ve saldırgan davranışlarını kontrol etmeyi öğrendiklerini iddia etmektedir. Ayrıca baba katılımı çocukların ergenlik dönemlerinde yaşayabileceği stresi ve depresyonu önlemektedir (Baker, 2014).

Bunun yanı sıra babalar çocukların eğitimine katıldıklarında çocuklarının öğretmenleriyle daha fazla iletişim kurma fırsatı yakalarlar. Çocuklarını okuldayken daha iyi anlayabilirler çünkü çocuklar evdeyken farklı tepkiler gösterebilirler. Sonuç olarak babalar ve çocukları evde okulla ilgili konuşabilirler ve öğrenme aktivitelerini evde de devam ettirebilirler. İletişim baba-çocuk iletişimini zenginleştirmeye ve çocukların ebeveynleriyle daha güçlü bir bağ kurmasına yardımcı olur (Cowan vd., 2009).

Diğer yandan, babanın rol model olarak yokluğu çocuklar açısından bazı problemlere sebep olmaktadır. Araştırmalar babasız büyüdüklerinde erkek çocukların cinsiyet rolleri ve cinsel kimlikle alakalı problemler yaşamaya eğilimli olduğunu göstermektedir (Bronte-Tinkew, Carrano, Horowitz, & Kinukawa, 2008). Benzer şekilde katılım göstermeyen bir babaya sahip kız çocuklar karşı cinsle iletişim kurmada sorun yaşayabilirler çünkü düzgün bir erkeğin kadınlara nasıl davrandığını babalarından öğrenme şansları olmamıştır ve hangi davranışların uygunsuz olduğunu bilemeyebilirler.

Özetle, ebeveynler sıklıkla çocuklarının ilk öğretmeni olarak görülürler (Tekin, 2012) ve katkıları çocuk gelişimi için çok değerlidir. Küçük çocukların gelişimine baba katılımının birçok bilinen faydası vardır. Okul öncesi eğitimde baba katılımının yararlarının bilincinde olmak ve katılımlarını teşvik etmek bu yüzden çok önemlidir.

Baba Katılımının Tanımı ve Bileşenleri

Günümüzde babalar, 30-40 yıl öncesinde çocuk yetiştiren babalara kıyasla çocuklarının hayatlarına daha fazla katkıda bulunmaktadır (Unuvar, 2011) ve katkıları çocukların hayatlarında bir fark yaratmaktadır.

Lamb, Pleck, Charnov ve Levine (1985)'e göre baba katılımı üç ana bileşenden oluşmaktadır: ulaşılabilirlik, sorumluluk ve etkileşim

Ulaşılabilirlik: Babanın mevcudiyetini ve çocukların ona ulaşabilmesini ifade eder. Baba eğer fiziksel ve psikolojik olarak çocuk için ulaşılabilir durumdaysa doğrudan etkileşim gerekli değildir. Baba mutfakta yemek pişirirken veya bir ev

işi yaparken çocuğun odada oyun oynaması baba ulaşılabilirliğinin bir örneğidir (Lamb vd., 1985; Lamb, 1997).

Sorumluluk: Kaynakların, çocuğun refahı ve bakımına göre ayarlanmasını ifade eder. Sorumlu olmak çocukla doğrudan etkileşimi gerektirmez. Baba katılımı modeline göre, çocuğun ne zaman doktora gideceğini bilmek, çocuk bakımı ve bakım ayarlamaları yapmak babanın sorumluluklarıdır (Lamb vd., 1985; Lamb, 1997).

Etkileşim: Bakım, oyun ve boş zaman aktiviteleri esnasında baba ve çocuk arasındaki doğrudan ve paylaşılan etkileşimi ifade eder. Çocuğun karınını doyurmak, onunla oynamak veya kitap okumak baba etkileşiminin örnekleridir. Çocuk ve baba arasında doğrudan bir etkileşim gerektiği için çocuk odasında oynarken babanın oturma odasında oturması baba katılımını veya etkileşimini oluşturmaz (Lamb vd., 1985; Lamb, 1997).

DON'T BE EMBARRASSED TO ASK FOR HELP DAD.

(SORU SORMAYA ÇEKİNME BABA.)

Kaynakça

- Allor, M. T. (1983). Working with adoptive families. *Home Healthcare Nurse*, 1(2), pp.28- 33. Retrieved on 25.08.2010 from http://journals.lww.com/homehealthcareonline/Citation/183/11000/Working_with_Adoptive_Families.12.aspx
- Baker, C. (2014). African American fathers' depression and stress as predictors of father involvement during early childhood. *Journal of Black Psychology*, 40(4), 311-333.
- Baumrind, D. (1991). The influence of parenting style on adolescent competence and substance use. *The Journal of Early Adolescence*, 11(1), 56-95.
- Berk, E. L. (2006). *Child Development and Psychology* (7th ed.). Pearson/Allyn an Bacon.
- Bronfenbrenner, U. (1974). Is early intervention effective? *Teachers College Record*, 76(2), 279–303.
- Bronte-Tinkew, J., Carrano, J., Horowitz, A., & Kinukawa, A. (2008). Involvement among resident fathers and links to infant cognitive outcomes. *Journal of Family Issues*, 29(9), 1211-1244.
- Bryk, A. S., Sebring, P. B., Allensworth, E., Easton, J. Q., & Luppescu, S. (2010). *Organizing schools for improvement: Lessons from Chicago*. University of Chicago Press.
- Cabrera, N.J., Tamis-LeMonda, C.S., Bradley, R.H., Hofferth, S., & Lamb, M.E. (2000). Fatherhood in the twenty-first century. *Child Development*, 71, 127-136.
- Cowan, P. A., & Pruett, M. K. (2009). Six barriers to father involvement and suggestions for overcoming them. *Family Focus*, 41, 1-4.
- Cömert, D., & Güleç, H. (2004). Okulöncesi eğitim kurumlarında aile katılımının önemi: Öğretmen-aile-çocuk ve kurum.
- Çiftçi, A. & Biçici, Ğ. (2005). Aile Rehberi. *T.C. Başbakanlık Ail eve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü Yayınları*, Ankara, p.1-95.
- Epstein, J. L., & Sanders, M. G. (2002). Family, school, and community partnerships. In M. H. Bornstein (Ed.), *Handbook of parenting* (2nd ed., Vol. 5, pp. 407-437). Mahwah, NJ: Erlbaum.
- Gordon, A. & Williams-Browne, K. (1995). *Beginnings & beyond* (4th ed.). Albany, NY: Delmar Publishers.
- Gonzalez-DeHass, A. R., Willems, P. P., & Holbein, M. F. D. (2005). Examining the relationship between parental involvement and student motivation. *Educational psychology review*, 17(2), 99-123.
- Karther, D., & Lowden, F. (1997). The home-school contextual continuum of learning of families

- characterized as at-risk: Developmentally appropriate practice. *Journal of Early Education and Family Review*, 5, 8-13.
- Kay, T. (2006). Where is Dad? Fatherhood in leisure studies. *Leisure Studies*, 25(2), 133-152.
- Lamb, M. E. (1975). Fathers: Forgotten contributors to child development. *Human Development*, 4, 245-266.
- Lamb, M. E., Pleck, J. H., Charnov, E. L., & Levine, J. A. (1985). Paternal Behaviors in Human. *American Zoologist*, 25(3), 883-894.
- Lamb-Parker, F., Piotrkowski, C. S., Baker, A. J., Kessler-Sklar, S., Clark, B., Peay, L. (2001). Understanding parent barriers to involvement in Head Start: A research community partnership. *Early Childhood Research Quarterly*, 16, 35-51.
- Lazar, I. (1981). Early intervention is effective: Success of Head Start-type programs is due mostly to parent involvement, not to any particular curriculum. *Educational Leadership*, nv, 303-305.
- McBride, B. A. (1990). The effects of a parent education/play group program on father involvement in child rearing. *Family Relations* (39)3, 250-256.
- McBride, B.A. (1991). Parent education and support programs for fathers: Outcome effects on paternal involvement. *Early Child Development and Care*, 67, 73-85.
- McBride, B. A., & Mills, G. (1993). A comparison of mothers' and fathers' involvement with their preschool age children. *Early Childhood Research Quarterly*, 8, 457-477.
- Marsiglio, W., Amato, P., Day, R. D., & Lamb, M. E. (2000). Scholarship on fatherhood in the 1990s and beyond. *Journal of Marriage and Family*, 62(4), 1173-1191.
- Nord, C. W., Brimall, D., & West, J. (1997). Fathers' involvement in their children's schools (NCES 98-091). Washington, DC: U.S. Department of Education, National Center for Educational Statistics.
- Palkovitz, R. (1984). Paternal attitudes and fathers' interactions with their 5-month old infants. *Developmental Psychology*, 20, 1054-1060.
- Parker, F. L., Piotrkowski, C. S., Kessler-Sklar, S., Baker, A. J., Peay, L., & Clark, B. (1997) The impact of parent involvement in Head Start on parents and children. Final Report [and] Executive Summary. Administration for Children, Youth and Families (DHHS). Washington, DC.
- Rimm-Kaufman, S. E., & Zhang, Y. (2005). Father-school communication in preschool and kindergarten. *School Psychology Review*, 34, 287-308.
- Saracho, O. N. & Spodek, B. (2008): Fathers: The 'invisible' parents. *Early Child Development and Care* (178)7-8, 821-836.

Tekin, A. K. (2012). Father involvement in early childhood education. *Challenging Education for Future Change*, 5, 739-751. doi:10.13140/2.1.4349.8883

Trost, J. (1993). Family from a dyadic perspective. *Journal of Family Issues*, 14(1), 92-104.

Unuvar, P. (2011). The changing role of fathers. In C. H. Leyton (Ed.), *Fatherhood: Roles, responsibilities & reward* (125-146). New York: Nova Science Publishers, Inc.

Walker, J. M., Hoover-Dempsey, K. V., Whetsel, D. R., & Green, C. L. (2004). Parental involvement in homework: A review of current research and its implications for teachers, after school program staff, and parent leaders. *Cambridge, MA: Harvard Family Research Project*. Retrieved December, 15, 2008.

2. BÖLÜM

BABA KATILIMININ ÖNEMİ

Bu bölümde, çocuk, öğretmen, okul ve anne-baba açısından baba katılımının önemi üzerine yapılan çalışmalar tartışılmış ve özetlenmiştir.

Eğer bir baba isterse, her durumda çocuklarına zaman ayırabilir.

Baba Katılımının Çocuk Açısından Önemi

Giriş

Çocuk ve baba arasındaki kaliteli etkileşimin çocuk, baba, anne ve tüm aile üzerinde olumlu etkisi olduğu bilinmektedir. Baba katılımı, çocuğun eğitimi, akademik başarısı, sosyal ve bilişsel becerileri, sağlığı ve aile ilişkileri gibi çıktılara önemli ölçüde katkıda bulunur. Babanın sevgisi ve baba katılımı, küçük çocukların psikolojik uyumunun, değerleri içselleştirilmesinin, toplumsal inisiyatif ve sosyal uyumunun önemli belirleyicileridir (Trahan ve Cheung, 2016).

Baba katılımının çocuk açısından öneminin daha iyi anlaşılması için aşağıdaki konular tartışılacaktır:

- Çocuklar babalarının katılım düzeyini nasıl etkiler?
- Baba katılımının çocuklar üzerinde ne tür bir etkisi vardır?

Çocuğun Yaşı

Birçok araştırmacı çocukların yaşının babanın katılımında önemli bir değişken olduğu belirtmektedir. Küçük çocuklar ebeveyn katılımından, yaşça büyük çocuklara göre daha fazla etkilenirler. Yapılan araştırmalara göre baba katılımının etkisi, ilkokul çağındaki çocuklarda ortaöğretim kademesinde olan çocuklara göre daha fazladır.

Baba katılımının etkisinin küçük çocuklarda yaşça büyük çocuklara göre daha fazla olmasının birçok farklı sebebi vardır. İlk olarak, çocuklar daha küçük yaşlardayken dış etkilere daha açık olurlar. İkincisi, çocuklar ergenlik süresince ve ergenlik öncesi dönemlerde akran baskısından küçük yaşlara göre daha çok etkilenirler (Fagan & Palm, 2004; Jeynes, 2007b). Akran baskısı arttıkça, çocuklar ailenin ve özellikle de babanın katılımından rahatsız olurlar (Skalotis, 2010).

Üçüncüsü, yaşça büyük çocukların benlik kavramı geliştikçe onları gerçek değişim ve ilerlemeyi sağlama konusunda ikna etmek zorlaşmaktadır (Bronfenbrenner & Morris, 1998; Jeynes, 2003b). Örneğin, öğrenciler uzun süre kötü notlara ve kötü davranışlara sahip olduklarında, gençlik yıllarına gelene kadar bu konularda başarılı olabileceklerine inanmayacaklardır.(Bronfenbrenner & Morris, 1998; Jeynes, 1999). Bu nedenle çocuklar daha küçük yaşta babaları onları daha kolay ikna edebilir ve ilerlemelerini sağlayabilir.

Dördüncüsü, çocuklar genellikle küçükken çok büyük bir mutlu olma arzusuna sahiptir (Saracho, 2008). Beşincisi, çocuklar büyüdükçe aileleri onlarla daha az zaman harcamaya eğilimi gösterirler. Çünkü büyük çocuklar kendi bakımlarını yapabildiği için, ebeveynlerine daha az ihtiyaç duyarlar. Altıncı olarak, gençler, ergenlik çağında çok sayıda toplumsal dikkat dağınıklığına maruz kaldıklarından odaklanma konusunda zorluk yaşayabilirler.

(Ringo, 2011).

Sonuç olarak, baba katılımında çocuğun yaşı çok önemlidir. Araştırmalar babanın katılım oranının çocukların yaşlarına göre değişiklik gösterebileceğini göstermektedir. Ayrıca çocuğun yaşı da baba katılımına olan ihtiyaç türünü etkilemektedir. Babaların önemi çocuklukta bitmemekle birlikte ergenlik dönemi ve genç erişkinlik boyunca devam etmektedir (West ve Honey, 2016). Çocuğun gelişiminin çoğu erken çocukluk döneminde tamamlandığından, babaların katılımı bu yaşlarda daha önemlidir. Bu nedenle okul öncesi eğitim kurumlarında yüksek baba katılımı çocukların hayatları üzerinde önemli bir etkiye sahiptir.

Çocuğun Cinsiyeti

Çocukların cinsiyeti babanın katılımını etkileyen önemli bir değişkendir. Cinsiyet rolleri erkek ve kız çocuklarının arasındaki farklılıkları açıklamaktadır. Araştırmalar okul öncesi dönemde baba katılımının, erkek ve kız çocuklar üzerindeki etkilerinin önemli ölçüde farklı olduğunu göstermektedir.

Örneğin, baba katılımının çocukların sosyal becerileri ile saldırgan davranışları üzerinde bazı etkileri bulunmaktadır. Yüksek baba katılımı kız çocukları için duygusal ve davranışsal sorunların daha düşük olmasını ve sosyal becerilerin pozitif yönde gelişmesini sağlar. Bu durum erkek çocuklar için değişiklik gösterebilir (Ramchandani, van Ijzendoorn, ve Bakermans-Kranenburg, 2010). Baba katılımının kız ve erkek çocukların sosyal becerileri ve saldırgan davranışları üzerindeki etkisi, çocukların kapalı ve açık hava oyunlarında daha net görülebilir. (Torres vd., 2014).

Baba katılımında cinsiyet farklılıklarıyla ilgili bir diğer örnek de aile tipleri ile ilgilidir. Ataerkil ailelerde babalar kız çocuklarının hayatlarına erkek çocuklarının hayatlarına oranla daha az katılırlar. Erkek çocukların babalarının kız çocuklarının babalarına göre daha yüksek katılım gösterdiği görülmüştür. Bunun nedeni babaların kendilerini erkek çocuklarının öğrenme sürecinden daha çok sorumlu hissetmesidir ve dolayısıyla kızlarından çok oğullarıyla vakit geçirmektedirler. Bu öğrenme süreci hayatta kalma, siyasi ve finansal konularla ilgilidir. Bu durum babaların oğullarına cinsiyet rol modeli olmasıyla ilişkilidir. Babalar oğullarına erkek olmayı öğretir. Diğer yandan, ataerkil ailelerde babalar kızlarına oğullarından daha sevecen davranırlar.

Araştırmalar baba katılımında erkek ve kız çocukları arasında bir farklılık olduğunu göstermektedir. Bazı çalışmalar babaların erkek çocuklarının yaşamı ile daha fazla ilgilendiğini göstermektedir fakat babaların kızlarının yaşamlarıyla daha fazla ilgilendiğini gösteren çalışmalar da vardır. Araştırma sonuçlarındaki farklılıklar baba katılımının hem erkek hem de kız çocukları için olması gerektiğini göstermektedir. Çünkü baba çocuğunun hayatına katılım gösterdiğinde –kız veya erkek fark etmeksizin– çocuğun gelişimi olumlu yönde etkilenmektedir. Babalar hem oğulları hem de kızları için cinsiyet rol modeli olmalıdırlar ve cinsiyet ayrımı yapmadan çocuklarıyla oyun oynamalı, vakit geçirmeli ve deneyimlerini paylaşmalıdırlar.

Özel Gereksinimli Çocuklar

Eğitimde baba katılımı ile ilgili yapılan araştırmalar baba katılımının çocuk gelişimi üzerinde olumlu sonuçları doğurduğunu göstermektedir. Ancak özel gereksinimli çocukların eğitimine baba katılımı yeterince araştırılmamış ve anlaşılammıştır (Potter, 2016). Bu alandaki çalışmalar genellikle otistik çocuklara yönelik baba katılımı hakkında yapılmıştır. Araştırmalar, babaların bu çocukların bakım ve eğitiminde önemli bir rol oynadığını göstermektedir. Özel gereksinimli çocuklar için, babalar çocukların bakım ve eğitimi konusunda eğitilebilirler ve bu sayede babalar çocuklarıyla daha hassas bir şekilde etkileşime girebilirler. Bu etkileşim çocukların iletişim, oyun anlayışı ve sosyal becerileri üzerinde olumlu bir etkiye sahiptir. Bunun sonucunda, çocuklar daha iyi iletişim kurma girişiminde bulunabilir, basit günlük yaşam aktivitelerine katılabilir ve sosyal işaretlere cevap verebilirler (Louis ve Kumar, 2015).

Çocuklar Üzerindeki Etkileri

Aile ortamı model araştırmaları, yüksek baba katılımının duygusal gelişimin, sosyal becerilerin ve çocuk davranışının diğer yönlerinin geliştirilmesine yardımcı olabileceğini göstermektedir (Kroll vd., 2016). Buna bağlı olarak; evdeki babaların çocuklarıyla etkileşim kurarak ve onların bakımlarını yaparak harcadığı zaman son on yılda artış göstermiştir (Lamb ve Lewis, 2010). Baba katılımı çocukların akademik ve sosyal başarısıyla ilişkilendirilmiş ve ayrıca çocuğun cinsiyetine, babanın tutum ve inançlarına, kültürel etkilere, babanın işine ve anneyle olan ilişkisinin kalitesine de bağlanmıştır (Meece, 2013).

Bu bölümde baba katılımının çocuğun gelişimine olan katkıları tartışılacaktır.

Akademik Başarı

Babanın çocukların akademik başarısına katılımı, çocukların okul çalışmalarına yardımcı olarak eğitim durumlarını iyileştirmeyi kapsar. Birçok araştırma baba katılımı ile çocuğun akademik başarısı arasında önemli bir ilişki olduğunu kanıtlamaktadır (Jeynes, 2015).

Babalar çocuklarıyla sıcak ilişkiler kurduğunda ve eğitimine aktif olarak katıldığında çocuğun özgüveni artar, daha iyi bir akademik performans gösterir, arkadaşlarıyla daha sağlıklı ilişkiler kurar, cinsiyet rolleri bakımından daha sağlıklı bir gelişim gösterir ve ekonomik kaynakları daha iyi kullanır (Green, 2001).

Okul öncesi ve ilköğretim yılları okuma ve matematik gibi akademik becerilerin başarılı bir şekilde

gelişimi için en önemli dönemlerdir. Çocukların akademik başarısı toplumların ekonomik ve eğitsel çıktılarına uzun vadede etkilemektedir. Baba katılımı çocuğa akademik başarı getirir. Eğer bir baba çocuğunun okul öncesi dönemlerinde katılım gösterdiyse, çocuk hem okul öncesi hem de daha sonraki dönemlerde akademik başarı gösterecektir (Coley vd., 2011).

Çocuk Bakımı

Anneler ve babalar çocuklarının bakımında sorumluluk almalıdırlar. Bazı toplumlarda çocuk bakımına dair sorumluluklar sadece anneyi ilgilendirmektedir. Diğer yandan bazı toplumlarda ise ebeveynler çocuklarının bakım sorumluluğunu eşit şekilde paylaşırlar. Çocuk bakımında babanın rolü çok önemlidir (Sarya ve Turnipa, 2015).

Çocuğun yaşamının ilk yıllarında baba, çocuk bakımıyla ilgili sorumluluk alabilir. Bebeklerin birçok ihtiyacı vardır. Genellikle bu ihtiyaçları anneler karşılarlar çünkü birçok kültürde insanlar bebeğin bakımının annenin işi olduğuna inanmaktadır. Elbette tam tersi durumlar da vardır. Babalar şunları yaparak bebeğin sorumluluklarını anneye paylaşabilir: bebeğin karnını doyurarak, bezini değiştirerek, bebeğin genel bakımını yaparak, bebekle konuşarak, bebeği severek, onu uykuya hazırlayarak ve yatağına yatırarak, kitap okuyarak ve onunla oyun oynayarak.

Bebek büyüdüğünde, babalar şunları da yapabilir: çocuğu uykuya hazırlama veya onu yatağına yatırma, çocuğa kitap okuma, tek başına çocuğa bakma, oyuncaklarla veya oyunlarla oynama ya da spor yapma ve açık havada fiziksel aktivite yapma, çizim yapma, boyama ya da nesnelere yapma, müzik dinleme veya çalma, şarkı söyleme, dans etme veya diğer müzikli aktiviteler yapma ve çocuğa hikâyeler anlatma (Kulika ve Sadehb, 2015).

Babanın çocuk bakımında yer almasının çocuğun gelişimi üzerinde pozitif etkileri vardır. Çocuk bakımında sorumluluk almanın sadece çocuk için değil baba için de olumlu etkileri vardır. Çocuk bakımında yüksek baba katılımı çocuğun kendini olumlu algılamasına katkıda bulunur, baba-çocuk ilişkisini daha da pekiştirir, anneyi rahatlatır ve bu da çocuğu dolaylı olarak olumlu şekilde etkiler. Diğer yandan, kişi iyi bir baba ve iyi bir eş olarak kabul edilir. Çocuklar ebeveynlerine kendilerinden emin bir şekilde bağlanır. Ayrıca çocuk kurallara uyma eğilimi gösterir.

Bazı durumlarda ebeveynlerin işbirliği yapması zor olur. Örneğin, annenin kontrolü baba için önemli bir bariyerdir. Anne kontrolü babanın çocuğa ulaşımının ve baba katılımının kontrolünü kapsar (Makusha ve Richter, 2015). Annenin, babanın çocuk yetiştirme faaliyetlerine dâhil olmasını engelleme rolü vardır. Çünkü anne çocuk yetiştirme aktivitelerinde kendisinin babadan daha becerikli olduğunu

düşünebilir (Sarya ve Turnipa, 2016).

Sonuç olarak ebeveynlerin, babaların çocuk bakımına katılımı konusunda farklı yaklaşımları vardır (Sarya ve Turnipa, 2015). Özetle, eğer ebeveynler çocuk bakım faaliyetlerine eşit bir şekilde katılırsa, hem çocuklar hem ebeveynler olumlu şekilde etkilenecektir.

Çocuk Sağlığı

Babalar çocukların yaşamında ve sağlığında kritik bir rol oynarlar. Çocuk sağlığı, çocukların psikolojik ve fizyolojik olarak iyi olma durumunu kapsar. Babanın çocuk sağlığına katılımı, özellikle çocukların kendini gerçekleştirmiş dengeli bireyler olmalarına yardımcı olarak çocukların refahını arttırmaya odaklanır. Örneğin babalar çocukları rahatlatarak ve onlara önerilerde bulunarak çocuğun refahına katkıda bulunabilirler. Araştırmalar baba katılımının çocuk sağlığı üzerinde doğrudan etkileri olduğunu göstermektedir (West ve Honey, 2016). Mesela baba katılımı çocuğun psikolojik iyi halini ve özgüvenini destekler. Buna ek olarak baba katılımı çocuğun fiziksel iyi haliyle de ilgilidir. Örneğin, sadece annenin olduğu ailelerde düşük ekonomik şartlar nedeniyle anne babanın beraber olduğu aileye kıyasla sağlıklı yiyecek veya sağlık hizmetlerine erişim olanağı oldukça kısıtlıdır. Bu nedenle, çocuğun fiziksel sağlığı doğrudan etkilenir.

Çocuk Davranışları

Baba katılımı ve çocuk davranışları yakından ilişkilidir. Ailevi yoksulluk veya kayıtsızlık çocuklarda davranışsal bozukluklar yaratır. Diğer yandan, yaratıcı oyunlarda yüksek baba katılımı ve pozitif ailevi inançlar çocuklardaki potansiyel olumsuz davranış riskini azaltır (Kroll ve diğerleri, 2016).

Olumsuz baba davranışlarına maruz kalan çocuklar yaşitlarına karşı daha fazla sinirlilik gösterirler, daha asosyal olurlar ve daha fazla davranışsal sorunlar yaşarlar. Bu yüzden babanın çocuğa yaklaşımı çocuğun davranışlarını etkiler. Sonuç olarak, babanın olumlu davranışı çocuğa olumlu bir şekilde yansır. Çocukların davranışı babanın babalık becerilerinin niteliğiyle olumlu yönden ilişkilidir. Örneğin, sıcak davranma, öz yeterlilik ve iyi bir ebeveyn birlikteliği bu becerilerden bazılarıdır. Bunun gerçekleşmesi için diğer faktörlerle ilgili –anne kontrolü gibi– olumsuz bir durum dâhil edilmemelidir. Ebeveynliğin niteliği çocuğun davranışsal durumları açısından önemlidir (Kroll ve diğerleri, 2016).

Bilişsel Beceriler

Babanın ebeveynlik davranışları ve çocuğun bilişsel becerileri arasında önemli bir ilişki vardır. Araştırmalar, erken çocukluk döneminde gerçekleşen babanın katılımının, düşük gelir grubundaki çocukların temel akademik becerilerinin orta çocukluk döneminde gelişimi için önemli olduğunu ortaya koymaktadır. Okul öncesi dönemde babanın çocuğun yaşamına yüksek katılımı varsa, çocuğun temel okuma ve matematik becerileri orta çocukluk döneminde olumlu etkilenecektir (Coley vd., 2011).

Öte yandan, bazı olumsuz baba tutumları çocukların daha düşük okuma ve matematik becerilerine sahip olmasına neden olur. Babanın katılımcı, işbirliğine dayalı ve olumlu ebeveynliği çocuklara duygusal açıdan destekleyici ve bilişsel açıdan zenginleştirici deneyimler sağlar. Bu, çocukların destek, özdenetim ve diğer bilişsel ve öğrenme becerilerine yardımcı olabilir. Kısıtlayıcı ve cezalandırıcı gibi olumsuz ebeveynlik tutumları, çocukların kendini keşfetmesini, özgüvenini ve büyümesini engelleyebilir ve bu da zaman içinde öğrenmeye engel olur. Babanın varlığı veya yokluğu, eğitim seviyesi, sosyo-ekonomik düzeyi ve baba karakteristikleri çocuğun bilişsel gelişimini etkiler (Coley ve diğerleri, 2011).

Sosyal Gelişim

Olumlu baba katılımı çocuğa bilişsel beceriler gibi önemli gelişimsel beceriler kazandırır. Diğer etkilenen beceriler ise sosyal-duygusaldır. Yüksek baba katılımı çocuğun sosyal yeterliliğini geliştirir ve olumlu sosyal-duygusal sonuçlar doğurur. Okul öncesi dönemde, çocuklar hızlı gelişir ve çocuğun fiziksel gelişim gibi tüm gelişimsel alanları bundan etkilenir (Lamb ve Lewis, 2010). Babalar çocuklarıyla fiziksel olarak teşvik edici oyunlar oynayabilir. Bu tarz oyunlar çocuğun fiziksel becerilerini geliştirdiğinden, çocuğun çevreyi aktif bir şekilde keşfetmesinden dolayı sosyal-duygusal becerilerini de geliştirir (Feldman vd., 2010). Bu yüzden açık hava oyunları veya çevreyi keşfetmek gibi aktivitelere babanın katılımı veya birlikte eğlenceli zaman geçirmeleri iki taraf için de fayda sağlar. Babanın çocuklarla olan açık hava etkinlikleri artarsa dolaylı olarak okul öncesi dönemde çocukların pozitif bir sosyal-duygusal gelişimi olacaktır. Boş zaman aktivitelerinde baba katılımı bu gelişim döneminde öfke ve saldırganlığın azaltılmasına katkıda bulunur (Torres ve diğerleri, 2014).

Özetle, okul öncesi dönemde baba katılımının çocuğun sosyal becerilerine etkisi baba-çocuk etkileşimleri yoluyla gerçekleşir. Baba katılımının çocuğun özgüveni, cinsiyet rolü yaklaşımları, sosyal-asosyal davranışları ve çocuğun risk alma yetisi üzerinde etkisi vardır. Dahası, olumsuz baba katılımı ve asosyal baba davranışları çocuklar üzerinde olumsuz etkilere sahiptir.

Dil Becerileri

Çocuğun dil gelişimi, babanın çocuğa kitap okuması ve oyun oynarken olumlu geri bildirimlerde bulunması ile önemli ölçüde ilişkilidir. Babanın kitap okurken sorduğu sorular, kullandığı vurgu ve tonlamalar ve yaptığı mimikler çocuğun dil gelişimini olumlu etkiler. Çocuğa kitap okumanın niteliği, niceliğinden daha önemlidir. Eğer baba çocuğa çok sayıda ve hızlı bir şekilde kitap okuyorsa, bu çocukla nitelikli bir etkileşim kurduğu anlamına gelmez (Malin, Cabrera, ve Rowe, 2014). Babanın çocuğa yaptığı okumanın niteliği özellikle düşük gelirli ailelerde çocuğun gelişimini olumlu etkiler (Duursma, 2014). Bu nedenler uzmanlar, çocuğun yaşına uygun dil gelişim aktivitelerini uygulamak ve kitap okumak için babaları bilgilendirmelidir.

Babalar çocuklarıyla oyun oynadıklarında çocuğa karşı daha etkileyici olmak için bağlanma ve tanıma becerilerini öğrenirler. Buna bağlı olarak daha fazla jest ve mimik yaparlar, abartılı yüz ifadeleri kullanırlar ve seslendirme yaparlar. Babanın çocukla bazı basit oyunları oynaması da karşılıklı olmayı ve çocukla baba arasındaki göz temasını iyileştirir (Louis ve Kumar, 2015).

Araştırmalar, ilk yıllarda çocuklarla oynanan oyun etkileşimleri ile anne-babanın dil becerileri arasında güçlü bir ilişki olduğunu göstermektedir (Tamis-LeMonda vd., 2012). Bunun yanı sıra, babaların çocuklarıyla daha iyi iletişim kurmalarına yardımcı olmak, çocukların dil gelişimi için çok önemlidir. Ailenin sosyo-ekonomik durumu da çocuğun dil gelişimini etkiler. Bu durumda, yoksulluk içinde yaşayan çocuklar öğrenme durumlarında babalarından daha fazla yararlanmalıdır (Fagan ve diğerleri, 2015).

Baba Katılımının Öğretmen ve Okul Açısından Önemi

Küçük çocuklar dünyayı ebeveynlerinin yardımı ile tanır ve daha sonra okul öncesi eğitim kurumlarında bu deneyimleri güçlendirme ve zenginleştirme fırsatı bulurlar. Birçok araştırmada ebeveynler çocuklarının ilk öğretmeni olarak kabul edilirler. Temel olarak okulun rolü ailenin karşılayamadığı birtakım fırsatlar sunarak, çocuğun diğer ihtiyaçlarını karşılamaktır. Bu durumda ebeveyn katılımı okul öncesi eğitim programının önemli bir parçası haline gelmektedir ve eğitimin devamlılığını sağlamak için planlı bir şekilde yürütülmelidir.

Öğretmenler için çocuğun ailesini iyi anlamak ve onlarla işbirliği içinde çalışmak önemlidir. Bu sebeple olumlu ilişkiler kurabilmek için okul-aile işbirliği esastır ve bu durum her iki tarafın da daha mutlu olmasını sağlayacaktır.

Araştırmalarda, ebeveynlerin katılımlarının okul ve öğretmen için faydaları açıklanırken onlar anne-baba

olarak ayrılmaz. Öğretmenler ve okul yönetimi açısından ebeveyn katılımının faydalarını vurgulayan araştırmalar bulunmaktadır. Cömert ve Güleç ebeveyn katılımı sağlandığında, öğretmenlerin iş hazı duydığını ve hedeflerine daha kolay ulaştığını öne sürmektedir. Dahası, ebeveynlerle sağlıklı bir iletişim kurarak, sorumluluklarını aileyle paylaşma fırsatı bulurlar ve okulda yaşanan problemleri sorunsuz bir şekilde çözerler.

Okul yönetimi, ebeveynlerle açık ve nitelikli bir ilişki kurduğunda, amaçlarına kolayca ulaşabilir, eğitim kalitesini artırabilir, eğitimde devamlılığı sağlayabilir, eğitimde eşit fırsat sağlayabilir, çocuğun çok yönlü gelişimine katkı sağlayabilir ve çocukların sorumluluklarını paylaşabilir (Cömert ve Güleç, 2004). Ebeveynler, okul aile birliği ile bir katılım sağlayabilirler. Böylece hedef belirleme, değerlendirme, personel kararları ve bütçe paylaşımı da dâhil olmak üzere okul programlarında karar verme sürecinde rol almada fırsat sahibi olurlar.

Araştırmalar ebeveynlerin çoğunun karar verme sürecinde daha aktif bir rol oynamak istediğini göstermektedir (Cömert ve Güleç, 2004). Her ne kadar bu bir tür ebeveyn katılımı olsa da, yöneticiler ebeveynlerin çeşitli şekillerde okullarla ilgilenmesi gerektiğini düşünmektedirler. Bunu başarmak için okul personeli, aileleri katılım sağlamaları yönünde desteklemek ve eğitmek için bir çaba göstermelidir.

Ancak alanyazında ebeveynlerin karar verme sürecine katılımı ile başarı arasında doğrudan bağlantı kurulmamaktadır çünkü öğrenci çıktılılarıyla ebeveyn katılımı arasındaki bağlantısı dolaylıdır. Ancak ebeveynlerin yönetsel karar süreçlerine dâhil edilmesi ve öğrenci başarısı arasındaki ilişkiyi açıklayan kanıtların eksikliği, ailelerin yönetsel kararlara dâhil edilmemesi gerektiği anlamına gelmemelidir.

Dahası, ebeveynler veli - öğretmen toplantılarına katılmalı, sınıf ortamındaki çalışmalarda gönüllü olmalı ve çocuklara evde yardımcı olmalıdır. Bu etkinlikler okulun yapısını ve uygulanan öğretim programlarını anlamak ve okul personeliyle çalışmada deneyim sağlamak için ebeveynlere fırsat tanır. Bu deneyimler ebeveynlerin okulda neler olup bittiğiyle ilgili bilgilerini arttırır ve çocuklarının gelişim aşamalarını görmeleri için fırsat sunar. Okuldaki süreci gözlemleyerek çocuklar için evde daha bilinçli bir şekilde bir öğrenme ortamı hazırlayabilirler. Buna ek olarak, kendi becerileri ile okulda neler yapabileceklerini keşfederler ve bunlar okul öncesi etkinliklerde faydalı olabilir.

Aile okuldan çok şey öğrenir ve çocuklarının eğitiminde güçlü hale gelir. Elbette bu sonuçlar çocuklarının iyiliğini isteyen aile ve okulu daha mutlu eder.

Ebeveynler Açısından Baba Katılımının Önemi

Giriş

Doğumdan itibaren çocuğun bakımı ebeveynlerin sorumluluğundadır. Ancak bazı kültürlerde özellikle çocuk yaşamının ilk yıllarında bu sorumluluk sadece anneye ilişkilendirilir. Genellikle ebeveynlikte

babanın rolü göz ardı edilir. Baba, sadece anne olmadığı zaman ebeveynlikte bir rol alır. Araştırmalar baba katılımının olumlu etkilerini belirttikten sonra çocuk gelişiminde baba rolüne yeni bir bakış açısı getirmiştir. Bunun sonucunda, yüksek baba katılımının iyi bir baba olmanın işareti olduğu söylenebilir (Deutsch, 2001). Aynı zamanda iyi bir baba çocuğun sorumluluklarını anneyle eşit bir şekilde paylaşır (Sarya ve Turnipa, 2015).

Anne babalar genelde küçük çocuklarının ilk öğretmenidir. Her iki ebeveyn de çocuk yetiştirmede çok önemlidir. Bu yüzden anne ve babanın çocuklarının gelişimine birlikte katılmaları beklenmektedir. Ebeveynler hakkında dikkat edilmesi gereken bazı değişkenler vardır. Bu değişkenler çocuk yetiştirme koşullarını etkilemektedir. Erken yaştan itibaren ailenin çocuğa olan ilişkisinin niteliği çocuğun gelecek yaşamındaki ilişkilerini de etkilemektedir (Kroll ve diğerleri, 2016).

Özetle, anne babanın yaşı, baba ve annenin eğitim durumu, evlilik kalitesi, ebeveynlerin çalışma durumu ve tabii ki anne, babanın katılımını etkiler. Baba katılımı da bu değişkenleri etkilemektedir. Bu nedenle ebeveynlerin değişkenleri hem çocuğun gelişimi hem de baba katılımı açısından önemlidir.

Baba Katılımında Annenin Önemi

Anne, baba katılımındaki en önemli faktörlerden biridir. Annenin baba katılımına karşı tutumu, annenin beklentileri ve annenin kontrolü baba katılımını olumlu veya olumsuz etkilemektedir. Baba katılımı anne üzerinde olumlu etkilere sahiptir. Baba, anneye çocuk yetiştirmede yardım ettiğinde anne için iyi bir arkadaş olup eşinin ihtiyaçlarını karşılayabilir. Ebeveynlikte işbirliği eşlere kaliteli zaman geçirme olanağı sağlar (Sarya ve Turnipa, 2015). Buna ek olarak, annelerin bu tür ilişkilerde babalara yönelik tutumları, babanın çocuklarının hayatına ve evliliklerine dâhil olmasını etkiler.

Annenin ev dışında çalışmasının toplumsal olarak kabul edilebilir hale gelmesi, geçmişe dayanan baba modelini değil, günün değerlerinden beslenen bir baba rolünü yaratır. Annelik rolündeki bu değişim baba katılımını arttırmıştır (Kuzucu, 2011).

Ebeveynlerin Evlilik Kalitesi

Anne baba arasındaki ilişki baba katılımında kritik bir rol oynar. Evlilik kalitesi ile baba katılımı arasında pozitif yönde bir ilişki vardır. Eğer baba evliliğinden memnunsaydı, çocuk gelişimine katılımı artar (Ünlü, 2010). Anne, baba çocuk yetiştirmede aktif bir rol aldığı zaman kendisini iyi hisseder. Çocuk bakımı toplum tarafından kadını rolü ve sorumlulukları olarak düşünülür (Holmes, Duncan, Bair, & White, 2007). Dolayısıyla, babanın evle ve çocuk yetiştirmeye ilgili çalışmaları, eşler için evlilik kalitesinin artmasını sağlayacak ve artan evlilik kalitesi çocuk-ebeveyn ilişkilerinin bir sonucu olacaktır (Galovan vd., 2014). Evlilik ilişkileri baba katılımını etkilemektedir. Evlilik ilişkilerinin uyumlu olduğu ailelerde babanın çocuk bakımına katılımı artarken, evliliğin devamının şüpheli olduğu ailelerde bu oran düşmektedir (Kuzucu,

2011).

Anne ve Babanın Yaşı

Babanın yaşı baba katılımını etkileyen önemli bir faktördür. Örneğin, mesleklerinde belirli bir noktaya gelmiş yetişkin babaların çocuklarının gelişimine katılma olasılıkları genç babalardan daha fazladır (Kuzucu, 2011).

Buradan hareketle; olgun babalar çocuklarının yaşamına genç babalardan daha çok katılım gösterirler. Genç babalar kariyer yapmakla veya ailelerine bakmakla ilgili daha fazla sorunla uğraşmak zorunda kalırlarken, yaşça büyük olan babalar kariyerlerine ilişkin sorunları ya da kişisel gelişim konusundaki sorunlarını çözmüş olduklarından baba katılımına ilişkin sosyal değişimlerden genç babalara göre daha az etkilenirler.

Diğer yandan, değişik kültürlerde baba katılımına yaşı etkisi değişebilir. Bazı kültürel sebeplerden dolayı genç babalar çocuk gelişimine daha çok katılım gösterebilirler. Genç ve yaşça büyük olan babalar çocuklarının yaşamına eşit şekilde katılabilir veya hiç katılmayabilir. Buna ek olarak, babanın yaşı ve baba olma yaşı baba katılımı düzeyini etkileyen önemli bir faktördür (Ünlü, 2010).

Genellikle, bazı araştırmalar olgun babaların çocuk yaşamına daha çok katıldığını gösterirken, bazı araştırmalar ise bunun tam tersini işaret eder. Bunun sebebi kültürel farklılıklar veya baba olma yaşı olabilir.

Annenin yaşı da baba katılımında önemli bir faktördür. Annenin yaşıyla ilgili olarak, 45 yaş ve üzeri anneler için baba katılımı, 15-24 yaş arasındaki annelerden daha düşüktür. Araştırmalar anne gençken baba katılımı olasılığının daha fazla olduğunu göstermektedir. Ayrıca anne olma yaşı da baba katılımı için önemlidir (Murshid, 2016).

Anne ve Babanın Eğitim Düzeyi

Ebeveynlerin eğitim düzeyi çocukların eğitimini ve baba katılımını etkiler. Orta sınıf ve işçi sınıfı ailelerin çocuklarının eğitiminde katılım oranları farklıdır. İşçi sınıfı aileler lise mezunu ya da herhangi bir eğitim kademesinden ayrılmışken, orta sınıf aileler çoğunlukla üniversiteden mezun olmuşlardır. Üniversite mezunu olan ebeveynler kendilerini çocuklarının öğretmeni olarak görürler. Öte yandan, eğitim düzeyi düşük ebeveynler çocuğun eğitimi için kendilerini yeterli görmemektedir. Bu nedenle çocukların eğitimi ile ilgili tüm sorumlulukları öğretmenlere bırakırlar. Özellikle okul öncesi dönemde, eğitim düzeyi daha yüksek olan babaların çocuğun yaşamına daha fazla katılım gösterdiği ve eğitim düzeyi düşük olan babaların çocuğun hayatına yeterince katılım sağlayamadığı görülmektedir (Ünlü, 2010).

Babanın eğitim düzeyi dolaylı bakım görevleriyle ilgilidir. Örneğin çocuğun ihtiyaçlarını satın almak ve okul toplantılarına katılmak bunlardan bazılarıdır (Torres ve diğerleri, 2014).

Eğitim düzeyi baba için olduğu kadar anne için de önemlidir. İyi eğitimi annelerin baba katılımının önemini bilmeleri ve bu nedenle eşlerini çocuklarının bakımında daha fazla yer almaları için teşvik etmeleri beklenir.

Eğitimin insanları birçok yönden değiştirmesi beklenir. Bu yüzden eğitimi anne babaların diğerlerinden farklı olması beklenir. Örneğin, cinsiyet rolü tutumları bundan etkilenebilir. Sonuç olarak baba katılımı annenin eğitim alanlarından etkilenir. Yüksek eğitim düzeyi olan annelerin eğitim düzeyi düşük olanlara göre daha eşitlikçi cinsiyet rolü tutumları vardır. Yüksek eğitim düzeyi olan anneler geleneksel cinsiyet rollerini kabul etmez. Annelerin bu tutumu çocuklarının yaşamına eşlerin katılımını arttırır.

Bunların sonucunda, anne babanın yüksek eğitim düzeyi baba katılımını olumlu etkiler. Ayrıca baba katılımının önemine dair farkındalıklarını da arttırır (nl, 2010).

Anne ve Babanın alışma Durumu

Araştırmalar ebeveynlerin çalışma durumuyla baba katılımı arasında aşağıdaki gibi bir ilişki olduğunu göstermektedir.

- Annenin çalıştığı veya babanın işsiz olduğu ailelerde babanın çocuklarının hayatına katılımı daha yüksektir.
- Ebeveynlerin eğitim düzeyinin yüksek olduğu ailelerde ocuk yaşamına baba katılımı daha yüksektir.

Ailenin alışma durumuyla alakalı birçok koşul vardır. Örneğin ikisinden biri veya her ikisi çalışıyor ya da alışmıyor olabilir. Doğal olarak, baba katılım düzeyi bunlardan etkilenir. ocuk bakım görevleri ebeveynlerin çalışma durumuna göre değişiklik gösterebilir. İşsiz ebeveyn ocuk bakımında çalışan ebeveyninden daha fazla sorumluluk alabilir. Anne standart saatleri olmayan bir işte çalıştığında, babanın çocuğa bakım sıklığı artar.

Ebeveynlerin alışma koşulları da baba katılımı için önemlidir. Örneğin; alışma saatleri, iş yerindeki olaylar, işyeri vb. durumlara bağlı olarak babanın çocukların yaşamına katılımını olumlu veya olumsuz etkilenebilir. Bazı ebeveynler, çocuğun bakımını sağlamak için çalışma saatlerini çakışmayacak şekilde ayarlarlar (Murshid, 2016). Ebeveynin alışma durumu babanın çocuğun bakımına doğrudan katılımını etkiler. Örneğin çocuğu beslemek, banyo yaptırmak ve onu giydirmek gibi (Torres ve diğerleri, 2014).

Bazı araştırmalar ebeveynlerin ocuk bakımı ve ev işlerini paylaşmasına rağmen annelerin hala babalardan daha fazla sorumluluk aldığını ortaya koymaktadır (Christopher, 2012; Dodson, 2013). Fakat bu aileler arasında bile, babalar artık yalnızca finansal ihtiyaçlardan sorumlu değildir; özellikle kadının iş gücüne katılımının artmasıyla, tüm sosyo-ekonomik düzeylerde ocuk bakımında daha fazla baba katılımına yönelik bir eğilim vardır (Thapa ve Niehof, 2013).

SONUÇ

Babanın katılımının önemi üç başlık altında toplanmaktadır; çocuklar, anne-babalar, öğretmenler ve okul.

Birinci bölümde şu sorular üzerinde durulmuştur: Baba katılımının çocuğun gelişimi üzerindeki etkileri nelerdir ve çocukların hangi özellikleri baba katılımını etkilemektedir? Okul öncesi dönemde baba katılımının çocuğun tüm gelişim alanlarını olumlu etkilediği, babanın katılımında cinsiyet, yaş veya çocuğun özel gereksinimi gibi faktörlerin önemi olduğu sonucuna varılmıştır.

İkinci bölümde baba katılımının öğretmen ve okul açısından önemi tartışılmıştır. Bu bölüme göre, ebeveynler çocuğun okul hayatına daha fazla katılmalıdır. Bunun için öğretmenler, ebeveynler ve özellikle baba katılımı için etkinlikler düzenleyebilir. Olumlu okul-aile ilişkileri ortamı oluşturulmalıdır.

Son bölümde baba katılımında ebeveynlerin rolü, önemi ve etkisi gibi faktörler ele alınmıştır. Annenin baba katılımı üzerindeki etkileri, ebeveynler arasındaki ilişkinin çocuk gelişimini nasıl etkilediği ve baba katılımı gibi konular tartışılmıştır. Sonuç olarak, her iki ebeveyn de ilişki kalitelerinin çocuğu etkilediğini bilmelidir ve babanın çocuğun yaşamına daha fazla dâhil olması evlilik hayatını olumlu etkilemektedir. Hem anne-baba hem de öğretmenler babanın okul öncesi eğitime katılımını arttırmak için birlikte çalışmalıdır.

Kaynakça

- Christopher, K. (2012). Extensive mothering: Employed mothers' constructions of the good mother. *Gender and Society, 26(1)*, 73–96.
- Coley, R. L. and Lewin-Bizan, S. and Carrano, J. (2011). Does early paternal parenting promote low-income children's long-term cognitive skills? *Journal of Family Issues, 32(11)*, 1522–1542.
- Cömert, D., & Güleç, H. (2004). Okulöncesi eğitim kurumlarında aile katılımının önemi: Öğretmen-aile-çocuk ve kurum.
- Deutsch, F. M. (2001). Equally shared parenting. *Current Directions in Psychological Science, 10*, 25-28.
- Duursma, E. (2014). The effects of fathers' and mothers' reading to their children on language outcomes of children participating in early Head Start in the United States. *Fathering, 12(3)*, 283–302.
- Fagan, J., Iglesias, A. and Kaufman, R. (2015). Associations among Head Start fathers' involvement with their preschoolers and child language skills. *Early Child Development and Care, 186(8)*, 1342-1356.
- Fagan, J., and Palm, G. (2004). Fathers and early childhood programs. Clifton Heights, PA: Delmar.
- Feldman, R., Gordon, I., Schneiderman, I., Weisman, O., & Zagoory-Sharon, O. (2010). Natural

variations in maternal and paternal care are associated with systematic changes in oxytocin following parent–infant contact. *Psychoneuroendocrinology*, 35, 1133–1141.

Galovan, A.M., Holmes, E.K., Schramm, D.G., and Lee, T.R.(2014). Father involvement, father–child relationship quality, and satisfaction with family work: actor and partner influences on marital quality. *Journal of Family Issues* 35(13), 1846–1867.

Green, S. (2001). Creating a Father Friendly Child Care Environment. *Child Care Centers Connections*, 10(1).

Holmes, E. K., Duncan, T., Bair, S., & White, A. (2007). How mothers and fathers help each other count. In S. E. Brotherson & J. M. White (Eds.), *Why fathers count*, 43-58. Harriman, TN: Men’s Studies Press.

Jeynes, W. H. (2015). A meta-analysis: the relationship between father involvement and student academic achievement. *Urban Education*, 50(4), 387–423.

Jeynes, W. (2007b). The relationship between parental involvement and urban secondary school student academic achievement: A meta-analysis. *Urban Education*, 42, 82-110.

Kroll, M.E., Carson, C., Redshaw, M. and Quigley, M.A. (2016). Early father involvement and subsequent child behaviour at ages 3, 5 and 7 years: Prospective analysis of the UK millennium cohort study. *Plos One*, 11(9): e0162339.

Kulika, L. and Sadehb, I. (2015). Explaining fathers’ involvement in childcare: an ecological approach. *Community, Work & Family*, 18(1), 19–40.

Kuzucu, Y. (2011). *The Changing Role of Fathers and its Impact on Child Development*.

Lamb, M. and Lewis, C. (2010). The development and significance of father–child relationships in two parent families. In M. E. Lamb (Ed.), *The role of the father in child development* (5th ed., pp. 94–153). New York, NY: Wiley.

Louis, P.T., and Kumar, N. (2015). Does father involvement influence the affect, language acquisition, social engagement and behavior in young autistic children? An early intervention study. *Journal of Special Education and Rehabilitation*, 16(1-2), 105-124.

Makusha, T., and Richter, L.(2016). Gatekeeping and its impact on father involvement among Black South Africans in rural KwaZulu-Natal. *Culture, Health & Sexuality*, 18 (3), 308-320,

Malin, J. L., Cabrera, N. J., and Rowe, M. L. (2014). Low-income minority mothers’ and fathers’ reading and children’s interest: Longitudinal contributions to children’s receptive vocabulary skills. *Early Childhood Research Quarterly*, 29(4), 425–432.

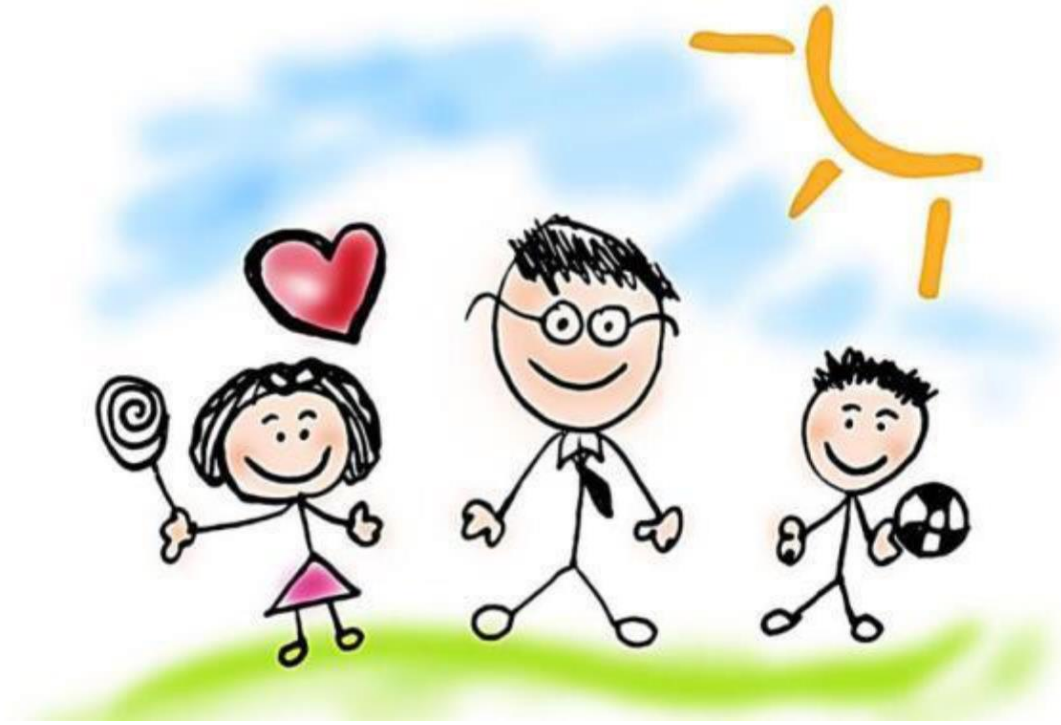
Meece, D. (2013). Resident father-child involvement: Associations with young children's social development and kindergarten readiness in the ECLS-B. *Father-child Interaction*.

Murshid, N.S. (2016). Mothers' empowerment and father involvement in child health care in Bangladesh. *Children and Youth Services Review* 68, 17–23

Potter, C. (2016). It’s the most important thing – I mean, the schooling’: Father involvement in the education of children with autism. *European Journal of Special Needs Education*, 31(4), 489-

505.

- Ramchandani, P. G., van IJzendoorn, M., & Bakermans-Kranenburg, M. J. (2010). Differential susceptibility to fathers' care and involvement: The moderating effect of infant reactivity. *Family Science, 1*(2), 93–101.
- Ringo, T. (2011). In practice from distinction to distraction. *Chief Learning Officer, 10*(3), 24-26.
- Saracho, O.(2008). Fathers' and young children's literacy experiences. *Early Child Development and Care, 178*, 837-852.
- Sarya, M.P. and Turnipa, S.S. (2015). Attitude difference between fathers and mothers toward fathers involvement in child rearing activities among couples with 0-12 months old babies. Community based study in a primary health care setting. *Procedia - Social and Behavioral Sciences 190*, 92 – 96.
- Skalotis, E. (2010). Changes in parental involvement in secondary education: An exploration study using the longitudinal study of young people in England. *British Educational Research Journal, 36*, 975-994.
- Tamis-LeMonda, C. S., Baumwell, L., & Cristofaro, T. (2012). Parent–child conversations during play. *First Language, 32*(4), 413–438.
- Thapa, D. K., and Niehof, A. (2013). Women's autonomy and husbands' involvement in maternal health care in Nepal. *Social Science & Medicine, 93*, 1–10.
- Torres N., Veríssimo M., Monteiro L., Ribeiro O. and Santos A.J. (2014). Domains of father involvement, social competence and problem behavior in preschool children. *Journal of Family Studies, 20*(3), 188-203.
- Trahan, M.H. and Cheung M. (2016). Testing gender applicability of father involvement instruments. *Social Work Research 40*(4), 203-211.
- Ünlü, Ş. (2010). Being fathered and being a father: examination of the general pattern of Turkish fathers' and their own fathers' involvement level for children between the ages of 0-8. Unpublished Master's Thesis, The Graduate School Of Social Sciences Of Middle East Technical University, Ankara.
- Weinshenker, M. (2016). Nonstandard parental employment schedules and father involvement. *Community, Work & Family, 19*(4), 396-413.
- West, C. and Honey, A. (2016). The involvement of fathers in supporting a young person living with mental illness. *Journal of Child and Family Studies, 25*, 574–587.

3. BÖLÜM

BABA KATILIMI TÜRLERİ / EBEVEYN KATILIMI MODELLERİ

Giriş

Tanımı ortaya konduktan sonra bu bölümde, eğitim hayatlarının erken yıllarında çocukların gelişimi ve öğrenmesinde baba katılımının önemi ve etkisi, bazı ebeveyn/baba katılımı modelleri ve yaklaşımları tartışılacaktır. Kaynaklarda baba katılımı için belirli bir model olmamasına rağmen, ebeveyn katılımı ve ebeveyn tutumları, baba katılımı etkinliklerinin hazırlanmasında okul öncesi öğretmenlerine çerçeve oluşturması amacıyla incelenebilir.

Çocukların okul hayatında baba katılımının olabildiğince erken olmasının olumlu etkisi göz önünde bulundurulduğunda, okul öncesi öğretmenleri ve babalar arasında ilişki kurmanın zorlukları da unutulmamalıdır. Okul öncesi eğitim kurumlarında kadın egemen bir ortamın gözlenmesinin başlıca nedenlerinden biri okul öncesi öğretmenlerinin çoğunluğunun kadın olmasıdır, diğeri ise genellikle annelerin çocuklarının okul öncesi eğitim hayatını takip etmeye meyilli olması ve bu yüzden öğretmenlerin de annelerle iletişim halinde olmalarıdır. Her iki tarafın da deneyimsizliğinden ya da geleneksel tutumlarından dolayı, okul öncesi öğretmenleri, babaları çocuklarının okulöncesi hayatlarına dâhil etmede sorunlarla karşılaşabilmektedir. Buna ek olarak, okul öncesi personelinin genelinde kadın olmasının ve erkek personel eksikliğinin, ortamı cinsiyetten daha çok etkilenir hale getirdiği de unutulmamalıdır. . Hepimiz katılıyoruz ki, çocukların erkekleri ve kadınları çeşitli roller

içinde görmeleri çok önemlidir, bu yüzden, çocukların babalarını büyüten ve ilgilenen rollerde görmelerinin bir yolu da babaların okul öncesi eğitim kurumuna dâhil edilmesidir.

Süreç ne kadar zorlayıcı olursa olsun, araştırmalar gösteriyor ki eğer okul öncesi programlarında babaların katılımı için gayret gösterildiğinde, babalar büyük bir olasılıkla sürece katılmaktadır (Green, 2003). Bunun yanında babalar için belirli ebeveyn katılımı modelleri olmamakla birlikte, bazı ebeveyn katılımı yaklaşımları veya modelleri babaların okul öncesi aktivitelerine katılımları için uyarlanabilir. Dünya genelinde uygulanan okul temelli baba katılım programları arasında “watchd.o.g.s.” ya da “üstünlük programları” gibi bazı örnekler de vardır. Esas yapı olarak bir teori kurmak programın anlayış ve beklentilerini belirlemeye, neyi dâhil edip etmemeye ve ölçüleri açıklığa kavuşturmaya karar vermede yardım eder (Fagan ve Kaufmann, 2014). Bu yüzden, erken çocuklukta baba katılımı için eğitim programı geliştirme ve stratejilerine geçilmeden önce ebeveyn katılımı yaklaşımlarının incelenmesi yararlı olacaktır.

Ekolojik Sistemler Teorisi

İlgili çoğu çalışma birey ve çevre arasındaki ilişkinin farklı katmanlarını da içeren ekolojik sistemler yaklaşımını temel alır. Aile ve baba rolünün çeşitliliği de genellikle birbiriyle ilişkili karmaşık ve etkileşimli bir sistemdeki birden çok katmana işaret eden bu bakış açısına uyarlanabilir. Bronfenbrenner, bireyin deneyimlerinin birbirleriyle alakalı sistemlerin ilişkileri içinde oluştuğunu söyler (Şekil 1).

Bronfenbrenner's Bioecological Model of Human Development

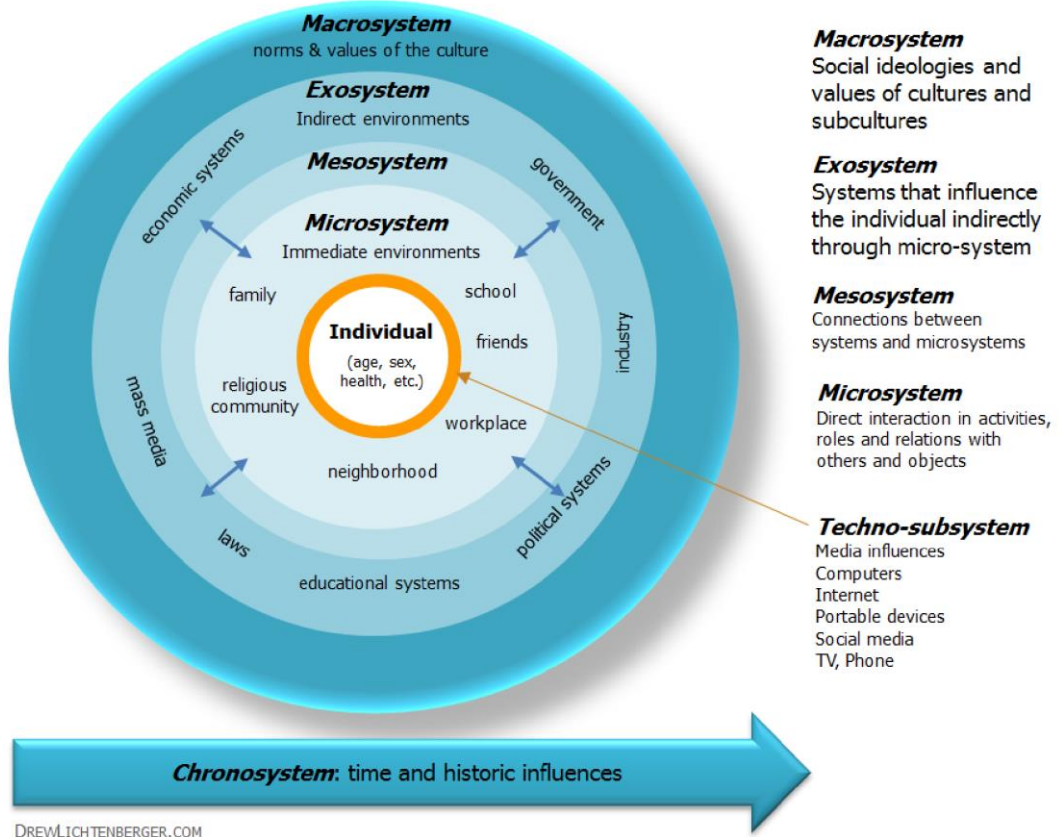
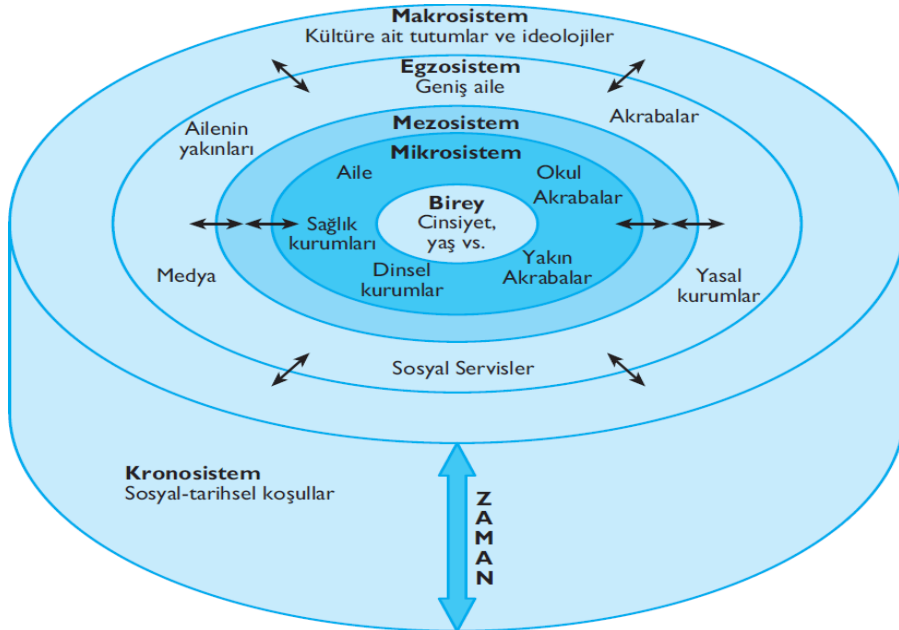

Figure 1. Bioecological Model of Human Development

Şekil 1. İnsan Gelişiminin Biyoekolojik Modeli

Kısaca 5 adet etkileşim seviyesi vardır, bunlar, mikrosistem, mesosistem, eksosistem, makrosistem ve cronosistemdir (Şekil 1).

1) Aileler ve çocuk bakım merkezleriyle ilgili olan mikrosistem, bireyler arasında yüz yüze gerçekleşen bağlantılarla ifade edilebilir.

2) Mesosistem, çocuğun çevresinin devamlılığı ve tahmin edilebilirliği için ev ve çocuk bakımı arasındaki bağlantılar gibi iki ya da daha çok mikrosistemlerden oluşur ve bazen daha büyük bağlamda yer alır.

3)Eksosistemde ise çocuk doğrudan yer almaz ama ebeveynlerin iş yerini, eğitim ve devlet kurumlarını, çocuk bakımı kurumlarını etkiler.

4) Daha dış katmanda, toplumsal ve kültürel inançları ve çocukların etrafındaki uygulamaları kapsayan makrosistem vardır.

5) Beşinci seviyede ise kronosistemler, boşanmanın çocukların üzerinde zamanla değişen etkisi gibi yaşam seyri ve şartları arasında olan geçişleri belirtir.

Unutmamak gerekir ki, ekolojik bakış sistemleri durağan değildir, aksine zamanla değişebilir ve bireyin davranışı bu sistem katmanları bağlamı içerisinde ele alınır (Cryer, 1999 Tekmen 2005'te alıntılıdığı gibi).

Bu bakış açısını kullanan çoğu araştırma çocuğu bu sistemlerin merkezine koyar ve aile yapısı, ebeveyn davranışı ve ailelerle yüz yüze ilişkiler gibi mikrosistem ve mesosistemin babalar üzerindeki etkilerine odaklanır. Bütün aile üyelerini ilk iki katman içinde konumlandırarak, babaların anne ve kardeşler kadar önemli olduğunu vurgular (Pleck, 2007, Ünlü-Cetin, 2015'te yer aldığı gibi). Diğer yandan, mesosistem ve babaların erken çocukluk dönemi programlarına katılımının etkilerine, örneğin babaların iş ortamlarının bu katılımı destekleyip desteklemediği gibi, odaklanan az sayıda araştırma vardır. Eğer işverenleri erkek çalışanlarına çocuklarıyla zaman geçirmesi ve okul öncesi eğitim kurumu etkinliklerine katılmalarına izin verme konusunda esnek olurlarsa, babalar daha özgür ve daha teşvik edilmiş hissederler (Fagan ve Press, 2008, Palm ve Fagan, 2008'de belirtildiği gibi). Babaların çalışma ortamlarının özelliklerinin etkisinin yanında, erken çocukluk dönemi programlarının genelde *kadını* çevre olarak tanımlandığı, *erkeksi* çevre modeli için kavramsal çerçeve olarak kullanılan ve mikrosistemlerin "yerleşik babalık" değişkenleri altında incelenebilecek başka konular da vardır (Palm ve Fagan, 2008).

Yerleşik Babalık Modeli

Yerleşik babalık modelinde (Marsiglio ve arkadaşları, 2005), erken çocukluk döneminde baba katılımını etkileyen değişkenleri incelemek için bazı kavramlar vardır.

İlki (1) personelin çoğu kadın olduğu için genelde feminen tercihlerle donatılmış merkezlerin fiziki karakteristikleridir. Bu durumlarda cinsiyet yanlılığını önlemek için baba dostu ortamlar yaratmak da ayrıca düşünülmelidir.

Düşünme Zamanı

Baba dostu bir ortam yaratmak için, hem babalar hem anneler için rahat bir okulöncesi ortamının yaratılması için bazı yollar vardır. Babaların katılmakta serbest hissetmeleri için okul girişinizi veya oyun alanını nasıl daha çekici ve rahat tasarlayabilirsiniz?

Bu modeldeki ikinci kavram ise gönüllülük veya okul gezisi gibi aktivitelerinin iş saatlerine uymaması nedeniyle çoğu babanın karşılaştığı süre kısıtlamaları anlamına gelen zamansal dinamiktir.

Düşünme Zamanı

Babaların iş saatlerinin annelerden daha katı olması nedeniyle, okullar, akşam veya hafta sonları yapılabilecek baba-çocuk aktiviteleri önerebilir, böylelikle babalar uygun olduklarında katılabilirler.

(3) *Sembolik ve sosyal yapı*; babaların okul öncesi ortamı ve programlarıyla ilgili önyargılı düşünceleri olabilir, bu fikirlerin üstesinden gelmek için babalara bazen ortamda misafirlenmiş ve varlıklarına alışılmamış gibi ayrıcalıklar verilir. Bir gözlem çalışmasında, öğretmenlerin babalara annelerden daha özel ve abartılı davranmaya eğilimli oldukları (Palm ve Fagan,2008) ve bunun da babalara orada bulunmalarının beklenmediği ya da normal olmadığı fikrini verdiği belirtilmiştir.

(4) *Kamusal alanlar görüşü* de babalar okul öncesi ortamlarını ziyaret ederken ayrıca önemlidir. Araştırma gösteriyor ki halka açık alanda tek başına babalık yapmak bazı babalar için rahatsız edici olabileceğinden, babalar tek başlarına değil de aile olarak aktivitelere katılırken daha rahat hissederler.

(5) *Cinsiyet özellikleri* bu modelde ayrı bir unsurdur, daha önce belirtildiği gibi, okul öncesi merkezlerinde kadın çalışanların çoğunluğu bir sorundur, bazı ortamlar bu cinsiyet dengesizliğini yenmek için erkek öğretmen ve eleman işe almaya çalışmaktadır, ancak bu ortamlarda kadınların çoğunluk olduğu ve baba katılımını etkileyebileceği bir gerçektir.

Düşünme Zamanı

Okulöncesi ortamında kadın çalışanların çoğunluğunun üstesinden gelmek için, babalarla etkinliklerde iletişimde olmaları için erkek eleman almak çok faydalı olabilir. Bir erkek yardımcı personel okulöncesi etkinliklerde ya da aktivitelerde erkek katılımı için babaları rol model olarak cesaretlendirebilir ve ebeveynlerin eşit şekilde katılımını teşvik edebilir.

Etkinin Örtüşen Küreleri Teorisi

Katmanlar bakış açısını kullanan bir başka teori ise daha çok üç ana konu olan “aile, okul ve toplum” arasındaki ilişkiyi inceleyen Epstein’in “etkinin örtüşen kümeleri” teorisidir (Şekil 3). Bu yaklaşım öğretmenlerin eken çocukluk programlarında baba katılımını nasıl destekleyeceklerini anlamaları açısından kullanışlıdır. Teoriye göre, bu üç alan birbirlerinin yakınlık ve ayrılık tercihlerini ya etkiler ya da tercihlerinden etkilenir. Ebeveynler çocuklarının öğrenme ortamlarına nasıl ve ne dereceye kadar katılacaklarını seçebilir.

En uygun biçimde, yakın bir ilişki tercih edilir ancak karar ailelerindir ve bu üç konuyu birbirlerinden kısmen ayrı tutmayı seçebilirler (Green,2003). Okul ve aile arasındaki yakın ilişkiyle birlikte, çocukların akademik veya sosyal olarak daha başarılı olacağı söylenir, bir başka deyişle, eğer ebeveynler ve öğretmenler birbirlerinin çevrelerini kültür, geçmiş, ihtiyaç ve endişe anlamında bilirlerse, çocuğun yararına olacaktır.

Düşünme Zamanı

Bu bakış açısı erken çocukluk eğitimi programlarında baba katılımını teşvik etmede okulların ve öğretmenlerin rollerini anlamakta ayrıca yararlıdır. Küreler arasındaki ortaklığı kurmaktaki en büyük sorumluluk okulundur, baba katılımını arttırmak için yöntemler bulmak ve bu üç konuyu çocuğun iyiliği için birbirine yaklaştırmak okulun sorumluluğudur.

Bu çerçevede altı farklı katılım türü ebeveynlik, evde öğrenme, iletişim kurma, karar alma, gönüllü olma ve toplulukla işbirliği olarak özetlenebilir (Epstein ve arkadaşları, 2003).

1. Tür, Ebeveynlik: Ailelere ebeveynlik ve çocuk büyütme yeterlilikleri konusunda yardım, çocuğu ve ergenlik gelişimini anlamak ve her yaş ve seviyede çocukları destekleyici ev koşulları oluşturmak, aileleri anlama konusunda okullara yardım
2. Tür, İletişim kurma: Okul programları ve öğrenci gelişimi hakkında ev-okul arasında etkili bağlarla ailelerle iletişim
3. Tür, Gönüllü olma: İşe alımı, eğitimi, işi ve planlarını geliştirmek, gönüllü ve seyirci olarak veya diğer ortamlarda öğrencileri ve okul programlarına destek için aileleri dâhil etmek
4. Tür, Evde öğrenme: Ev ödevleri ve diğer müfredatla alakalı aktivite ve kararlar da dâhil, aileleri çocuklarıyla evde eğitici aktivelere dâhil etmek
5. Tür, Karar alma: Veli toplantısı, okul konseyi, komiteler, hareket takımları ve diğer ebeveyn kuruluşlarıyla, aileleri okul kararlarına, yönetime ve savunmaya dâhil etmek
6. Tür, Toplumla İşbirliği: Öğrenciler, aileler, okul işleri, temsilcilikler ve diğer gruplar için topluluk kaynaklarını ve hizmetlerini yönetme ve topluma hizmet sağlamak.

Düşünme Zamanı

Epstein'in ebeveyn katılımının her türü için, aktivite önerileri veya özellikle erken çocukluk döneminde baba katılımını destekleyen yönelik basit stratejiler önerebilir misiniz?

Sonuç

Okullarda baba katılımını geliştirmek için okul öncesi eğitimcilerini cesaretlendirici yöntemler bulmak ve geliştirmek için, yukarıda özetlenen üç model seçmeli bir şekilde kullanılabilir. Her üçü de okul öncesi eğitiminde baba katılımının ya küreleri birbirine yaklaştıracığını ya da çocuğun yararına sonuçlanacak çoklu katman sistemleri arasındaki ilişkiyi geliştireceğini önerir.

Dahası, bu yakınlık ve bağ eğer öğretmen, babanın ailedeki yerini, örneğin eğitim geçmişini, kültürel davranışlarını, iş ve velayet durumunu anlamaya istekliyse kolaylaştırılmış olur (McBride, Rane

ve Bae, 2001).

“Yerleşik babalık modeli” ve diğer iki modelde belirtildiği gibi, öğretmenler özellikle baba katılımı için ebeveyn katılımı aktiviteleri uyarlayabilir. Erken çocukluk döneminde katılımlarını sağlamakta babalara ulaşmak ve onları ikna etmek için, öğretmenler ailelerin özel durumlarıyla aşina olmalıdır ve baba katılımını doğru şekilde teşvik etmelidir. Ayrıca araştırmalarda daha fazla erkeğin çocuklarının hayatlarında etkin rol aldıklarına dair araştırma sonuçları vardır. Okul öncesi eğitim programları bu yönelimin farkında olmalı ve hem babaların hem annelerin okulda hoş karşılandığından ve ebeveyn katılımı konusunda anne ve babalardan eşit derecede beklenti içinde olduklarından emin olmalıdırlar.

Erken çocukluk döneminde araştırma yapılırken, baba katılımı uygulamasının zorluğunu çözmek için geliştirilen birçok program ve model vardır. Cinsiyet teorisi üzerine mikro-yapısal model hakkında yapılan bir araştırma, toplumda benzer durumlara maruz kalan anne ve babaların benzer şekilde davrandıklarını göstermiştir.

Eğer babalardan beklenenler annelerden beklenenlerle benzer olursa, baba katılımı ve küreler arası bağlantıların güçlendirilmesi ihtimali artmaya meyillidir. Örneğin, eğer okullarda baba katılımından etkilenme güçlü ve kalıcıysa, okul sonrası olumlu ve anlamlı bir ilişki baba ve çocuk arasında da beklenebilir.

Düşünme Zamanı

Bir programın başarısı beklenen sonuçları elde etmesi ile anlaşılır ve belirlenen kriterler iyi tasarlanmış kazanımlara dayalı olmalıdır. Bu nedenle, programınızı ebeveyn katılımının önemine ve getireceği kazanımlara inanarak tasarlayın ve özellikle anneleri ve babaları programınızda olup bitenlerden haberdar edin ve katkıda bulunmaya davet edin.

Aktiviteler için bir çerçeve oluşturmadan önce baba katılımı ile ilgili göz önüne alınması gereken diğer bir husus da katılımın doğrudan mı yoksa dolaylı mı olacağıdır. Doğrudan katılımı, babalar çocuklarını davranış, tavır ve aktivitelerle doğrudan etkileme potansiyeline sahiptir. Diğer yandan, dolaylı katılım diğer aile üyeleriyle etkileşmeyi önerir, annelere duygusal ve sosyal destek sağlayarak, anne ve çocuk arasındaki ilişkiyi de ayrıca geliştirilir. Bu tür duygusal destek, artan ilişki memnuniyeti ve baba katılımının sürekli olması ile ilişkilendirilmiştir. Bu bakış açısı ayrıca sistem katmanları arasında ortak etkileşimi açıklayan Bronfenbrenner’in ekolojik sistemler teorisinde de açıklanmıştır. Doğrudan ya da dolaylı, ebeveyn katılımı programları okullar ve öğretmenler tarafından özellikle çocukların gelişimi ve öğrenme ortamını iyileştirilmesi için babaların içinde bulunduğu şartlara ve rollerine göre

tasarlanmalıdır.

Dahası, baba katılımının çok yönlü doğası gereği, şu anki araştırmalar, babalar tarafından çocukların ihtiyaçlarını karşılamanın çeşitli yollarını vurgulamaya başlamıştır (Gartner vd, 2007).

Bunlardan bazıları şunlardır:

- (1) Doğrudan katılım gibi *etkileşim* unsurları,
- (2) Mevcudiyet anlamında *ulaşılabilirlik*; fiziksel ve psikolojik olarak var olma
- (3) *Sorumluluk*, planlama veya programlama gibi dolaylı çocuk geliştirme aktivitelerinde ve bütün boyutlardan ve gelişimsel alanda çocuğu destekleyen diğer birçok aktivite.

Diğer yandan, ebeveyn tutumu ebeveynlik hedeflerini etkileyebildiği gibi tam tersi bir etkileşme de söz konusu olabilir ve bu durum yüzden çocuklarıyla nasıl ilgilendiklerini de etkileyebilir. Babanın rolünde ve katılımında ebeveyn tutumunun etkisi de, baba katılımını arttırmaya yönelik yetiştirme programları tasarlarken göz önüne alınmalıdır. Öğretmenler bütün ailelerin ve babaların çocuklarının gelişim ve eğitiminde yer almak konusunda hoş karşılandıklarından emin olmalıdır. Okul öncesi eğitim kurumları ailelerin katılımlarını desteklemek için, ailelerin farklı ihtiyaçlarına ve karakteristiklerine yönelik değişik yöntemler izleyebilmelidir.

Kaynakça

- Berk, L. & Roberts, W. (2009). Child development (3rd Canadian ed.). Toronto, ON: Pearson Allyn and Bacon.
- Epstein, Joyce L.; Sanders, Mavis G.; Simon, Beth S.; Salinas, Karen Clark; Jansorn, Natalie R.; & Van Voorhis, Frances L. (2003). School, family, and community partnerships: Your handbook for action (2nd ed.). Thousand Oaks, CA: Corwin Press. ED 467 082.
- Fagan, J & Kaufmann, R. (2014). Reflections on theory and measures for fatherhood programs: Father involvement and co-parenting outcomes, Working Paper Fatherhood Research and Practice Network, retrieved on 24.03.2017 <http://www.frpn.org>
- Fagan, J. & Press, J. (2008) Father influences on employed mothers' work-family balance, *Journal of Family Issues*, 29, 1136-1160.
- Gaertner, B. M., Spinrad, T. L., Eisenberg, N., & Greving, K. A. (2007). Parental childrearing attitudes as correlates of father involvement during infancy. *Journal of Marriage and the Family*, 69(4), 962-976. <http://doi.org/10.1111/i.1741-3737.2007.00424>
- Green, S. (2003). Reaching out to fathers: An examination of staff efforts that lead to greater father involvement in early childhood programs, *Early Childhood Research and Practice* 5(2).
- Marsiglio, W., Roy, K. & Fox, G. L. (Eds) (2005) Situated fathering: a focus on physical and social spaces (Lanham, MD, Rowman & Littlefield).
- McBride, Brent A.; Rane, Thomas R.; & Bae, Ji-Hi. (2001). Intervening with teachers to

encourage father male involvement in early childhood programs. *Early Childhood Research Quarterly*, 16(1), 77-93. EJ 635 673.

Palm, G & Fagan, J/ (2008). Father involvement in early childhood programs: review of the literature, *Early Child Development and Care*, 178:7-8, 745-759.

Spielberger, J., Gouvea, M., Dinata, E., & Fleischman, L. (2015). Father involvement in early childhood development: A brief report from the Palm Beach County Family Study. Chicago, IL: Chapin Hall at the University of Chicago.

Tekmen, B. (2005). A study on the structural and process quality of early childhood education and care centers. Unpublished Master Thesis, METU.

Ünlü-Cetin, S. (2015). Father involvement in early years: comparing children's perceptions of father involvement with those of their fathers' and mothers'. Unpublished Doctorate Thesis, METU.

4. BÖLÜM

ERKEN ÇOCUKLUK EĞİTİMİNDE BABA KATILIMINI ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Giriş

Bu bölümde, bir erkeğin baba olma kapasitesi, ekonomik durumu, çalışma saatleri, çocuk bakımına ayırabileceği zaman, kültürel etkileşimi, annenin bakış açısı, toplumsal cinsiyet normları ve diğer faktörler gibi, erken çocukluk eğitiminde baba katılımını etkileyen unsurlar incelenecektir. Araştırmalara göre, babalar için katılım ortamı yaratma sürecinde bu faktörlerin göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Konuyla ilgili kaynaklarda da ifade edildiği üzere yüksek derecede baba katılımı (Wilson & Prior, 2011):

- yüksek derecede bilişsel ve sosyal beceri,
- artan sosyal sorumluluk ve empati kurabilme kapasitesi,
- pozitif irade ve özsaygı,
- kardeşlerle daha pozitif ilişki,
- ve okula uyum problemlerinin azalması ve daha iyi bir akademik gelişim sağlanmasıyla yakından ilişkilidir.

İşte bu yüzden, okul öncesi öğretmenlerinin, babaları erken çocukluk ortamlarına nasıl dâhil edebilecekleri konusunda bilgi sahibi olmaları önemlidir. Okul öncesi çalışanları babaların çeşitliliğinin farkında olmalı ve bu ortamlarda yer alabilmelerini etkileyen unsurları anlamalıdır. Okul öncesi eğitim kurumları ancak böylelikle baba dostu ortam yaratmayı amaçlayan stratejiler ortaya koyabilirler.

Bu bölümde ayrıca bazı erken çocukluk ortamlarının bu unsurların önemini nasıl anladıklarına ve bütün babaları dâhil etmeye yönelik hangi yöntemleri kullandıklarına ilişkin olumlu örnekler sunulmaktadır. Daha detaylı bilgi ve daha derin bir anlayış geliştirmeye yönelik kullanışlı web sitelerine ve okumalara da bölümün sonunda yer verilmiştir.

Bir erkeğin "babalık" yapma kapasitesini keşfetmek

Anders daima bir baba olmak istediğini biliyordu. Büyürken kendi babasıyla her zaman iyi bir ilişkisi vardı ve birlikte balık tutmak, kayak yapmak gibi birçok aktivite yapıyorlardı. Anders'in altı yıldır kız arkadaşıyla istikrarlı bir ilişkisi vardı ve birlikte aile kurmaya karar verdiler. Dört sene boyunca beraber yaşadılar ve yakın zamanda kendi evlerini aldılar.

Bir yıl boyunca çocuk sahibi olmaya çalıştıktan sonra, bu konuda yardıma ihtiyaçları olduğunu fark ettiler. Tüp bebek tedavisinin ilk kısmında, Anders'in eşi ikizlere hamile kaldı. İkisi de iki tane bebek sahibi olacakları için çok heyecanlıydılar. Çocukların doğumundan sonra, Anders 10 günlük doğum iznine ayrıldı. Anders, çocukları 1 yaşına gelene kadar, 6 aylıkken bir kere daha doğum iznine ayrılacak. Anders ve eşi ilişkilerinde çok mutlular ve ikizlerini büyütürken birbirlerini destekliyorlar. Bütün ebeveynlik görevlerini paylaşıyorlar ve ortak bir rutin oluşturdular. Çocuklar okul öncesi eğitime başladıklarında da ortak ebeveynlik yapmaya devam edecekler.

Düşünülmeli gereken şeyler:

- *Anders ve eşi ebeveynlik görevlerini paylaşmaktadır. Her ikisi de okul öncesi eğitimde aktif bir rol üstlenmek istemektedir.*
- *Okul öncesi öğretmenleri Anders'in çocukların eğitimine bağlılığını anlamalı ve anne-babayı desteklemelidir.*
- *İkizleri bir kenara bırakın, bir çocuk büyütme bile kolay değildir. Okul öncesi öğretmenin, ayrıca ikizlerin bakımında babanın rolünü ve diğer aile türlerini de göz önünde bulundurması gerekmektedir. Öğretmenlerin uygun desteği sağlayabilmeleri için aile içi durumların da farkında olmaları gerekmektedir.*

Anders baba olma konusunda güçlü bir kapasiteye sahip gibi görünmekte ve bütün ebeveynlik görevlerini eşit şekilde paylaşmayı istemektedir. Güvenli bir ilişkisi var ve eşi ve ikizleriyle aynı evi paylaşabiliyor. Çocukluğunda kendi babasıyla da güzel bir ilişkisi vardı ve bu yüzden onu kendisi için rol model olarak görüyor. Son zamanlarda yapılan bir araştırmaya göre, bir erkeğin babalık yapma kapasitesini keşfetmek önemlidir. Babalık yapma kapasitesi, bir erkeğin, çocuğunun hayatında şefkatli bir baba figürü olma isteği olarak tanımlanabilir. Babalık yapma kapasitesi, eş ve çocukla olan ilişkiden, geçmişte babayla olan ilişkiden, karşılaşılan güçlükleri ve hayat şartlarını idare edebilme yeteneğinden gelir. Bir erkeğin babalık kapasitesini etkileyen unsurların özeti aşağıdaki tablo 1'de listelenmiştir (Wood&Lambin, 2013, s. 1).

Tablo 1. Bir erkeğin “babalık” kapasitesi

Peki, bir erkeğin babalık kapasitesini ne etkiler?

1. Eşlerin ilişkileri ve ebeveynlik çatışması

Ebeveynlik çatışması, anne-babanın birlikte yaşayıp yaşamadığından bağımsız olarak, çocuklarda oluşan davranış problemleri ve diğer olumsuz sonuçlarla ilişkilidir. Eşler arası çatışma aslında baba katılımı veya ailenin bir arada yaşaması gibi koruyucu etkenlerin çocuklar üzerindeki yararlarını ortadan kaldıracaktır. Annelerin çocuklarıyla olan ilişkisi ve babaların desteği de ebeveyn katılımı ve kaliteli baba-çocuk ilişkisi için önemlidir.

2. Çocukla aynı evde yaşamak

Babaların çocuklarıyla aynı evde yaşamaları her zaman mümkün olmasa da, aynı evde yaşamamanın babalığa ve baba-çocuk ilişkisine pozitif etkisi olduğu fark edilmiştir. Buna bağlı olarak, birlikte yaşamak daha fazla baba katılımını ve çocuğun fiziksel ve ruhsal sağlığını olumlu yönde etkiler. Buna rağmen, belirtilmelidir ki uzakta yaşayan baba ile çocuk arasındaki ilişki son on senedir oldukça artmıştır.

3. Kendi babalarıyla olan deneyimleri

Erkeklerin nasıl bir baba olacakları, kendi babalarıyla ilgili düşünceleri ve çocukken yaşadıklarına bağlı olarak şekillenir. Ayrıca, erkeklerin babalığın getirdiği sorumlulukları nasıl değerlendirdiği de kendi yaşadıkları deneyime bağlıdır. Örneğin, kendileri çocukken babaları onların bakımına katılmış ise, bu çocukların ileride şefkat göstermek ve sorumluluk almak gibi pozitif babalık davranışlarını daha çok gösterdikleri görülmüştür. Tam tersi, babalarına yakın olmayan erkeklerin, çocuk yetiştirmede babanın da rolünün olduğunu görme ihtimalleri daha düşüktür ve babalığı daha çok evine ekmek getiren kişi olarak görürler.

4. Sıkıntılar ve hayat şartları

Toplumda babanın düşük sosyoekonomik durumu, çocuğun hayatını hem maddi destek olarak doğrudan, hem de baba yokluğu, aile içi şiddet, ruh sağlığı problemleri veya ileride tutuklanma gibi risklerin artması gibi dolaylı olarak etkileyebilir. Bu durum, zor hayat şartlarıyla karşı karşıya olan babaları desteklemek gerektiğini göstermektedir.

Kaynak: Wood, C. & Lambin E. (2013). How fathers and father figures can shape child health and well being. The University of Western Australia.

Bu tablo, bir erkeğin babalık yapma kapasitesinin karmaşık bir durum olduğunu ve hem kişisel ilişkileri, hem de hayat deneyimi dâhil olmak üzere geçmiş deneyimleri ile ilişkili olduğunu

göstermektedir. Babalar, çocuklarının okul öncesi eğitimlerine dâhil olmak yolunda birçok zorlukla karşı karşıya kalmaktadır. Erkeklerin daha fazla katılmasının önündeki engeller aşağıdaki başlıklar altında toplanabilir (Callister&Fursman, 2013):

- Biyoloji (daha çok hamilelik, doğum ve emzirmeyle ilgilidir)
- Çalışma saatleri, işyeri kültürü ve mesleki özellikler ve cinsiyetler arası ücret farkı da dâhil, işyeri faktörleri.
 - Ücretli doğum izni gibi çeşitli devlet uygulamaları ve kanunların etkileri, ayrılmış babaların üzerinde etkili olan kanunlar (velayet kararları ve çocuk nafakası gibi) ve ceza sisteminin etkisi.
 - Çocuklarla birlikte yaşamama (örneğin, çocukla aynı evde yaşamayan babalar).
 - Kadının bakımı üstlenme konusundaki tercihleri.
 - Çoğu başarılı bir şekilde babaları sürece dâhil edememiş veya hizmetlerini sadece kadınlar üzerine yoğunlaştırmış uzman hizmetlerin tutumları ve becerileri.
 - Oyun grupları gibi ortamlarda babalara yönelik desteğin az olması.
 - Baba bakımını etkileyen yapısal engeller, örneğin bebek bezi değiştirme olanaklarının kadınlar tuvaletinde olması.
 - Cinsiyetçi kalıp yargılar da dâhil kültür ve düşünceler, çocuğa kimin bakması gerektiği konusunda beklentiler ve fikirler, iş ve aile bakımıyla ilgili erkek ve kadınlara biçilen roller.
 - Politikada erkekler için resmi savunucuların azlığı.

Bu etkenlerden bazıları aşağıdaki bölümlerde daha detaylı bir şekilde incelenecektir. Bu faktörler karmaşık yapıdadırlar ve genellikle çok yönlü şekilde işleyebilirler. Bu faktörlerin bazıları dışardan gelirken bazıları da içsel olabilir. Okul öncesi çalışanlarının baba katılımına etki eden farklı unsurların bilincinde olmaları önemlidir.

Ekonomik durumun / iş durumunun/ çalışma saatlerinin değişmesi

James 4 yaşındaki Max ve 2 yaşındaki Klara'nın babası olmaktan çok memnundur. Hafta sonunu çocuklarıyla geçirmeyi sevmekte ve karısına elinden geldiğince yardım etmeye çalışmaktadır. James tam zamanlı olarak genelde uzun saatler çalışmaktadır. Genellikle evden 6.30'da çıkmakta ve eve akşam 7'de varmaktadır. Saat 7.30'da çocukları uyuturken onlara masal okumaktadır. Bazen bütün hafta evden uzakta kalmasına neden olan iş seyahatlerine gitmektedir. James her zaman hafta sonları çalışmak zorunda kalmamaya gayret etmektedir. Hafta sonlarının aile ile geçirilmesi gereken bir zaman olduğunu düşünmekte ve hafta sonunu çocuklarıyla geçirmek istemektedir.

James okul öncesi kurumuyla görüşmelerin çoğunu eşine bırakmaktadır. Eşi düzenli olarak ne olduğuyula ilgili ve okulda olan olaylarla ilgili James'i bilgilendirmektedir. Eşi ayrıca okuldaki toplantıların çoğuna katılmaktadır. James okulla daha fazla ilgilenmek ister ancak bunun uzun çalışma saatleri ve seyahatlerinden dolayı zor olduğunu da bilmektedir.

Düşünülecek şeyler:

- James uzun çalışma saatleri nedeniyle hafta içi okulda aktif olarak yer alamayabilir. Okul öncesi öğretmenleri ayrıca James'le nasıl iletişim kurup, onu sürece dâhil edebileceklerini düşünmelidir.
- James okul aktivitelerine hafta sonları veya tatil günlerinde katılabilir.
- James'e, katılabileceği okul aktiviteleriyle ilgili önceden bilgi verilmelidir. Uzun vadeli

planlamayla, o da iş seyahatlerini planlayabilir, böylelikle işi okul aktivitelerini engellemeyecektir.

● *Okul ebeveynlerle elektronik yollardan da iletişim kurabilir, bu sayede iş nedeniyle uzaktayken de okuldaki aktiviteler hakkında bilgi alabilir.*

Bazı ailelerde, örneğin James'inki gibi, ekonomik durum ve çalışma durumu okul öncesi eğitim kurumlarında baba katılımını etkileyebilir. Çoğu kültürde, babalık genellikle aileyi geçindirme rolüyle ilişkilendirilir (Hauari & Hollingworth, 2009). Babalar çocuklarının okul öncesi eğitimine daha fazla katılmak isterken, bu, bazen çalışma saatleri ve iş seyahatleri nedeniyle zor olmaktadır. Bazı babalar iş için seyahat etmek zorundayken, bazıları da çocuklarıyla her gece vakit geçirebilmektedir. Bunlar, baba-dostu okul öncesi ortamı yaratmak için göz önünde bulundurulması gereken durumlardır. Okul öncesi çalışanları okul aktiviteleri ve toplantılarda yer alamayacak babalar için uygulanabilecek aktiviteler üzerine düşünebilirler. Buna, toplantıların (örneğin, toplantılar babaların çalıştığı bir saatte yapılması) ve çoğu babanın uzakta olduğu zaman yapılan etkinliklerin (iş veya iş seyahatinden dolayı birçok babanın katılamayacağı zamanlarda baba-çocuk etkinliği düzenlenmesi) zamanlamasının düşünülmesi de dâhildir. Okulöncesi çalışanlarının, çalışan babaların farkı çalışma saatlerini dikkate almaları önemlidir.

Göz önünde bulundurulması gereken bir diğer unsur da babanın ekonomik durumu veya değişmekte olan ekonomik durumudur. Örneğin, aileler zamanla değişebilecek farklı ekonomik durumlara sahip olabilirler. Babalar işlerini kaybedebilir ve işsiz kalabilir; yarı zamanlı bir işe geçebilir veya yarı zamanlı bir işten tam zamanlı bir işe geçebilirler. Bazı babalar ayrıca çalışamayacak kadar hasta olabilir veya çalışamayacak durumda olabilir. Bütün bu örnekler ailenin ekonomik durumunu etkileyebilir ve bu yüzden, organizasyonlar, aktiviteler, uygulamalar ve etkinlikler planlanırken maliyetleri açısından da düşünülmesi gerekir. Eğer katılmak için çok pahalı oldukları düşünülürse, böyle etkinliklerin maliyetleri bazen ailelerin ve babaların katılımlarını kısıtlayabilir.

Sınırlı sayıda iş olanağı olduğu zaman, bazen babalar çocuklarına ve ailelerine bakabilmek için

göç etmek zorunda kalmaktadır (Anderson, 2005). Bu durum babanın çocuğunu ihmal ettiği veya sorumsuz davrandığı anlamına gelmez. Babalar kendi ülkelerindeki ailelerine para yollayabilmelerini sağlayacak bir iş bulabilmek için göç etmek zorunda kalabilmektedir (Eloundou-Enyegue & Shapiro, 2004). Böyle babalar para kazanmak için ailelerini geride bırakırken üzürlürler (Rabe, 2007). Böyle erkekler için babalık, ücretli iş baskısını ve çocuklar birlikte olmayı engelleyebilecek zorlukları da beraberinde getirmektedir (Henwood & Procter, 2003).

Düşünme zamanı: Evsiz Babalar

Bazen babalar, evsizlikten ötürü dışarıda yaşayabilirler. Sığınma evlerindeki babalar, kendi evlerinin özel ortamı dışında böyle ortamlarda çocuk yetiştirirken daha fazla stres yaşamaktadırlar (Howard vd., 2009). Bekâr evsiz babalar, iş ararken çocuk bakımına katılamayabilir ve bu da iş bulmayı zorlaştırabilir. Bazı sığınma evlerinin, çocukların kalmasıyla ilgili, örneğin ebeveynlerin onları sürekli kontrol etmesi gibi, katı kuralları vardır (Gorzka, 1999b). Araştırmalara göre, kadınların, çocukların bakımı için daha fazla olanak sağlayan yarı zamanlı veya esnek zamanlı işlere ulaşmaları daha kolay olmaktadır (McArthur vd., 2006). Evsiz babalar toplumsal yalnızlıkla daha fazla karşılaşır ve sorunlarıyla ilgili yardım alabilme olanakları daha azdır. Yalnızlık, aile destek ağlarının sınırlı olmasından kaynaklanabilir ve depresyona ve stresin artmasına yol açabilir (Lafuente&Lane, 1995).

Okulöncesi çalışanları hem anneyi hem de babayı tanıyarak ailenin durumunun farkında olmalıdır. Okulöncesi öğretmenlerinin evsiz babalar için destek sağlayabilmesi ve onların okuldaki aktivitelere katılmalarına izin vermesi önemlidir.

Düşünülmesi gereken şeyler:

- *Bütün babalar farklıdır. Bir okulöncesi öğretmeni olarak ebeveyn durumlarından haberdar olmak önemlidir.*
- *Okul öncesi eğitim kurumları evsiz babalara, çocuklarıyla aktivitelere katılabilmeleri için alan sağlayabilir.*
- *Okulöncesi öğretmenleri, evsiz babaların yardım alabilecekleri destek hizmetlerine ulaşmalarını sağlayabilirler (sosyal hizmet uzmanı gibi).*
- *Okul öncesi öğretmenleri evsizliğin çocuk üzerindeki etkisini göz önünde bulundurmalıdır. Çocuk yeterli yemek yiyor mu? Eğer çocuk yorgunsa, çocuğun daha çok uyuyabilmesi ve dinlenebilmesi için okul programı değiştirilmeli mi?*

Aile yapısı

Dört yaşındaki Ali çoğunlukla annesiyle birlikte yaşamakta ve iki hafta sonunda bir babasıyla kalmaktadır. Bu zaman diliminde, Ali'nin babası Ali'yi annesinin evinden almakta ve Ali'yi pazar gecesini geri getirmektedir. Ancak durum hep böyle değildi. Aslında Ali'nin anne ve babası Ali iki yaşına gelene kadar beraber yaşadı. Daha sonra boşanmaya karar verdiler ve Ali'nin babası evden taşındı. Ali'nin babası oğluyula sağlam bir ilişkisi olduğundan emin olmak istedi. Velayet çoğu zaman annede olduğu için bu oldukça zordu. Ali'nin babasının oğlunu görebileceği ve onunla konuşabileceği tek zaman

belirlenmiş hafta sonlarıdır. Ali'nin babası, oğluya arasındaki duygusal bağını sürdürmenin önemli olduğunu farkındadır.

Ali'nin gittiği okul öncesi kurumu anne ve babayı etkinliklerde, ebeveyn konferanslarında ve aktivitelerde görmek istemektedir. Hem anne hem baba düzenli olarak okuldaki etkinliklere ve kutlamalara davet edilmektedir. Her ikisi de Ali hakkında düzenli bir şekilde bilgilendirilmekte ve haber almaktadır.

Düşünülmesi gereken şeyler:

- *Okul öncesi eğitim kurumu Ali'nin babasını nasıl destekleyebilir? Okul bazen bu duruma yardımcı olabilecek baba-oğul aktiviteleri düzenleyebilir.*
- *Okul öncesi eğitim kurumunun hem anneye hem de babayla düzenli iletişim kurması ve Ali hakkında bilgi vermesi önemlidir. Her ikisi de iyi bilgilendirilmelidir.*
- *Okulöncesi öğretmenleri, ebeveyn toplantılarında Ali'nin gelişimi ve eğitimi için ortak stratejiler hakkında tartışabilir. Anne ve babanın her ikisinin de katılması ve sorumluluklarını anlaması önemlidir.*

Ebeveynlerin hayat şartları da dâhil olmak üzere aile yapısı, babaların katılımıyla alakalı göz önünde bulundurulması gereken önemli bir konudur (Henry ve arkadaşları, 2011). Bekâr anne-babadan oluşan ailelerin çoğunda, baba velayete sahip değilken, velayet annededir. Bekâr babaların çoğu ev dışında ikamet ettiği için, dışlanmış ve muhtemelen çocuğun aile çevresinden sürülmüş gibi hissetmeleri daha olasıdır (Wallerstein & Lewis, 1998). Baba aileyle aynı evde yaşadığında, hem annenin hem de babanın katılımı daha fazla olur. Head Start verileri (Carlson, 2006; Berger ve arkadaşları, 2008) bekâr ebeveynlerin olduğu ailelerde baba katılımının, ebeveynlerin çocukla daha az ilgilenmesiyle ilişkilendirildiğini doğrulamıştır. Ancak bazen, eğer babalar çocukla yoğun bir duygusal bağa sahipse, yoğun bir katılım gösterebilirler. Bu durum, baba birkaç yıl aileyle aynı evde yaşadığında daha çok ortaya çıkar (Wallerstein & Lewis, 1998). Bu süre zarfında, baba zamanın baskısını aşabilecek ve bir ömür sürebilecek sağlam bir bağ geliştirebilmektedir (McLanahan & Sandefur, 1994).

Bazen anneden görülen olumsuz davranışlar da babayı yalnız hissetmeye itebilir (Downer & Mendez, 2005). Kimi zaman anneler babaların çocuklara sürekli erişmelerini istemezler, bu durumda anneler çocuklarına karşı aşırı sahiplenici olabilirler (Jordan-Zachery, 2009). Bu durum, özellikle anne tekrar evlendiğinde artmaktadır. Ayrıca, yaptığı kaynak taraması sonucunda King ve Heard (1999) babalardan maddi destek almadıkları zaman, düşük gelirli annelerin, babaların ziyaretini reddetmeye daha meyilli olduklarını görmüştür.

Ancak araştırmalara göre, baba katılımında en önemli noktalardan birisi, annenin, babanın katılımına razı olmasıdır. (Wallerstein&Lewis, 1998). Babanın katılımının anne tarafından istemesiyle baba katılımının gerçekleştirilebilmesi arasında pozitif bir ilişki vardır. Bu demek oluyor ki, eğer anne, babanın katılımını isterse, çocuk için olumlu sonuçlar ortaya çıkmaktadır.

Peki, babası olmayan veya biyolojik babalarıyla iletişimi olmayan çocuklar?

Günümüz toplumunda, çoğu çocuk ya biyolojik babalarıyla yaşamamaktadır ya da babalarını kaybetmişlerdir. Burada en nemli şey bir “baba figürünün” (bu dede, amca-dayı, komşu, özel öğretmen veya aile arkadaşı olabilir) sevgisine, desteğine ve katılımına sahip olmalarıdır. Baba figürü olmayan ailelerdeki çocukların sağlıkları bozuk olabilir ve fiziksel ve ruhsal sağlıklarını olumsuz etkileyebilecek şeylerle karşılaşabilirler. Baba olmayan evlerdeki çocuklar duygusal ve psiko-sosyal adaptasyonlarda sıkıntı yaşamaya meyillidirler ve çeşitli içselleştirme ve dışsallaştırma davranışları sergilerler.

Üvey baba ile üvey çocuk ve üvey babayla aynı evde kalmayan baba arasındaki yakın ilişki, çocuğun gençlik yıllarındaki sağlığı ve olumlu sonuçlarıyla ilişkilidir. Bu yakın ilişkiler çocuğun derslerinde başarılı olmasına, daha yüksek öz-yeterliliğe, daha az içselleştirme ve dışsallaştırma davranışlarına ve okulda daha az yaramazlık yapmasına katkıda bulunur. Üvey babaya yakınlık ve ondan gelen desteğin seviyesi, çocuğun genç yetişkinlik çağına kadar, hatta çocuk evden ayrıldıktan sonra bile devam edebilir.

Kaynak: Wood, C. & Lambin E. (2013). *How fathers and father figures can shape child health and well being*. The University of Western Australia.

Özet

Özetle, baba katılımını etkileyen birçok etken vardır. Okul öncesi öğretmenlerinin farklı faktörlerin farkında olmaları ve çalışan babalar için uygun yöntemler sağlayabilmeleri önemlidir. Ailenin ihtiyaçlarının anlaşılması da dikkate alınması gereken unsurlar arasındadır. Aşağıdaki tabloda

bu faktörlerin bir özeti sunulmuştur.

Tablo 1. Baba katılımını kolaylaştıran ve engelleyen faktörler: bir özet (Sriram&Navalkar, 2013)

Kolaylaştırıcıların ve engellerin özellikleri	Baba katılımını kolaylaştıran faktörler	Baba katılımını engelleyen faktörler
Yaşamsal faktörler	<p>Babayla ilgili: Zaman uygunluğu - ortak ebeveynlik için ideal zaman kullanımı. Aile ihtiyaçlarıyla uyumlu daha az talepkâr iş programı</p> <p>Anneyle ilgili: Anne yoğunken, hastayken ya da görevleri yapamayacak durumdayken ona olan destek</p> <p>Çocuğun istekleri: çocuğun talepleri, ihtiyaçları ve belirli görevleri yerine getirmede babayı tercih etmesi</p>	<p>Babanın belirli ebeveynlik alanlarında yeterli olmaması</p> <p>Geniş ailenin veya işinin taleplerinden dolayı zaman azlığı</p> <p>Diğer desteklerin varlığı</p> <p>Para ve kaynak azlığı</p>
Babayla ilgili kişisel faktörler	<p>Babanın çocuğa elinden gelenin en iyisini verme isteği ve refahını sağlaması, babalık görevine öncelik vermesi</p> <p>Babanın kendi düşünceleri, tercihleri, belirli ebeveynlik alanlarındaki becerileri ve çocuğun yararına olacak şekilde hem anne hem de babanın becerilerini kullanma isteği</p> <p>İyi bir rol model görmüş olmak</p> <p>Babalık rolüne sosyal olarak uyum göstermek</p>	<p>Bir görev için çocuğun anneyi veya başka bir aile üyesini tercih etmesi veya çocuğun bir görevi yaparken ki bağımsızlığı</p> <p>Babanın istek veya ilgisinin eksikliği</p> <p>Sadece aile “ev geçindirici” rolünün fazla vurgulanması</p> <p>Babalık rolüne sosyal olarak uyum gösterme eksikliği</p> <p>Olumlu bir rol model eksikliği – örneğin kendi babasının ilgilenmemesi</p>

<p>Toplumsal cinsiyet normları</p>	<p>Geleneksel cinsiyet rollerini daha az benimsemek/ toplumsal cinsiyet normlarını reddetmek</p> <p>Kendi olumsuz kişisel deneyimleri nedeniyle geleneksel kalıplara karşı çıkma, değişim yaratma isteği</p> <p>Baba ve anne arasındaki karşılıklı anlayış ve iletişim</p> <p>Babalık rolünü yerine getirmede anneden veya diğer aile üyelerinden destek almak</p>	<p>Babanın “annenin görevi” gibi bir bakış açısına sahip olması veya geleneksel cinsiyet rolleri düşüncesine sahip olması</p> <p>Annelerin bebek bakımını üstlenmesi ve babaları engellemesi</p> <p>Toplumsal çevre tarafından dalga geçilme korkusu</p>
<p>Güç ve müzakere konumu</p>	<p>Kendi iş programını düzenleyebilme gücü</p> <p>Çocuğun iyiliği için başkalarıyla anlaşabilmek amacıyla güç ve kapasiteyi kullanma isteği</p> <p>Annenin babanın farkında olması ve yer sağlaması/baba katılımını desteklemesi</p> <p>Eşe ve çocuğa karşı daha az otoriter olma eğilim</p>	<p>İşyerinde müzakere edebilme gücüne sahip olmamak</p> <p>Babanın katılımının talep edilmemesi – babanın katılmamasının kabul edilmiş olması</p> <p>Babanın, görevleri başkalarının üstüne yıkarak kaçma gücü</p> <p>Babalık otoritesini çocuklar üzerinde kullanmak</p>
<p>Diğer çevresel faktörler</p>	<p>Okul veya hastaneler gibi dış aktörlerin baba katılımını gerekli kılması</p> <p>Babalık rolünün desteklenmesi ve teşvik edilmesi</p> <p>Baba katılımını destekleyici politikalar ve programlar</p>	<p>Babalık rolünün tanınmaması/ aile dostu politikaların azlığı</p> <p>Başka kişilerin çocuğun hayatına katılımı için babadan talepte bulunmaması</p> <p>Görevlerin ebeveynler dışındakiler tarafından yapılması</p>

--	--	--

Baba katılımını etkileyen faktörler hem iç hem de dış sorunlara bağlıdır. Toplumsal cinsiyet normlarına yönelik bakış açısı ve babanın rolüne yönelik medyanın etkisi de bu faktörlere dâhildir. Annelerin baba katılımına yönelik bakış açısı da ayrıca düşünülmesi gereken bir alandır.

Okul öncesi eğitim kurumlarının babalar için kucaklayıcı bir ortam sağlaması ve baba katılımı için fırsat sağlaması önemlidir. Okulöncesi öğretmenlerinin rolü babalığın çeşitliliğini anlamak ve bütün babaların, çocuklarının hayatına katılmalarını sağlayacak samimi ortamlar sağlamaktır. Bir diğer rolleri ise ailelerle pozitif iletişim ve işbirliğini destekleyerek, çocuğun ev ve okul öncesi eğitim çevresi arasında olumlu bağlar kurulmasını teşvik etmektir. Okul öncesi eğitim kurumu bütün aileleri tanımalı ve aileye özel stratejiler geliştirebilmek için her bir ailenin ihtiyaçlarını anlamalıdır. Aileleri tanıyarak, önemli stratejiler ve çalışma yöntemleri geliştirilebilir. Örneğin, aileler ekonomik zorluklar yaşıyorsa, okulun pahalı bir gezi düzenlemesi uygun olmayacaktır. Okul öncesi eğitim kurumunda babanın rolünün teşvik edilmesi ve desteklenmesi önemlidir.

Sonuç

Bu bölümde erken çocukluk döneminde baba katılımını etkileyen bazı faktörler incelenmiştir. Bunlar, bir erkeğin babalık yapabilme kapasitesi, ekonomik durumu, çalışma saatleri, vakit ayırabilme gücü ve çevresiyle kültürel etkileşimi gibi faktörleri kapsamaktadır. Kadınların babalığa bakış açıları da baba katılımında ayrıca önemlidir. Aynı zamanda, bu bölümde babası olmayan veya biyolojik babasıyla hiçbir iletişimi olmayan çocukların da üzerinde durulmuştur.

Bu faktörleri anlamak, okul öncesi çalışanlarının baba katılımını teşvik edebilmesi bakımından oldukça önemlidir. Çalışanların baba katılımını etkileyen faktörler hakkında bilgi sahibi olması, daha fazla babayı sürece dâhil etmek amacıyla okuldaki uygulamalarda ve rutinlerde değişiklik yapabilmelerini sağlayacaktır. Bu değişiklikler, toplantıların zamanlarıyla (babalar çalışabileceği için) veya okul öncesi eğitimi bağlamında babaya verilen destekle ilgili olabilir. Bir sonraki bölümde, okul öncesi eğitim kurumlarında baba-dostu ortamlar yaratmaya ve baba katılımını teşvik etmeye yönelik stratejiler tartışacaktır.

Web linkleri

1. [Thefatheringproject.org](http://thefatheringproject.org)
2. <http://www.abdads.ca>
3. <http://www.cebc4cw.org/topic/father-involvement-interventions/>
4. <http://www.fragilefamilies.princeton.edu/briefsFFI>
5. <http://www.fathers.com/statistics-and-research/>

Ekstra okumalar

1. https://www.diw.de/en/diw01.c.514614.en/press/diwroundup/increasingfather_involvement

- [in child care what do we know about effects on child development.html](#)
2. <https://www.cdc.gov/nchs/data/nhsr/nhsr071.pdf>
 3. <https://aifs.gov.au/cfca/2014/08/13/fathers-involvement-in-the-lives-of-their-seperated-parents-preferences>
 4. <http://www.cfuf.org/Filestream.aspx?FileID=14>
 5. http://www.rikshandboken-bhv.se/Dokument/Sarkadi_fathersinvolvement.pdf

Kaynakça

- Berger, L. M., Carlson, M. J., Bzotek, S. H., & Osborne, C. (2008). Parenting practices of resident fathers: The role of marital and biological ties. *Journal of Marriage & the Family*, 70(3), 625-639.
- Callister, P., & Fursman, L. (2013). Father involvement: New Zealand. In J. Pattnaik (Ed.). *Father involvement in young children's lives*. (pp. 225-240). New York, United States:Springer.
- Carlson, M. J. (2006). Family structure, father involvement, and adolescent behavioral outcomes. *Journal of Marriage & the Family*, 68(1), 137-154.
- Downer, J. T., & Mendez, J. L. (2005). African American father involvement and preschool children's readiness. *Early Education & Development*, 16(3), 317-340.
- Gorzka, P. (1999b). Homeless parents' perceptions of parenting stress. *Journal of Child & Adolescent Psychiatric Nursing*, 12(1), 7-16.
- Hauari, H., & Hollingworth, K. (2009). Understanding fathering: masculinity, diversity and change. London: Josephine Rowntree Foundation. Retrieved from <http://www.jrf.org.uk/sites/files/jrf/understanding-fathering-diversity-full.pdf>.
- Henry, C., Plunkett, S., & Sands, T. (2011). Family structure, parental involvement, and academic motivation in Latino adolescents. *Journal of Divorce & Remarriage*, 57(6), 370-390.
- Henwood, K. L., & Procter, J. (2003). The 'good father': Reading men's accounts of paternal involvement during the transition to first time fatherhood. *British Journal of Social Psychology*, 42, 337-355.
- Howard, K., Cartwright, S., & Barajas, R. (2009). Examining the impact of parental risk on family functioning among homeless and housed families. *American Journal of Orthopsychiatry*, 79(3), 326-335.
- Jordan-Zachery, J. S. (2009). Making fathers: Black men's response to fatherhood initiatives. *Journal of African American Studies*, 13(3), 199-218.
- King, V., & Heard, H. E. (1999). Nonresident father visitation, parental conflict, and mother's satisfaction: What's best for child well-being? *Journal of Marriage & Family*, 61(2), 385-396.

McArthur, M., Zubrzycki, J., Rochester, A., & Thomson, L. (2006). 'Dad, where are we going to live now?' Exploring fathers' experiences of homelessness. *Australian Social Work*, 59(3), 288-300.

Sriram, R., & Navalkar, P. (2013). Fathering in India. In J. Pattnaik (Ed.). *Father involvement in young children's lives*. (pp. 279-300). New York, United States: Springer.

Wallerstein, J. S., & Lewis, J. (1998). The long-term impact of divorce on children: A first report from a 25-year study. *Family and Conciliation Courts Review*, 36(3), 368-383.

Wilson, K.R., & Prior, M.R. (2011). Father involvement and child well-being. *Journal of Paediatrics and Child Health*, 47(7), 405-407.

5.BÖLÜM

BABA DOSTU ÇEVRE OLUŞTURMA

Giriş

Erken çocukluk dönemine yönelik hizmetler sunan kurumlar, daha fazla baba katılımı sağlamak istiyorlarsa, hizmet ortamlarının baba dostu olup olmadığını da düşünmeleri gerekir. Bu, babaların erken çocukluk hizmeti kapsamında sıcak karşılandıkları ve kabul gördükleri bir ortam yaratmak demektir. Araştırmalara göre, erken çocukluk merkezlerinin baba dostu olmaması, baba katılımını engelleyebilmektedir (McBride & Rane, 1996).

Ayrıca, McAllister, Wilson ve Burton (2004) araştırmalarında, personelin tutumlarının, deneyimlerinin ve kaynakların baba katılımına engel oluşturduğunu ortaya çıkarmışlardır. Bölüm 5, öğretmenlerin nasıl baba dostu ortamlar oluşturabileceklerini ele almaktadır. Bu bölümün diğer bir amacı da, baba dostu ortamlar sağlamaya yönelik teorik temeller sağlamaktır.

Bu bölüm içerisinde ele alınan diğer konular:

- Baba Türleri
- Öz-düşünüm soruları
- Başarılı baba dostu ortamların özellikleri
- Babalık ekolojisini desteklemeye yönelik diğer hususlar

Bu bölümde ayrıca, babanın katılımını teşvik eden ve babaların görünürlüğüne destekleyen, baba dostu ortamlar yaratan erken çocukluk hizmetleriyle ilgili örnekler sunulmaktadır. Bu bölüm bir özet ve sonuç kısmıyla son bulmaktadır. Aile dostu bir ortamın nasıl oluşturulacağı konusunda faydalı web bağlantıları ve okumalar da bölüm sonunda sunulmaktadır.

Baba dostu çevre nedir?

John'un, sabahları müsait olduğu zamanlarda okul öncesi eğitim kurumuna bıraktığı üç yaşında Sarah adında bir kız çocuğu vardır. John, personelle sohbet edebilmek ve Sarah hakkında kaçırmış olabileceği şeylerle ilgili bilgi edinmek amacıyla, açılır açılmaz okul öncesi eğitim kurumuna gitmek istemektedir. Bazen Sarah'nın çantasını koyarken duvarlardaki resim ve posterlere bakmaktadır. Bir gün, bazı baba iletişim gruplarının bulunduğunu fark eder ve daha sonra diğer babalarla iletişim kurma niyetiyle e-posta adreslerini yazar. Sık sık iş seyahatinde olması ya da uzun saatler çalışması nedeniyle okul öncesi eğitim kurumundaki diğer babalarla tanışmanın zor olduğunu farkındadır. İşinden dolayı kurumda gerçekleşen etkinliklere yoğun bir şekilde katılamamaktadır. Kurumla ve Sarah'nın gelişimiyle ilgili haberler almaktan hoşlanmaktadır. John, özellikle seyahat ederken çocuğunun gelişim sürecine daha fazla katılmak istemektedir. Okul öncesi öğretmenleriyle konuşması gerekip gerekmediğini merak etse de konunun öğretmenler için önemli olmayabileceğine karar verir.

Dikkate alınacak hususlar:

- John kızının eğitimine katılmak istemektedir, ancak iş ve seyahat sebebiyle belirli etkinliklere katılmakta zorlanmaktadır.

- John diğer babalarla da tanışmak istemektedir. Okul öncesi öğretmenlerinin John'un diğer ebeveynlerle iletişim kumalarını sağlayacak bir yöntemleri var mıdır?
- John, yolculuk ederken kızıyla ilgili bilgi almak adına diğer iletişim yollarına ihtiyaç duyabilir. Okul öncesi eğitim kurumu, Sarah'ın ve yaptıkları şeylerin fotoğraflarını da içeren e- postalar göndermeyi düşünebilir.
- John okul öncesi öğretmenlerine nasıl yaklaşacağını bilmemektedir. Onun katılım konusunda ne düşündüğünü anlayabilmek için öğretmenler nasıl bir adım atabilir?

Baba dostu ortamlar, babanın katılımına değer verir ve babaların kendilerini ait hissettikleri ortamlar yaratır. Yukarıdaki yazıda, John ve onun eğitim kurumuyla mevcut işbirliği yollarıyla ilgili bilgi verilmektedir. John, çocuğunun okul öncesi eğitim sürecine katıldığını düşünmekte ancak diğer yandan, iş seyahatindeyken okul öncesi öğretmeniyle uzaktan nasıl birlikte çalışabileceği konusunda da

konusmak istemektedir. Babalar çeşitli yaşam koşulları nedeniyle birçok ikileme karşı karşıya kalmaktadırlar, ancak çoğu baba, çocuklarının yaşamı ve gelişimine aktif olarak katılmak istemektedir. Araştırmalara göre, babaların öğrenme etkinliklerine, kütüphane ziyaretlerine ve çocuğun okuyup yazmasına destek vermesi, çocukların güçlü sosyal ve bilişsel becerilerinin gelişimini de desteklemektedir (Swick, 2005).

Verimli baba dostu ortamlar, erkeklerin sıcak karşılandığı, çalışanların düzenli olarak erkeklere ve küçük çocuklara karşı tavırlarında özenli oldukları baba dostu programlara; steryotiplere meydan okuyan profesyonel bir eğitim projesine, erkek personel alımı için ve personelin babaları / baba figürlerini tanıma konusunda teşvik edilebilmesi için gerekli aktif stratejilere sahiptir. (Cunningham 2000). Bu tür programlar uygulandığında, babalar çocuğun yaşamına katılmaya ve erken çocukluk programının önemli ve değerli bir parçası gibi hissetmeye teşvik edilmektedirler. (Cunningham, 2000; McFarland, 2000). Eğitim ortamlarındaki personel için bazı öz-düşünüm amaçlı soru örnekleri aşağıdaki tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. Baba dostu ortam için düşünme soruları

Aşağıda, okul öncesi eğitim kurumunuzda veya okulunuzda da sorulacak bir dizi soru bulunmaktadır. Sorular mevcut ortamı yoklamaya yöneliktir. Sorular aynı zamanda babaların desteklenmesinde öğretmenlerin rolleri üzerinde düşünebilmek ve tartışabilmek için bir başlangıç noktası oluşturmaktadır.

Okul Çevreniz Ne Kadar Baba Dostu?

1. Öğretmenler ve personel, babaların katılımını olumlu karşılar ve buna değer verir mi?
2. Öğretmenler ve personel eşcinsel babalarının ve ebeveynlerin katılımını memnuniyetle karşılıyor mu?
3. Öğretmenler ve diğer çalışanlar, babalar çocuklarını okula bırakırken ve okuldan alırken onları selamlıyor mu?
4. Okul panolarında, "*önemli bir erkeğin*" isminin asılabileceği bir alan var mı?
5. Çocukların babalarının, dedelerinin ve amcalarının katılımını teşvik edecek fırsatlar sunuluyor mu?

6. Planlanan aktiviteler babalara programın ve çocuklarının hayatının önemli bir parçası olduklarını gösteriyor mu?
7. Okul posterleri ve broşürlerinde annelerin yanı sıra babaların resimlerine de yer veriliyor mu?
8. Program içeriğinde annelere olduğu gibi babalara da referanslar var mı?
9. Program saatleri, çalışan baba ve annelerin katılımına imkân sağlayacak şekilde esnek midir?
10. Babalardan katılıma yönelik öneriler alınıyor mu?
11. Çocuğun velayetinin annede olduğu ailelerde babaları da bilgilendirmek için rapor kartları her iki ebeveyne de gönderiliyor mu?
12. Erkek sosyal yardım çalışanları okul personelinin bir parçası mı?
13. Erkek öğretmenler ve rehberler okul tarafından mı işe alınmaktadır?
14. Babalara eğitim ve örnekleme yoluyla ebeveynlik becerilerini geliştirmeye yardımcı olacak fırsatlar sağlanmakta mıdır?
15. Babaların daha fazla pozitif özsaygı ve benlik saygısı geliştirmelerine yardımcı olacak ve çocuklarına sunacak bir şeyleri olduğunu hissettirecek olanaklar sağlanmakta mıdır?
16. Baba katılımı konusunda öğretmenler ve personele mesleki gelişim olanakları sunuluyor mu?
17. Okulun, babaları olan ailelerle çalışmakla ilgili stratejileri ve yöntemleri var mıdır?
18. Anneler, erkek katılımına yönelik istihdam ve destek konusunda teşvik edici olmaya davet ediliyor mu?
19. Babaların birbirlerini destekleyebilmesi için fırsatlar sağlanıyor mu?
20. Okul programları, ebeveynlerin – ister birlikte ister ayrı yaşıyor olsun – "işbirlikçi ebeveynlik" düşüncesini destekliyor mu?

Kaynak: ABD Sağlık ve İnsani Hizmetler Departmanı, 2000; Casper ve Schultz, 1999

John'a geri dönüş ve okul öncesi eğitim kurumunun başka neler yapabileceği üzerine düşünelim. John'un eğitim kurumuyla konuşmasını beklemek yerine, kurumdaki çalışanlar daha proaktif olabilir ve John'a ne istediğini sorabilirler. Bu, John ile düzenli iletişim yoluyla yapılabilir veya babaların nasıl dâhil olmak istediklerine ve çevrenin nasıl daha fazla aile dostu olabileceğine dair yapılan bir anket yoluyla da yapılabilir. Eğitim kurumu, ayrıca babalar ve çocuklar için özel bir etkinlik düzenleyebilir ve bu

sayede John diğer babalarla veya erkek rol modelleri ile iletişime geçebilir. Eğitim kurumunun pasif olmak ve babanın sorunlarını okul öncesi eğitim ekibiyle görüşmesini beklemek yerine, baba dostu ortamlarda etkin bir rol alması önemlidir.

Baba Türleri

Baba dostu ortamlar yaratmayı amaçlarken, farklı baba türlerini de dikkate almamız gerekmektedir. Çocukların, onlarla birlikte yaşayan babaları, başka bir yerde yaşayan babaları, eşinden ayrılmış babaları, hapiste olan babaları, farklı ekonomik statüye sahip babaları, farklı kültürel geçmişe sahip babaları, eşcinsel babaları, bekâr babaları, evsiz babaları, üvey babaları ve daha birçok başka durumda babaları olabilir.

Babaların, baba olma yolunda farklı deneyimleri vardır ve bunların erken çocukluk alanında çalışan profesyoneller tarafından göz önünde bulundurulması gerekir. Bu deneyimlere ilişki yoluyla, evlat edinme yoluyla, koruyucu aile olma yoluyla, taşıyıcı annelik yoluyla ve çok sayıda farklı yollarla çocuk sahibi olmak örnek verilebilir.

Babaların erken çocukluk ortamlarında kendilerinin yargılandığını hissetmemeleri önemlidir. Örneğin, düşük sosyoekonomik geçmişlerden gelen çocukların babalarının olmadığını varsaymak yanlış bir düşüncedir. Araştırmalar, bu babaların, çocuklarının yaşantısına katıldıklarını ve hayatlarında etkin rol oynadıklarını göstermektedir (Vogel vd., 2003). Aynı şekilde, gay erkeklerin cinsellikte seçici

olmadıklarına, aile kavramına karşıt olduklarına ve az mali yükümlülüğe sahip olduklarına dair kalıplaşmış düşünceler, bu kişiler babalık dönemine girdikçe kademeli olarak ortadan kalkmaktadır (Stacey, 2006). Araştırmalar aynı zamanda gay ebeveynlerin çocuklarının gelişim, cinsiyete uygunluk ve cinsel yönelim bakımından heteroseksüel ebeveynlerin çocuklarından farklı olmadığını göstermektedir (Chan vd., 1998; Tasker & Golombok, 1997). Fakat birçok gay baba, çocuklarının alışılmadık aile yapısı nedeniyle zulme uğrayacağından endişe duymaktadır (Berkowitz & Marsiglio, 2007). Bütün babalar, çocuğunun eğitim ortamına katılma ve kendilerinin memnuniyetle karşılandıklarını hissetme hakkına sahiptir.

Düşünme Zamanı

Leo dört yaşındadır. Anne babası, kendisi doğduktan kısa bir süre sonra ayrılmıştır. Yakın zamanda Fredrik adında bir adamla evlenen annesiyle yaşamaktadır. Fredrik, Leo'nun üvey babası olma rolünü üstlenmiş ve Leo'ya babalık konusunda yardım etmek istemektedir. Leo hala biyolojik babasını iki haftada bir görmekte ve ayda bir hafta sonunu onunla geçirmektedir. Leo'nun çok sevdiği iki babası var. Fredrik akşamları Leo'yu okul öncesi eğitim kurumundan almaktadır. Fredrik, eğitim kurumunun her tür babayı ve aileyi hoş karşıladığına sevinmiştir. Fredrik, eğitim kurumunda Leo'nun programına daha fazla katılmak istemektedir. Bir ziyarette, okul öncesi öğretmenine daha fazla nasıl katılabileceğini sorar.

Düşünülmesi gereken şeyler:

- Bir üvey baba olarak, Fredrik çocuğunun eğitimine daha fazla katılmak istemektedir. Akşamları Leo'yu okuldan alırken, okul öncesi öğretmenlerinin Fredrikle beklentileri ve nasıl katılmayı istediği hakkında konuşmaları iyi bir fırsat olacaktır.
- Leo'nun iki babası vardır. Okul öncesi öğretmenlerinin farklı aileleri tanınması ve eğitim kurumunun tüm alanlarında farklı aileleri desteklemesi çok önemlidir. Bu destek, çeşitli aile türlerini gösteren resimli kitaplar, çocukların farklı aileleri anlamasına imkân tanıyan etkinlikler, posterler ve okulöncesi bürodaki bilgi ve broşürlerde farklı aile türlerine yer verme yoluyla sağlanabilir.

Luke bekâr yalnız bir babadır ve 2 yaşındaki kızını okul öncesi eğitim kurumundan alırken dışarıdaki diğer çocuklarla da bir süre oynamaktadır. Luke sevinç çığlıkları içindeki çocuklarla birlikte koşuşturmakta ve kızının eşyalarını alıp eve gitmeden önce bu çocuk grubu ile oynamaktadır. Okul

öncesi öğretmeni sıklıkla bu olumlu etkileşimleri gözlemlemekte ve Luke gibi babaları eğitim kurumuna dâhil etmek için neler yapabileceğini merak etmektedir.

Düşünülmesi gereken şeyler:

- Luke yalnız bir babadır ve kızı ile vakit geçirmekten hoşlanmaktadır. Aynı zamanda eğitim kurumunda diğer çocuklarla da vakit geçirmekten hoşlanmaktadır.
- Luke, küçük çocuklarla çalışma konusunda özgüven sahibidir. Okul öncesi öğretmeni Luke'tan okul öncesi eğitimde bazı etkinliklere katılmasını isteyebilir. Okul öncesi öğretmeni olarak her iki ebeveyn nasıl cevap verirdiniz? Bir strateji listesi oluşturun. Bir strateji listesi oluşturduktan sonra, aşağıda yer alan baba dostu bir ortamın özelliklerini okuyun.

Baba dostu ortamlar

Baba dostu ortamlar planlama ve dikkat gerektirir. Okul öncesi çalışanlarının, erken çocukluk ortamlarını nasıl daha fazla aile dostu yapacaklarını birlikte planlamaları önemlidir. Baba dostu ortamlar konuksever, destekleyici ve rahattır. *Erken Head Start Programlarına Baba'nın Katılımı* üzerine yapılan bir araştırmanın Özet Raporunda (2001) baba dostu çevrelerin özellikleri tanımlanmaktadır. Araştırma sonucunda başarılı bulunan baba dostu çevrelerin özellikleri şunları içermektedir:

- Araştırmaya konu olan eğitim programlarında yer alan baba katılımı programları çok çeşitli amaca sahiptirler. Bu, programların babaları ebeveyn olarak vurguladığı ve babanın gelişimine yardımcı olduğu anlamına gelmektedir. Öz-saygı gelişimi önemli olmuştur ve katılımın artmasını sağlamıştır. Başarılı görülen programlar, babaların ebeveynlik ve yaşam hedeflerini belirlemelerine ve gerçekleştirmelerine izin vermiştir.
- Başarılı görülen programlarda bir baba katılım koordinatörü görevlendirilmiştir. Baba katılımı üzerine çalışmak ve pozitif baba dostu çevrelerin liderlik, vizyon ve yönetiminden sorumlu olmak için belirli bir personel görev yapmıştır. Araştırma, genel olarak bu görevin kendisini baba katılımına adanmış bir erkek tarafından gerçekleştirilmiş olduğunu göstermiştir.
- Tüm personel, baba katılımı konusunda ve verimli baba dostu ortamlar yaratma konusunda eğitilmiştir. Eğitime katılanlara, babaların okul öncesi eğitim sürecine olan hayati önemdeki katkıları ve engellerin nasıl üstesinden gelinebileceği hakkında bilgi verilmiştir. Personel ayrıca, babaları faaliyetlerle nasıl dâhil edecekleri konusunda da eğitilmiştir.

- Başarılı baba dostu ortamlar, çocukla aynı evde yaşayan ve yaşamayan babaları destekleyip katılımlarını teşvik etmiştir. Çocukla aynı evde yaşayan babalar çocukla birlikte olan babalarken, diğer babalar boşanma, göç vb. nedenlerle çocukla aynı evde yaşamayan babalardan oluşmaktadır. Okul öncesi eğitim kurumları, başlangıçta posta ve telefon yoluyla babalarla iletişim kurmaya çalışarak çocuğuyla birlikte yaşamayan babalarla çalışabilmek için bilinçli bir çaba sarf etmişlerdir. Çocuğuyla aynı evde yaşamayan babaların katılımını sağlamak amacıyla bir posta listesi ve özel konuları tartışmak üzere özel grup toplantıları düzenlenmiştir.

- Eğitim kurumunun fiziksel ortamında babalar hoş karşılandılar. Ayrıca etkinlikler sırasında hem babalara yemek zamanlarında servis yapılmış ve yemeklere katılımları sağlanmış, hem de çalışma takvimlerine duyarlılık gösterilmiştir (etkinliklerin zamanı göz önüne alındığında) .

- Aynı zamanda hapisanedeki babalara ulaşmak için de bazı stratejiler uygulanmıştır. Bu amaçla, babalara çocuklarının gelişimlerine ilişkin raporlar gönderilmiş ve babaların da çocuklarına yazmaları gereken materyaller gönderilmiştir. Bu süreçte bazen teypler de selamlaşmak, konuşmaları kaydetmek veya bir babanın bir kitabı okuması için kullanılmıştır. Bu tür stratejiler, bir baba ve çocuk arasındaki fiziksel uzaklığı bir köprü ile azaltmaya yardımcı olmakta ve baba ve çocuk anlamlı bir şekilde iletişim kurabilmektedir. Diğer stratejiler, mümkün olduğunca hapisane ziyaretlerine izin veren programları kapsamaktadır.

- Araştırma sürecinde babalar çeşitli şekillerde işe de alınmışlardır. İşe alım sürecinde anneler görevlendirilmiştir ve topluluktan erkek figürler de işe alınmışlardır.

- Anne ve babanın ihtilafı olması veya babanın çocuk destek ödemelerini yapamaması gibi zor durumlara rağmen babaların da katılımı sağlanmaya çalışılmıştır. Başarılı programlar hem anne hem de baba ile etkili bir şekilde çalışmanın önündeki engellerin üstesinden gelmeye yardımcı olmak için iyi düşünülmüş stratejilere sahiptir.

- Başarılı baba dostu ortamlar ayrıca toplumsal kuruluşlarla yakın bir işbirliği içinde çalışmışlardır. Bu işbirliği, aileleri desteklemek için hükümetle birlikte ve kâr amacı gütmeyen çeşitli kuruluşlarla birlikte çalışmayı kapsamaktadır.

- Bu araştırma süreci içinde, başarılı baba dostu ortamlar, başlıca başarılı yönlerini ve gelecekte daha fazla geliştirilmesi gereken alanları belirleyebilmişlerdir.

Baba dostu çevrelerin son özelliği dikkate alınması açısından önemlidir. Başarılı ortamlar düzenli olarak başlıca başarılı yönlerini ve gelecekte daha fazla geliştirilmesi gereken alanları gözden geçirir ve

değerlendirir. Bu değerlendirme süreci, okul öncesi eğitimde mesleki öğrenmenin bir parçasıdır ve tüm personelin birlikte öz düşünüm yapmasını sağlar. Ayrıca, sürekli iyileştirme yapılmasına, personelin sürece dâhil olabilmesine ve sürdürülebilir bir sonuca götürmesine olanak tanır.

Baba dostu koordinatör nedir?

Başarılı bir baba dostu çevrenin genellikle bir baba dostu koordinatörü olacaktır. Bu kişi, özellikle erken çocukluk hizmetleri kapsamında babalarla birlikte çalışmak için görevlendirilen bir personeldir. Erken Head Start raporunda (2011) belirtildiği gibi, genel olarak bu pozisyonda, topluluktaki babaların akranı olan bir erkek görev yapmaktadır.

ABD Sağlık ve İnsani Hizmetler Departmanı ve araştırmacılara göre (2004, s.13), baba dostu bir koordinatörün sahip olması gereken özellikler şunlardır:

- Çocuklara ve ailelere bağlılık;
- Çocukların sağlıklı gelişiminde babanın rolünün önemini farkında olmak;
- Babaları çocuklarının hayatlarına dâhil etmek için istekli olmak;
- Geçmişini ne olursa olsun, tüm babalara karşı empati, saygı ve yüksek beklenti göstermek;
- Kadınlar ve erkekler, anneler ve babalar arasında köprü kurma kabiliyetine (ve arzusuna) sahip olmak;
- Farklı ve bilinmeyen çevrelerden erkeklerle uyumlu ve sağlam ilişkiler geliştirme arzusu ve yeteneğine sahip olmak;
- Topluluk ve bağlantılar hakkında bilgi sahibi olmak; ve
- verilen görevin ötesinde çalışmaya istekli olmak - bu bir saat 9 / 5 işi değildir.

Göz önünde bulundurulması gereken noktalar:

- Babalarla ilişkiler önemlidir. Bir baba dostu çevrenin planlanıp ve desteklenmesinde bütün babalar temsil edilmelidir.
- Bütün babalar, okul öncesi öğretmenlerinden saygı görmeyi hak etmektedir.
- Okul öncesi öğretmenleri, babaların çocuk gelişiminde önemli olduğunu anlamalıdır.

Baba dostu ortamlar hakkında düşünmeye başlarken, aşamalı bir yaklaşım benimsemek faydalı olacaktır. Bu, erken çocukluk ortamında devamlı ve sürekli bir değişikliği sağlamak için daha küçük adımlar oluşturulduğu anlamına gelir. Aile dostu bir ortam yaratmak için gerekli 3 aşamalı bir süreç örneği aşağıda Tablo 2'de gösterilmiştir. Bu aşamalı süreç, erken çocukluk hizmetlerine babaların nasıl destekleneceği ve katılımlarının nasıl arttırılacağı konusunda daha iyi bir anlayış sunabilmek amacıyla Minnesota Babalar ve Aileler Ağı (Kasım 2007) tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 2. Baba dostu bir çevre yaratmaya yönelik üç aşamalı süreç

Üç aşamalı süreç	Aşamaların açıklaması
1. Aşama	Baba katılımını teşvik eden programlar oluşturmaya yönelik atılan ilk adım, sağlıklı baba-çocuk ilişkilerinin önemini anlayabilmeleri için personel ve yöneticilere yöneliktir. Bu aşamada, çalışanlar sağlıklı ailelerin yetiştirilmesinde babaların (ayrı babalar, baba figürleri ve üvey babalar da dâhil olmak üzere) oynadığı önemli rol ve babaların olumlu etkileri konusunda bir anlayış geliştirirler. Baba farkındalığı; personeli sağlıklı babalık hakkında eğiterek, baba katılımı ile ilgili olumsuz stereotiplere değinerek ve personelin, baba katılımının anne katılımını tamamlayıcı ve destekleyici olduğuna yönelik olumlu bir anlayış geliştirebilmelerine olanak sağlayarak baba katılımı için gerekli ortamı hazırlar.
2. Aşama	Baba dostu kurumlar, erkeklerin kendilerini rahat hissedebileceği ortamlar olmalıdırlar. Bu aşamada, bir kurum, babaya özgü programlamaya sahip olmayabilir, ancak planlama sürecinde babaları da göz önünde bulundurmaya başlar.
3. Aşama	Baba katılımını amaçlayan kurumlarda, programlar erkeklerin özel ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde oluşturulur. Bütün babalar, kaliteli aile hizmetlerinin sağladığı desteğe gelir, istihdam durumu, özel eğitim ihtiyaçları veya etnik / dil geçmişleri fark etmeksizin bağımsız olarak eşit ve adil bir şekilde erişebilir. Buna ek olarak, “güçlü yönlerin” temel alındığı bir yaklaşım,

	<p>babaların, çocuklarının iyi olmasına yönelik arzularını ve bu iyi olma durumuna katkıda bulunan deneyim, bilgi ve becerileri tanır.</p> <p>Kaynak: Minnesota Babalar Aileleri Ağı, Bilgi Sayfası 13, Kasım 2007</p>
--	--

Bu aşamalı süreç eğitim kurumundaki belirli alanlara da odaklanabilir. Kurumun giriş alanına bakmak iyi bir başlangıç noktasıdır. Kurumdan içeri giren insanlar ortamı ne kadar misafirperver hissediliyor? Resepsiyon alanı, babaların girdiği ilk alan olduğu için baba katılımını destekleme sürecinde önem arz etmektedir. Eğitim kurumuna gelen bir baba hoş karşılanıp karşılanmadığına yönelik izlenimlerini ilk olarak bu alan üzerinden yapacaktır. Bu alanda, erkekler için caydırıcı işaretler ve posterler (örneğin, erkekleri kavgacı olarak gösterebilen posterler) bulunmamalıdır. Posterlerin hem babaları hem de anneleri olumlu yönde temsil etmeleri önemlidir. Resepsiyonda görevli bir personel varsa, bu görevlinin babaları ağırlayabilmesi ve rahat hissettirebilmesi önem arz etmektedir. Bu durum, resepsiyonistin, babaların adını bilmesi ve içeri girdiklerinde onlara isimleriyle hitap etmesini de kapsamaktadır.

Okul öncesi eğitimi sürecinde babaların materyallerde görsel olarak temsil edilmesi de önemlidir. Değişik yüz tiplerine sahip olan ve farklı etnik kökenden erkekler ve babalar, pozitif yönde temsil edilmelidir; bu noktada aynı zamanda basmakalıp olmayan şekilde gösterilmeleri de önemlidir. Ayrıca bilgi broşürleri, dergiler ve broşürlerin hem erkeklere hem de kadınlara hitap ettiğinden emin olunmalıdır. Ayrıca, materyallerin ailelerin ana dillerinde hazırlanması da önemlidir.

Erken çocukluk hizmetlerinde kitap türleri de önem taşımaktadır. Kitaplar, erkekleri olumlu yönde ve bakım görevlerinde temsil ediyor mu? Kitaplar ayrıca babayı hem iş yerinde hem de evde gösteriyor mu? Babaların, küçük çocuklarıyla birlikte aktiviteler yapabilmek için eğlenceli bulacakları kitaplar ve malzemeler de var mı? Sınıf malzemelerinin bir baba dostu çevre yaratma amacı göz önünde bulundurularak tasarlanması önemlidir.

Babalar için destekleyici kaynaklar: SMS4Dads projeleri

Beyondblue ve Movember tarafından finanse edilen bir Avustralya projesi

SMS4dads (Babalar için SMS), yeni babaların cep telefonları aracılığıyla çevrimiçi hizmetlerle ilgili bilgi ve bağlantılara ulaşmasını sağlar. İpuçları, bilgiler ve diğer hizmetlere ulaşmak için gerekli bağlantıları içeren kısa mesajlar, babaların çocuklarını anlamalarına, onlarla bağ kurmalarına ve eşlerini desteklemelerine yardımcı olur.

Çevrimiçi kaynaklara yönelik bağlantılar içeren metin mesajları, babalara sağlık davranışlarını (diyet, egzersiz, sosyal bağlantı) takip edebilme fırsatı sunar ve babalar her üç haftada bir "Nasıl gidiyor?" konulu etkileşimli mesajlar alırlar. Babalar "Harika", "İyi", "İdare Eder", "Zayıf" veya "Kötü" olarak cevap verebilir. 'Kötü' yanıtlar, babaların aranıp yardım edilebilmesi için ulusal bir perinatal zihinsel sağlık yardım hattına yönlendirilir. Babaların mesajları kabul etmeleri ("İPTAL" yazıp mesaj gönderen katılımcılar programdan çıkarılır), web bağlantılarının kullanımı ve 'Nasıl gidiyor?' sorusuna verdikleri yanıtlar kaydedilir. Proje sonunda babalarla bir görüşme yapılır ve anneler de, SMS4dad'in eşleri için ne kadar faydalı olduğuna dair düşüncelerini paylaşmaya davet edilir.

Daha fazla ayrıntı <https://www.sms4dads.com/Welcome> adresinde bulunabilir.

Ayrıca, baba dostu bir ortam oluştururken yaşanan yaygın hatalar üzerine düşünmek de önemlidir.

Birleşik Krallık'taki Baba Enstitüsü, (<http://www.fatherhoodinstitute.org/wp-content/uploads/2014/11/Making-the-least-offathers-Five-common-mistakes.pdf>) şu durumlarda hataların meydana geldiğini belirtmektedir:

1) "Ebeveyn" kelimesi kullanıldığında

'Ebeveyn' kelimesi genel olarak 'anne' anlamına gelmektedir (ve öyle kullanılır). İngiltere'de, bir davetiye 'Sevgili ebeveynler' başlığıyla gönderildiğinde babaların% 20'si doğum sonrası ev ziyaretine katılmıştır. Başlık 'Sevgili anne ve baba' olarak değiştirildiğinde ve her ikisinin de katılımının beklendiği netleştirildiğinde, babaların% 80'i gelmiştir.

2) Katılmayacakları düşüncesiyle babalar davet etmediklerinde

ABD'de, genç anneleri destekleyen ve ebeveynlik kapasitelerini 'iyi' veya 'çok iyi' olarak değerlendiren ebeler, bebeklerin babalarının ebeveynlik kapasitelerini -onlarla hiç tanışmadan- "zayıf" olarak değerlendirmişlerdir

3) Babalar sadece bir ek hizmet aracılığı ile dâhil edildiğinde

Babaları ayrı bir hizmete göndermek, onları genel hizmetlerden dışlamayı / reddetmeyi 'model'ler. Ayrı hizmetler, zor zamanlarda ortaya çıkabilecek aksaklıklar nedeniyle sürdürülebilir değildir; ayrıca, aile pratiklerinde babalarla bütün bir kurum olarak etkileşimde olmak yüksek baba katılımı oranlarına ulaşmanın tek yoludur ve hem babalara, hem annelere hem de çocuklara en çok fayda bu yolla sağlanabilir.

4) Katılım gösteremedikleri veya bir müdahaleden memnun olmadıkları zaman babalar suçlandığında

Babaları 'sorun' olarak algılamak, bir kurumun kendi çalışma yöntemleri üzerinde düşünmesini engellemektedir. ABD'de bir ebeveynlik kursu babalardan yüksek beğeni almayınca, program yeniden tasarlanmıştır. Bu değişimden sonra babalar daha fazla destek vermişler ve destek görmüşlerdir. Buna bağlı olarak ev işlerinde daha fazla görev üstlenmişlerdir. Eşleri ile tartışmaya girmekten ziyade 'mantıklı' olmaya yönelmişler ve ilişkilerinde olumlu yönde gelişmeler olduğunu ifade etmişlerdir.

5) Katılım göstermeyen babalara tolerans gösterildiğinde

İngiltere'de, zihinsel sağlık problemleri olan çocuklara yönelik bir hizmete baba/anne katılımı oldukça yüksektir; çünkü tüm ekip, babalarla etkileşimde bulunmanın önemine inanmaktadır ve bir baba katılım göstermediği zaman sorgulanmaktadır.

Bütün bunlar, okul öncesi eğitimi alanında çalışan profesyonellerin, babalarla çalışırken bilinçli veya bilinçsiz iletilen mesajlarının farkında olması gerektiğini göstermektedir. Çalışanların, hatalarının farkında olmaları ve özellikle babalara yönelik kullanılan dile ilişkin ve babanın katılımıyla ilgili geleneksel fikirlere ilişkin yeni stratejiler önermeleri önemlidir. Okul öncesi eğitim kurumu bütün babalara, çocuklarının eğitimine katılabilmeleri için fırsat verilmeli, babaların katılımını teşvik etmek için destekleyici ve hoş bir ortam sağlayabilmelidir. 'Babaları Kazanmak' konusunda başka kaynakları indirmek ve ilgili bağlantılara ve referanslara erişmek için:

www.fatherhoodinstitute.org/2014/bringing-fathers-in-resources-for-advocatespractitioners-and-researchers/

Göz önünde bulundurulması gereken diğer hususlar

Baba dostu çevreler, yalnızca erken çocukluk ortamlarını değil, yakın çevreyi ve büyük toplumu da kapsar. Baba dostu ortamlar yaratma süreci, katılımda bulunabilmeyi isteyen babaları desteklemeye yönelik bir ekoloji yaratmak amacıyla, iş dünyasının ve endüstrinin katılımını da içerir (Fagan & Palm, 2004). Toplum tarafından desteklenen babalar, çocuklarının hayatına yönelik katılımlarını artırır (Marhsall vd., 2001). İş dünyası ve sanayi, babaları ailelerine daha aktif olarak katılmaya teşvik eden ve babaların çocuklarıyla vakit geçirmelerini sağlayan politikalar geliştirebilir. Ayrıca büyük iş ve sanayiler, baba-çocuk etkinliklerini teşvik eden ve babaların çocuklarıyla kaliteli vakit geçirmelerini sağlayan önemli etkinliklere sponsor olabilir.

Her iki ebeveyn arasında var olan uyumlu ilişkiler de babaların desteklenmesine ve baba dostu ortamlarda yer almalarına olanak sağlar. Bu durum, babaların, çocuk bakımına katılmaları konusunda desteklendiklerini hissetmelerini sağlar (Pleck, 1997). Ayrıca araştırmalara göre, ebeveynler karşılıklı olarak tatminkar bir ilişki yaşadıkları zaman, babalar, babalık rolüne daha fazla ilgi göstermektedir (Parke, 2000), ve annelerin onayı da baba katılımının artmasında oldukça etkili olmaktadır (Schoppe-Sullivan vd., 2004).

Birçok ülkede ihtiyaç duyulan diğer bir nokta ise, babalara 'resmi izin' verip çocuklarına babalık yapmalarına ve onlarla vakit geçirmelerine izin veren resmi stratejilerdir (Fagan ve Palm, 2004). Bu, ebeveyn izninin yanı sıra, çocuğu hastalanan bir babanın izin alabilme olanağı da olabilir. Bu tür

stratejiler aynı zamanda babaları çocuk yetiştirme sürecinde aktif bir rol üstlenmeye teşvik eder. Babalık izni alan babalar, çocuklarıyla birlikte geçirdikleri zamanın fazla olmasından oldukça memnun olduklarını ifade etmişlerdir (Hass & Hwang, 2008).

Ayrıca, araştırmalara göre, babalık izni alan babalar, babalık izni bittikten sonra bile çocuklarıyla daha fazla vakit geçirmektedir (Rege & Solli, 2010).

Baba katılımını destekleyen ve babaların çocuklarıyla vakit geçirmesine izin veren tüm ülkelerde insanların olumlu politikaları savunması önemlidir. Bu savunuculuk, ebeveyn politikalarını, aile politikalarını ve tüm farklı aile türlerini desteklemeyi kapsar.

Örnek olarak İsveç

Birçok Anglo-Amerikan ülkenin aksine, İsveçte benimsenen İskandinav toplumsal politikaları, babaların çocuklarının günlük yaşantılarına katılmalarını önemli ölçüde kolaylaştırmaktadır (Haas & Hwang, 2013). İsveç'teki ortak ebeveyn modeli fikri, her iki ebeveynin de işgücü piyasasına girmesi ve sorumlulukları da eşit bir şekilde paylaşımlarına dayanır.

İsveç'te, her iki ebeveynin de çocuklarıyla vakit geçirmelerini teşvik eden çok gelişmiş bir ebeveyn izni programı bulunmaktadır. Ücretli ebeveyn izni 1974 yılında yürürlüğe girmiştir. Anne ve babanın birlikte, çocuk başına 16 aylığına kadar ücretli izin alma hakkı bulunmaktadır.

Babaların yüzde 90'a yakını da ebeveynlik izni almaktadır. Toplam iznin 13 aylık kısmı, ebeveynlerin aldıkları maaşın % 80'i olacak şekilde devlet tarafından finanse edilirken kalan üç ay da 180SEK / gün olarak ödenmektedir. Her bir ebeveynin devredilemeyen 2 aylık bir izin hakkı vardır, yani devlet tarafından finanse edilen ücretli ebeveyn izni ebeveynler arasında paylaşılmalıdır (şu anda 3 aya çıkarılmasına yönelik görüşmeler gündemdedir). Her iki ebeveyn aynı anda 30 gün izin alabilir. Her iki ebeveynin çocuğun bakımına dâhil olmasını teşvik etmek için 2008'de bir toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması ikramiyesi getirilmiştir. İkisi de izne ayrılan ebeveynler ekstra bonus hakkına sahiptir. Böyle bir politika, ortak ebeveynliğe önem vermekte ve tüm ebeveynlere çocuk bakımına katılma fırsatı vermektedir. 2012'de kadın istihdam oranı % 71,8 olarak ölçülmüştür ve bu oran işgücündeki erkeklerin istihdam oranı olan % 75,6'ya yakındır. (Avrupa Birliği, 2014). İsveç, altı yaşın altında çocuğu olan annelerin istihdam oranı bakımından Avrupa Birliği'nde üçüncü sıradadır. Burada cinsiyetler arasındaki ücret farkı da Avrupa Birliği ortalamasından düşüktür (Avrupa Birliği, 2014).

Ebeveyn izninde olan ebeveynlere yönelik saygı da İsveç'te oldukça yüksektir. İsveç Sosyal Sigorta Kurumu tarafından yürütülen ve ebeveynlik iznine ilişkin işveren tutumlarının incelendiği bir

araştırmada, işverenlerin sadece yüzde 10'u çalışanların ebeveyn izninde olmasını sorunlu bulurken yüzde 70'i ebeveyn izninin ebeveynler arasında eşit olarak paylaşılmasının teşvik edilmesi gerektiğini ifade etmiştir (Frskringskassan, 2014). Bu bulgular "ebeveyn izninin babalar arasında da başarılı bir Şekilde teşvik edilmesi için sosyal ebeveynlerin ve işverenlerin desteğinin gerekli olduğuna" yönelik düşünceye önem verildiğini göstermektedir. (Eurofound, 2015). İsveç'te, GSYİH'nın yaklaşık yüzde 3.1'i çocuklara ve ailelere yönelik maddi yardımlar için harcanmaktadır (Avrupa Birliği, 2014). Ebeveynlerin istihdam seviyelerinin yüksek olması, ocuk yoksulluğu oranlarının düşük olmasını sağlamaktadır. İsveç'te ocuk yetiştirmenin getirdiği maddi yükü azaltmak amacıyla, ebeveynlere yönelik yardımların yanı sıra başka önlemler de getirilmiştir.

Bu nlemler arasında şunlar bulunmaktadır:

- Mesleğinin fiziksel olarak zorlayıcı doğası nedeniyle hamilelik sırasında çalışamayan anneye çalışanlarının cretinin% 80'i kadar maaş;
- ocuk başına aylık 1050 Kron tutarında ocuk yardımı. Bu deme, ocuk 16 yaşına gelene kadar devam edecektir.
- Ebeveynler, çocukları hastalandığı zaman onlara bakabilmeleri amacıyla, 12 yaşın altındaki çocuklar için 120 gün boyunca izin alma hakkına sahiptirler. Bu sreler içerisinde izin kullanan ebeveynler maaşlarının % 80'ini alabilmektedir.

Para destekli ocuk bakımı da İsveç sisteminin önemli bir özelliğidir. Ebeveynler için 1 yaşından itibaren çocuklarını gönderebilecekleri bir okul öncesi eğitim kurumu (frskola olarak bilinir) mutlaka hazır ve bu kurumlarda aylık maksimum SEK1287 cret uygulanır. Ayrıca, İsveç'teki okul öncesi eğitim kurumları çocuklar için kahvaltı, öğle yemeği ve aperiatifler sunmaktadır. Bakım cretleri, bir ailenin aylık gelirinin yüzde 3'nden fazla olamaz. Bakım creti, bir okul öncesi eğitim kurumunun gerçek maliyetinin sadece yüzde 11'ini kapsar ve geri kalan kısmı devlet tarafından finanse edilmektedir. Üç ila altı yaş arasındaki çocukların yaklaşık yüzde 95'i bir okul öncesi eğitim kurumuna kayıtlıdır (Avrupa Birliği, 2014). Sağlık hizmetleri (diş bakımı dâhil) ve okul eğitimi, 18 yaşına kadar tüm çocuklar için ücretsizdir.

Araştırma sonucunda ayrıca şu bulgulara da ulaşılmıştır:

- 1990'lı yıllarda 120 veya daha fazla gün süreyle izin alan İsveçli babalar, bu iznin çocuklarıyla daha yakın duygusal ilişkiler geliştirmelerine yardımcı olduğunu ve izin süresi bittikten sonra da kendilerini çocuk bakımından sorumlu hissettiklerini ifade etmişlerdir (Chronholm, 2004).
- İsveçli babaların yüksek oranda ebeveynlik izni almalarıyla, işe geri döndüklerinde işten daha erken çıkmaları yakından ilişkilidir (Duvander & Jans, 2009).
- Büyük özel şirketlerde çalışan İsveçli babalara yönelik incelemeler, daha uzun süre ebeveynlik izni alan babaların, çocuklarının bakımına 12 yaşına kadar daha fazla katıldıklarını ortaya koymuştur. Bunun yanı sıra, herhangi bir izin alma durumu, babaların anneler çalışırken çocuklarla tek başına daha çok ilgilenmeleriyle ilişkilendirilmiştir. (Haas & Hwang, 2008).
- 1970'lerin sonlarında babalık izni alan İsveçli babalar alkol kaynaklı hastalık ve / veya ölüm riskini diğer babalara göre % 18 düşürmüş, % 16'sı da erken ölüm riskini azaltmıştır (Mansdotter vd., 2008; Mansdotter vd. , 2007).
- Uzun süre ebeveynlik izni alan İsveçli babalar, çocuklarıyla geçirdikleri zamanlardan daha memnun olduklarını ifade etmişlerdir (Haas & Hwang, 2008).
- İsveç'te ebeveynlik izni alma oranında babaların paylarındaki artış, 0-4 yaş arasındaki çocukların yaralanma oranlarındaki düşüş eğilimi ile paralellik kazanmıştır (Laflamme vd., 2012).
- Babanın ilk çocuğunun bakımı için iki haftadan fazla izin alması durumunda, İsveçli çiftlerin ayrılması olasılığı da % 30 daha düşük olmuştur (Olah, 2001).

Kaynak: S. Garvis ve M. Manning (2017). Erken çocukluk eğitimi ve bakımı için disiplinler arası bir yaklaşım: Avustralya perspektifleri. Londra, Birleşik Krallık: Routledge.

Dikkate alınacak hususlar:

- Ebeveyn katılımını sağlamak için politika ve hükümet desteği de gereklidir
- İş yerlerinin ve okul öncesi eğitim kurumlarının, ebeveynlerin içinde buldukları emek gerektiren durumları bilmeleri ve ebeveynleri en iyi şekilde nasıl destekleyebileceklerinin farkında olmaları önemlidir.
- Babalar, küçük çocukların erken yaşlardaki gelişimlerini desteklemede önemli bir rol oynamaktadır.

Özet

- Baba dostu ortamlar, erken çocukluk hizmetleri sunan kurumların zaman ayırmasını ve planlama yapmasını gerektirir. Bu kurumlar öncelikle, babalıkla ilgili kurumsal bakış açılarını sorgulayarak işe başlamalıdır.
- Babalar farklıdır ve farklı ihtiyaçları vardır. Baba dostu bir ortam, tüm farklı babalara hitap etmeli ve onları tüm babalık rolleri için desteklemelidir. Bu durum, babaların toplumdaki olumlu rol modellerini gösteren konuksever alanlar yaratmayı da kapsar. Babalar ayrıca erken çocukluk hizmetleri kapsamında görsel materyallerde temsil edilmelidir.
- Resepsiyon alanı, babaların okul öncesi eğitim kurumunda karşılaştığı ilk alandır. Bu alanda hem babanın hem de annenin olumlu temsilleri olması önemlidir.
- Baba dostu ortamlarda dil önemlidir. “Ebeveyn” ya da “veli” kelimelerini değil, 'baba' gibi daha özel terimleri kullanmaya çalışın.
- Baba dostu ortamlar, baba katılımına yönelik beklentileri açık bir şekilde ifade etmelidir ve farklı babalarla çalışırken verimli iletişim stratejileri geliştirmelidir.
- Bir baba dostu çevreler, aynı zamanda, ortak bir babalık rolü anlayışı ve desteği sağlamak için diğer toplum örgütleriyle bağlantı kurmalıdır.

- Başarılı baba dostu ortamlar genellikle bir baba dostu koordinatör istihdam etmektedir. Koordinatör, erken çocukluk ortamında baba katılımını teşvik etmeye ve daha fazla baba dostu çevre sağlamaya yönelik stratejiler geliştirir.
- Çocuk bakımına katılan babalar için bir destek ekolojisi yaratmak amacıyla iş dünyası ve endüstri de önem arz etmektedir. Bu tür bir ekoloji yaratma sürecinde, babaları destekleyen ve ailelerin aktif olarak katılmasına zaman tanıyan stratejiler de önemlidir.

Sonuç

Bu bölümde, baba dostu çevre kavramını ele alınmış ve bir baba dostu çevre oluşturmak için uygulanabilecek tekniklerle ilgili bazı stratejiler sunulmuştur. Baba dostu ortamlar, babaların memnuniyetle karşılandıkları ve desteklendiği birçok özelliği barındırmaktadır. Ayrıca okul öncesi çalışanları babalarla nasıl çalışılacağı ve baba dostu ortamların nasıl olması gerektiği konusunda bilgilendirilmiştir. Erken çocukluk hizmeti sunan kurumlar, baba katılımı ve baba dostu ortamlar konusunda liderlik etmekten, kurumun vizyonundan ve sürekli öz-düşünüm yapmaktan sorumlu olacak bir baba dostu koordinatör istihdam etmelidir. Daha fazla baba dostu bir ortam oluşturmak isteyen kurumlar için, iyi düşünülmüş aşamalı bir yaklaşım gereklidir. Minnesota Babalar ve Aileler Ağı bölümünde, 3 kademeli bir yaklaşımı savunan bir örnek sunulmuştur. Bu yaklaşıma göre ele alınan planlama ve öz-düşünüm, tüm babaları destekleyen ve katılımlarını teşvik eden yüksek kaliteli programların geliştirilmesini sağlar.

Bu bölümde baba dostu ortamlarla ilgili olarak sunulan beş genel hatayı göz önünde bulundurmak da önemlidir. Hataları keşfederek ve tanımlayarak, baba dostu bir ortam yaratmaya engel olan sorunlar belirlenebilir ve düzeltilebilir. Bu durum aynı zamanda uygulamada da iyileşme olmasını sağlar ve okul öncesi eğitimi çalışanlarının baba dostu çevreleri nasıl daha davetkâr yapabilecekleri üzerinde düşünmelerini sağlar.

Web Linkleri

a) Framework for Father-inclusive Practice for Early Intervention and Family-related Services, The Family Action Centre, The University of Newcastle Australia.

www.newcastle.edu.au/centre/fac/efathers/includingfathers

b) Head Start Bulletin-Father Involvement; Building Strong Programs for Strong Families: 2004, Issue No. 77

http://www.headstartinfo.org/publications/hsbulletin77/hsb77_11.htm

c) Best Start Step by Step: Engaging Fathers in Programs for Families

http://www.beststart.org/resources/howto/pdf/BSRC_Engaging_Fathers.pdf

d) Dedicated to Dads: Lessons from the Early Head Start Fatherhood Demonstration.

<https://eclkc.ohs.acf.hhs.gov/hslc/tta-system/family/father-engagement/father-male-involvement/DedicatedtoDads.htm>

e) Involving men in nurturing

<http://www.pcavt.org/assets/files/Articles/Involving%20Men%20in%20Nurturing.pdf>

Extra readings

1. Vann, N., & Nelson-Hooks, J. (2000). Father-friendliness organizational selfassessment and planning tool. Retrieved May 8, 2007 from http://www.nhsa.org/program/fathers/parents_father_assess.htm
2. Raikes, H.H., Summers, J.A., & Roggman, L.A. (2005). Father involvement in early Head Start programs. *Fathering*, 3(1), 29-58.
3. Raikes, H., & Bellotti, J. (2006). Two studies of father involvement in Early Head Start programs: A national survey and a demonstration program evaluation. *Parenting: Science & Practice*, 6(2/3), 229-242.
4. Palm, G.L. (2006). The developmental journey: Fathers and children growing together. In S.E. Brotherson & J.M. White (Eds.), *Why fathers count* (pp. 163-176). Harriman, TN: Men's Studies Press.
5. Cowan, P.A., Cowan, C.P., Pruett, M.K., Pruett, K., & Wong, J.J. (2009). Promoting fathers' engagement with children: Preventive interventions for low-income families. *Journal of Marriage and Family*, 71, 663-679.

Kaynakça

- Berkowitz, D., & Marsiglio, W. (2007). Gay men: Negotiating procreative, father, and family identities. *Journal of Marriage and Family*, 69, 366-381.
- Chan, R. W., Brooks, R. C., Raboy, B., & Patterson, C. J. (1998). Division of labor among lesbian and heterosexual parents: Associations with children's adjustment. *Journal of Family Psychology*, 12, 402-419.
- Cunningham, B. (2000). The good business of being father-friendly: Does your center welcome male customers. *Child Care Information Exchange*, 135, 70-71.

- Fagan, J., & Palm, G. (2004). *Fathers and early childhood programs*. New York: Thomson Delmar Learning.
- Haas, L., & Hwang, C. P. (2008). The impact of taking parental leave on fathers' participation in childcare and relationships with children: Lessons from Sweden. *Community, Work and Family, 11*, 85-104. doi: 10.1080/13668800701785346
- Haas, L. L., & Hwang, C. P. (2013). Fatherhood and social policy in Scandinavia. In D. W. Shwalb, B. J. Shwalb, & M. E. Lamb (Eds.). *Fathers in cultural contexts* (pp. 303- 331). New York: Routledge
- Marhsall, N., Noonan, N., McCartney, K., Marx, F., & Keefe, N. (2001). It takes an urban village: Parenting networks of urban families. *Journal of Family Issues, 22*, 163-182.
- McAllister, C., Wilson, P., & Burton, J. (2004). From sports fans to nurturers: An early Head Start program's evolution toward father involvement. *Fathering, 2*(1), 31-59.
- McBride, B.A., & Rane, T.R. (1996). Father/male involvement in early childhood programs. ERIC Digest. Urbana, IL: Educational Resources Information Center (ERIC).
- McFarland, L. (2000). Involving fathers in the preschool classroom. *Texas Child Care, 24*(2), 27.
- Parke, R. (2000). Father involvement: A developmental psychological perspective. *Marriage and Family Review, 29*(4), 43-58.
- Pleck, E. (1997). Paternal involvement: Levels, sources, and consequences. In M. Lamb (Ed.), *The role of the father in child development* (3rd ed., pp. 66-103). New York: Wiley.
- Rege, M. & Solli, I. F. (2010). *The impact of paternity leave on long-term father involvement*. CESifo Working Paper Series No. 3130.
- Schoppe-Sullivan, S., McBride, B., & Ringo Ho, M. (2004). Unidimensional versus multidimensional perspectives on father involvement. *Fathering: A Journal of Theory, Research, and Practice, 2*, 147-163.
- Stacey, J. (2006). Gay parenthood and the decline of paternity as we knew it. *Sexualities, 9*, 27-55.
- Swick, K. (2005). Promoting caring in children and families as prevention of violence strategy. *Early Childhood Education Journal, 32*(5), 341-346.
- Tasker, F., & Golombok, S. (1997). *Growing up in a lesbian family: Effects on child development*. New York: Guilford Press.
- United States Department of Health and Human Services, Administration for Children and Families, Administration on Children, Youth and Families, Head Start Bureau. (2004). *Building blocks for father involvement. Building block 3: Building a foundation to work with fathers*. Retrieved online 14 March 2017 from http://eclkc.ohs.acf.hhs.gov/hslc/hs/resources/video/Video%20Presentations/docs/building_blocks3.pdf
- Vogel, C., Boller, K., Faerber, J. et al. (2003). *Understanding Fathering: The Early Head Start Study of Fathers of Newborns*. Princeton, NJ: Mathematica Policy Research, May 2003.

6. BÖLÜM

BABA KATILIMINI TEŞVİK ETME VE PLANLAMA STRATEJİLERİ

Giriş

Kitabın son bölümünde, baba katılımını ve okul öncesi eğitim programlarına katılımı teşvik eden stratejiler sunulmaktadır. Önceki bölümlerde okuduğunuz gibi, babanın katılımı bir çocuğun eğitiminde önemlidir ve çocuklar için önemli bir destek ve gelişim sağlar. Giderek genişleyen alanyazın içerisinde, baba katılımının çocuk gelişimindeki önemi vurgulanmaktadır (Alio vd., 2010; Pattnaik, 2012; Sarkadi vd., 2008). Araştırmalar, aynı zamanda baba katılımının çocuğun baba ile güvenli bir bağ kurmasını sağladığını ortaya koymaktadır. (Brown vd., 2012). Okul öncesi eğitim kurumlarında ve daha geniş toplulukta baba dostu ortamlar yaratma süreciyle ilgili bilgi edindiniz. Araştırmalar, gittikçe daha fazla babanın çocuklarının hayatlarında aktif rol aldığını göstermektedir. Aynı zamanda katılım kültürüne bağlı değildir. Araştırmalar, farklı kültürlerin yanı sıra farklı baba gruplarında da (genç babalar gibi) katılımın olumlu sonuçlar doğurduğunu ortaya koymaktadır. (Rosenberg & Wilcox, 2006). Günümüzde babalar çocuklarla birlikte yol alırken, aynı zamanda ailenin geçimini sağlamak, ebeveyn olmak ve duygusal anlamda eş olmak gibi çok sayıda rol üstlenmektedirler. Okul öncesi eğitim kurumlarının bunu kabul etmesi ve okul öncesi ortamlarında hem annenin hem de babanın katılımını sağlayacak stratejileri uygulamaları önemlidir.

Son bölüm, aile organizasyonuna ve katılımına destek vermek ve güç temelli bir yaklaşım sağlamak amacıyla öğretmenleri ailelerle yaptıkları günlük çalışmalarda desteklemeye yönelik oluşturulan stratejileri içermektedir. Bunlar;

- İletişim
- Erkekleri görünür kılma
- Baba katılımı
- Babalarla birlikte eğitim faaliyetleri
- Özel gereksinimli çocuklara babalık yapmak

Bu bölüm, uygulamaya yönelik kısa ve uzun vadeli stratejiler sunmadan önce, baba katılımı planlamasına yönelik (ayrıca genel olarak aile katılımına yönelik) genel bir değerlendirme sunmaktadır. Bu bölüm, önerilen stratejilerin ana fikirlerinin bir özetiyle son bulmaktadır. Okulöncesi eğitimi çalışanlarının, baba katılımını destekleyecek stratejileri nasıl uygulayacaklarına dair düşünmeye

başlamaları önemlidir. Babalara olumlu destek ve kaynak sağlayan yerler, babalığın genel kalitesini olumlu yönde etkilemektedir (Lamb, 1997).

Baba katılımına yönelik planlama

Bu bölüme, baba katılımını arttırmak isteyen bir okul öncesi eğitim kurumuna bakarak başlayalım.

Smith Caddesi Okul Öncesi Eğitim Kurumu şu anda 2 gruba ayrılmış 32 kayıtlı öğrenciden oluşmaktadır. Birinci grup 2-3 yaş arası çocuklardan oluşurken, ikinci grup ise 4-5 yaş arası çocuklardan oluşmaktadır. Eğitim Kurumu haftanın beş günü 06: 00 - 18: 00 saatleri arasında açıktır. Her bir grup için tüm öğrenme etkinliklerini hazırlayan ve çocukların öğrenimiyle ilgili dokümanları aktif olarak düzenleyen bir öğretmen ve bir yardımcı bulunmaktadır. Her gün çocukların fotoğrafları çekilmekte ve güvenli bir web sitesinde yayınlanmaktadır. Fotoğraflarla birlikte etkinliklerle ilgili kısa bir açıklama yer almaktadır ve aynı zamanda okulöncesi eğitim müfredatıyla da uyumludur. Buradaki amaç, ebeveynlere çocuklarının neler öğrendiklerini ve bunların okulöncesi müfredatının hedefleri ile ne anlamda uyumlu olduğunu göstermektir.

Yerel okul öncesi eğitim kurumu devam eden çocuklar yerel kentsel alanlarda, apartman dairelerinde ve müstakil evlerde yaşamaktadır. Bazen ebeveynler, büyükanne ve büyükbabalar eğitim kurumunda gönüllü olabilmektedirler. Bununla birlikte eğitim kurumu, aileleri, özellikle babaları, etkinliklere, organizasyona ve planlamaya daha fazla dâhil etmek istemektedir. Yeni eğitim döneminin başında, okul öncesi öğretmenleri ve asistanları oturup baba katılımını sağlamak için hâlihazırda ne yaptıkları üzerine düşünme kararı almaktadırlar. Ekip ayrıca, baba katılımını daha fazla arttırmak için yıl boyunca ne yapabileceklerini düşünmektedir. Bu ekip, okul öncesi eğitim programının başlangıcının, yeni çalışma yöntemleri ve yeni materyaller geliştirmek, sınıfları yeniden düzenlenmek ve aileleri karşılamaya yönelik yeni stratejiler uygulamak adına fırsatlarla dolu önemli bir zaman olduğunun farkındadır. Okul öncesi ekibi, yeni stratejilerinde ilk adımın iletişim olduğunu düşünmektedir. Bunun yanı sıra, anneler ve babalar ile nasıl daha etkili iletişim kurabileceklerini öğrenmek için konuyla ilgili kaynakları okumaya başlarlar.

Dikkate alınacak hususlar:

- *Okul öncesi öğretmenleri, baba dostu ortamları iyileştirmek istiyorsa, mevcut uygulamalar üzerine düşünmeli, yeni stratejiler planlanmalı ve zaman içinde eğitim alanlarıyla ve katılım süreçleriyle ilgili değişiklikler yapmalıdır. Ailelerle iletişim, bir baba dostu ortam inşa etmenin ilk adımlarından biridir.*

Yukarıdaki örnekte, okul öncesi eğitimi kurumunun, eğitim yılının ilk aşaması olan “iletişim” üzerinde düşünmeye başladığını görmekteyiz. Ebeveynler eğitim kurumuna ilk girdiğinde, personel tarafından karşılanır ve genellikle personel ve ebeveynler arasında bir muhabbet oluşur. Araştırmalar sonucunda

ortaya konulmuş olan çalışmalar, ebeveynlerle ve özellikle de babayla etkili bir iletişim kurmak için faydalı olabilecek birçok strateji sunmaktadır. Ayrıca, alan araştırmalarına göre ailenin tüm üyeleri, babaları dahil etmeyen programlara göre her iki ebeveynin de (babalar dahil) katılımını gerektiren programlardan daha fazla fayda sağladığını göstermektedir (Lundahl vd., 2008). Bu nedenle planlama, verimli ve yararlı programların uygulanmasını sağlamak için önemlidir.

Planlama, uygulanacak stratejilere yönelik bir planın geliştirilmesi bakımından önemlidir. Okul öncesi eğitim kurumları, attıkları ilk adımda mevcut bağlamda hangi güncel stratejileri uyguladıklarını göz önünde bulundurmalıdır. Bazı öz-düşünüm soruları:

- Okul öncesi eğitim kurumu babalar için hangi güncel stratejileri uygulamaktadır?
- Bu stratejiler ne kadar başarılı olmuştur?
- Okul öncesi ortamda babalar nasıl temsil edilmektedir (örnek posterler, tablolar)
- Okul öncesi eğitim kurumu çalışanları hangi alanda daha fazla baba katılımı olmasını isterdi? Niçin?
- Okul öncesi eğitimi ekibine göre, baba katılımına yönelik en büyük engel nedir? Bu engeller nasıl aşılabılır?
- Sürece nasıl katılabilecekleri konusunda babalardan en son ne zaman bilgi alınmıştır? Bu başarılı mıydı? Yeni bilgiler edinilmesi gerekli midir?

Herkes sorulara cevap verdikten sonra, bu cevapları bir takım olarak tartışmak önemlidir. Daha sonra sorular için bütün ekibin anlayabileceği genel bir cevap oluşturulabilir. Bu öz-düşünüm sürecinden sonra, kısa vadeli ve uzun vadeli strateji geliştirme süreci başlayabilir. Okul öncesi eğitim kurumları için tüm stratejileri aynı anda denememek ve uygulamamak önemlidir. Bazı stratejiler daha fazla planlama gerektirirken bazıları günlük uygulamalar ve rutinelere yönelik için küçük değişiklikler olacaktır. Stratejileri uygulamaya yönelik bir zaman çizelgesi oluşturmak, planlamaya yardımcı olacaktır. Bir okulöncesi kurumunda bu planlama genellikle bir yıl üzerinden gerçekleştirilir ancak daha uzun vadeli stratejilerin daha uzun süreye yayılması gerekebilir.

Stratejiler temalara da ayrılabilir. Bir sonraki bölümde, baba katılımını teşvik etmeye yönelik dört adımlı bir süreç sunulmaktadır; 1. adım: iletişim stratejilerinin uygulanması.

1. Adım: İletişim stratejileri

Yukarıdaki örnekte yer alan okul öncesi eğitim kurumu aynı zamanda iletişimle ilgili fikirleri saptamaya başlamaktadır. Konuyla ilgili yazılı kaynaklara baktıktan sonra, okulöncesi ekibi aşağıdaki tablo 1'de yer alan stratejileri oluşturur. Okul öncesi eğitim kurumu, iletişimin babaları sürece dâhil

etmek ve okul öncesi ortamda kendilerinin iyi karşılandığını hissetmeleri için başlangıç noktası olduğunu anlamaya başlar.

Tablo 1. İletişim stratejileri

Strateji	Örnek	Stratejinin zamanlaması
Her iki ebeveynin de adlarını öğrenin ve onları hatırlayın.	Okul öncesi eğitim kurumunda samimi bir ortam yaratmak için, her ebeveyni ilk adlarıyla selamlayın. Bazı eğitim kurumlarında yedek personelin ebeveyn isimlerine ulaşması amacıyla da, çocukların odacıkları üzerinde anne-babalarının isimleri olacaktır.	Kısa vadeli. Okul öncesi eğitim programının başlangıcından itibaren uygulanabilir ve yıl boyunca devam edilebilir.
İletişim yönteminiz her iki ebeveynine hitaben olmalıdır (e-posta, telefon görüşmeleri, ev mektupları).	Her iki ebeveynin de imzalaması için program formlarını gözden geçirin. Her iki ebeveyn de okulöncesi programına dâhil edilmiş hissedebilirler. Ebeveynler şahsen eğitim kurumuna gelemiyorsa, gelemeyen kişi bilgilendirilmek amacıyla kurum tarafından aranabilir.	Kısa dönem. Okul öncesi eğitim programının başlangıcından itibaren uygulanabilir ve yıl boyunca devam edilebilir.
Her iki ebeveyni de toplantılara, konferanslara ve özel etkinliklere katılmaya davet edin.	Her iki ebeveyn de Okul öncesi eğitim kurumuyla ilgili toplantılara davet edilebilir. Davet mektupları her iki ebeveynine de hitap etmelidir. Her iki ebeveyn de (ebeveyn-öğretmen konferansları da dâhil olmak üzere) çocuğa ilişkin toplantılara katılmaya davet edilmelidir. Okul öncesi eğitimi ekibinin babalara, çocuklarının yaşamlarında önemli oldukları için onlarla tanışmak istediklerini söylemesi önemlidir.	Kısa dönem. Okul öncesi eğitim programının başlangıcından itibaren uygulanabilir ve yıl boyunca devam edilebilir.

Babalara ne istediklerini sorun.	Okul öncesi eğitime nasıl katkıda bulunmak ve nasıl katılmak istediklerini öğrenmek için babalara bir anket gönderilmelidir.	Kısa dönem. Babalara nasıl katkıda bulunacaklarını sorarak, okul öncesi eğitim programına katılma olasılıkları daha da yükseltilebilir. Babalar, okul öncesi eğitim ekibinin düşünememiş olabileceği yeni katılım yollarını da düşünebilir.
----------------------------------	--	---

Bu tabloda, okul öncesi eğitim kurumunun eğitim dönemi başında babaları günlük faaliyetler içerisine dâhil edebilmesine ve onları hoş karşılamasına yönelik kısa vadeli stratejiler sunulmaktadır. Hem annenin hem de babanın okul öncesi eğitim kurumunda hoş karşılandığını ve kabul edildiğini hissetmesi için okul öncesi eğitim kurumları tarafından iletişim stratejilerinin gözden geçirilmesi önemlidir. Okul öncesi öğretmeni de babalarla tanışmak istediği için, aynı zamanda babaların planlanmış etkinliklere (özel etkinlikler gibi) katılmalarının önemini babalara anlatmak göz önünde bulundurulması gereken bir noktadır. Genellikle çocuklar okul öncesi ekibi ile babaları hakkında konuşurlar. Bu nedenle okul öncesi çalışanları ile babalar arasında güçlü bir ilişki olması önemlidir.

Uygulamaya örnekler

Bir okul öncesi eğitim kurumu, babalarla iletişim stratejilerinin geliştirilmesi üzerinde odaklanmaya karar vermiştir. Eğitim kurumu, hâlihazırda velilerle iletişim kurmak için kullandıkları yöntemleri yazdıktan sonra, iletişimlerinin çoğunun annelere yönelik olduğunu fark etmeye başlamıştır. Bu iletişim, özellikle çocukların bırakılması ve okuldan alınması sırasında gerçekleşmiştir. Okul öncesi eğitim kurumu, iletişime babaları da katmaya ve günlük aktivitelerle ilgili bilgi ve fotoğrafları ailelere sunmaya karar vermiştir. Ayrıca eğitim kurumu, çocuklarla birlikte babaları hakkında konuşmak için bilinçli bir çaba göstermiştir. Çocuklar, anneleri ve babalarıyla birlikte hafta sonu gerçekleştirdikleri etkinlikler hakkında konuşurken de video kaydı yapılmıştır.

Bunun yanı sıra, eğitim kurumu babalardan da iletişim kurmalarını istemiştir. Babalar çevrimiçi görüntüleri memnuniyetle karşılamıştır ancak okul öncesi eğitim programına katılmadıkları zamanlarda da telefonla iletişime geçerek daha fazla katılım sağlamayı istemişlerdir. Eğitim kurumu, çocuklarıyla ilgili konuşmak amacıyla dönüşümlü olarak her gece bir ebeveynle telefonda konuşmaya karar vermiştir. Babalar bu girişimden memnuniyet duymuşlar ve eğitim kurumunda daha aktif bir rol almaya başlamışlardır.

Dikkate alınacak hususlar:

- Okul öncesi eğitim kurumunuzda mevcut iletişim stratejileri üzerinde düşünün. Bu stratejiler tüm ebeveynlerin katılımına izin veriyor mu? Ebeveynlerle çalışırken farklı iletişim biçimleri üzerinde düşünebilirsiniz (video, telefon görüşmesi, notlar, tartışma). Farklı ebeveynlerle iletişim kurmak farklı iletişim tekniklerini gerektirecektir.

2. Adım: Erkek temsil stratejileri

Göz önünde bulundurulması gereken diğer bir nokta da, erkeklerin okul öncesi eğitim kurumunda gerçekteki temsilidir. Bu adım, baba katılımını arttırmak isteyen bir eğitim kurumundaki dönüşüm sürecinin 2. adımıdır. Eğitim kurumu, erkekleri ve babaları olumlu yönde temsil ediyor mu? Okul öncesi bağlamda çocuklarla etkileşim halinde olan erkek ve kadın imajları olumlu bir şekilde gösteriliyor mu? Şu anda okul öncesi eğitim kurumunda kaç erkek personel çalışmaktadır? Okul öncesi eğitimi çalışanları baba katılımını arttırmayı amaçlıyorsa, babaların okulöncesi ortamlarda temsil edilmeleri önemlidir. Belki de en büyük problemlerden biri, sadece kadınların çocuk bakımını üstlenebileceğine ilişkin geleneksel görüştür. Geleneksel medyada da kadınlar birincil bakıcı olarak tasvir edilebilir (Pleck, 1997; Swick, 2001). Araştırmalara göre, bazı toplumlarda erkekler, çocuk yetiştirme konusunda genellikle kadınlara oranla daha az donanıma sahip kişiler olarak temsil edilmektedir. (NICHD Erken Çocuk Bakımı Araştırma Ağı, 2008). Bu düşünce gerçeği yansıtmamakta ve delillere dayanmamaktadır. Erkekler de kadınlar kadar şefkatli olabilmekte ve çocuk bakımında yer alabilmektedir. Bu nedenle, okul öncesi eğitim kurumu, erkeklerin de çocuk bakımı rolünü üstlenebileceğine yönelik olumlu bakış açılarını destekleme konusunda önemli bir rol oynamakta ve erkeklerin olumlu imajlarını ve temsillerini mümkün kılmaktadır.

Çocukların da, babalığın önemi hakkında farkındalık sahibi olmaları ve bu konuda eğitilmeleri önemlidir. Çocuklara babalığı ilk öğretmenler, aileleri, onların bakımını üstlenenler ve diğer önemli kişilerdir (Swick, 2012). Bu eğitime okul öncesi eğitim kurumundaki güçlü destek ve temsil de dâhildir. Temsil ve tecrübe yoluyla çocuklar babaların rolünü görmeye başlarlar. Babası olmayan çocuklar için, olumlu bir baba temsilinin yanı sıra, erkek bakıcılar ve rehberlik görevlileri ile tecrübeler yaşamaları da önemlidir (Parke, 2000).

Okul öncesi eğitim kurumlarında erkekleri daha görünür kılmaya yönelik stratejiler (tablo 2) de uzun vadeli ve kısa vadeli stratejiler olarak gruplandırılmıştır. Erkeklerin katılımını arttırma stratejileri uzun vadeli planlama gerektirse de, kısa vadeli stratejiler, babaların daha fazla temsil edilmesini içerecek şekilde çevreyi yeniden düzenlemeye dayanmaktadır.

Bu tür stratejiler, babaların toplumsal olarak kabul görmesini de sağlayabilir (Batten, 2007). Buna iyi bir örnek İsveç örneğidir. Devlet tarafından yapılan yenilikler sayesinde, erkeklerin de çocuk bakımına dâhil edilmesi için destekleyici ve teşvik edici bir ortam oluşturulmuştur (Lamb, 1997). Babalar, çocuk bakımı görevlerinde kendilerine daha fazla değer verildiğini hissettikçe motivasyonları artmakta ve bu da bir baba olarak okulöncesi eğitimde daha fazla yer almalarını sağlamaktadır. (Pleck, 1997).

Tablo 2. Erkekleri görünür kılma stratejileri

Strateji	Örnek	Stratejinin zamanlaması
Erkek personel istihdamı ve erkek gönüllülerin katılımı	Eğitim kurumunda, daha çok erkek okul öncesi öğretmeni ve asistanını çalıştırmak için uzun vadeli bir işe alma stratejisi uygulanmaktadır.	Uzun vadeli strateji - Okul öncesi ortamda erkek personelin ve gönüllülerin işe alınması için belirli bir işe alım stratejisi gereklidir. Uzun vadeli planlama, kurumda çalışan erkeklerin yüzdesini yükseltmek için etkin bir erkek personel istihdamına odaklanmalıdır.
Kitaplarda erkeklerin de çocuk bakımı rolünü üstlenir şekilde temsil edilmesi	Okuma köşelerinde çocuk bakımına katılan babalar ve erkekler hakkında kitaplar bulundurulur ve bu kitaplar düzenli olarak çocuklara okunur.	Kitap köşesinin yeniden düzenlenmesini gerektiren kısa vadeli strateji.
Eğitim kurumu içerisinde babaların da resimlerde yer	Çocuklar, ailelerinin resimlerini çizebilir ve eğitim kurumu içerisinde resim çalışması	Okul öncesi programlarda sıklıkla bir giriş olarak kullanılan kısa vadeli strateji.

aldığından emin olarak ailelerin resimlerinin asılması.	olarak asılabilir. Aileler, bir bütün olarak sunulması amacıyla tüm üyeleri içermelidir.	
Eğitim kurumu içerisinde çocukların erkek ve kadınlarla olumlu etkileşime girdikleri posterlerin asılması.	Çocukların, sınıf içerisinde, çocuk bakımı rollerine yer alan erkek ve kadınları içeren posterler görebilmesi önemlidir. Posterler, karşılama alanlarına ve farklı odalara yerleştirilebilir.	Uzun vadeli strateji. Eğitim kurumu içinde görsel malzeme ile özel bir odaklanma sağlanması gerekir. Bu, kadınların ve erkeklerin çocuklarla olumlu etkileşimde bulunduğu uygun posterleri bulma ve bunları tedarik etmeyi içerir.
Eğitim kurumuna gelen erkek ziyaretçiler	Babalar, okul öncesi eğitim kurumlarına, işleri ve hobileri hakkında konuşmak üzere davet edilirler. Her hafta farklı bir baba çocuklara sunum yapabilir. Örneğin, bir baba gitar çalabilir ve müzik hakkında konuşabilir. Başka bir baba tamirci olarak mesleği hakkında konuşabilir.	Kısa vadeli strateji. Öğretim programı, okul öncesi eğitim kurumuna gelerek işleri ve hobileri hakkında konuşabilecek çeşitli erkekleri sürece dâhil eder.
Babalıkla ilgili günleri kutlayın	Babalar gününü (ya da diğer erkek rol modellerin gününü) kutlama	Kısa vadeli strateji. Okulöncesi ekipleri babalarla ilgili etkinlikler çerçevesinde etkinlikler planlayabilir. Babalar toplumsal gelenekler çerçevesinde kutlanır.
Bütün programlarınıza baba rolündeki diğer erkekleri de dâhil edin: üvey babalar, evlatlık edinen babalar, koruyucu babalar ve birçok çocuğun yaşantısında önde gelen amca, büyük baba ve erkek bakıcılar gibi erkek yetişkinler	Eğitim kurumu tarafından farklı babalık rollerinin bir incelemesi yapılabilir. Eğitim kurumu, farklı babaların temsiline yönelik daha fazla çeşitlilik sunabilir.	Kısa vadeli strateji. Eğitim kurumunda farklı babaların temsil edilmesine ilişkin inceleme yapılabilir.

Uygulamaya örnekler

Yerel bir okul öncesi eğitim kurumu, babaların kurumda bulunan kitaplarda nasıl temsil edildiğini görmek için bir kitap incelemesi yapmaya karar vermiştir. Bu araştırma sonucunda yalnızca çok kısıtlı sayıda kitapta babaların temsiline yer verildiği keşfedilmiştir. Eğitim kurumu, erkekleri çocuk bakımında daha aktif bir rolde gösteren ve kitap köşesine koyulabilecek alternatif kitapları araştırmaya başlamıştır. Ayrıca kitaplar hakkında tavsiye almak ve çocuklar için kitap ödünç alabilmek adına yerel kütüphaneye başvurulmuştur. Okul öncesi öğretmeni de kitap okuma etkinliklerinde okunması için, babaları olumlu bir şekilde temsil eden bazı kitapları seçmeye karar vermiştir. Bu sayede çocuklar, erkeklerin baba olarak olumlu bir şekilde temsil edildiği hikâyeler dinleyebileceklerdir.

Dikkate alınacak hususlar:

- Bazen okul öncesi eğitim kurumundaki kitaplar, bir ebeveynin veya bir ailenin tek bir temsilini gösterebilir. Okul öncesi öğretmeni olarak, kitapların tüm içeriğinden haberdar olmanız gerekir. Kitapları değiştirmeniz de gerekebilir.
- Kütüphaneler ve diğer kitap sahipleri, eğitim kurumunda mevcut olmayan kitapları edinebilmek için başvurulabilecek harika seçeneklerdir.

3. Adım: Baba katılım stratejileri

Araştırmalara göre, babaların okul öncesi eğitimin günlük programına dâhil olmaları ve etkinliklerin organize edilmesinde okul öncesi eğitim ekibine yardımcı olmaları ve onları desteklemeleri oldukça önemlidir. Bu işbirliği aynı zamanda aile ile okul öncesi eğitim kurumu arasındaki güçlü ortaklığı da gösterecektir. Eğitim kurumları, iletişim stratejileri geliştirdiklerinde ve babaları okul öncesi eğitimde daha görünür hale getirdiklerinde, baba katılımı bir sonraki adım haline gelir. Bu süreç, okul öncesi faaliyetler için gönüllü olmayı, okul öncesi yönetimine dâhil olmayı veya derslere katılmak gibi basit faaliyetleri kapsayabilir. Baba katılımına yönelik stratejiler tablo 3'de listelenmiştir.

Tablo 3. Baba katılımına yönelik stratejiler

Strateji	Örnek	Stratejinin zamanlaması
Saha gezisi gönüllüleri	Babalar, yerel müzelere, konser ya da açık hava etkinliklerine düzenlenen gezilere davet edilebilir.	Kısa vadeli strateji. Babalar ile her dönemin başında bir saha gezisi etkinlikleri listesi ile irtibat kurulabilir ve katılmaya istekli olup olmadıkları sorulur.

Danışma kuruluna katılım	Babalar, okul öncesi eğitim kurumunun yönetimine ve işletilmesine yardımcı olmak için okul öncesi eğitim kurumlarında danışma kurullarının bir parçası olmaya davet edilebilir.	Kısa vadeli strateji. Eğitim kurumunun çalışmasına yardımcı olmak için danışma kurullarına ve toplantılara katılmaları amacıyla babalarla iletişime geçilebilir. Bu genellikle yılın başında gerçekleşir, ancak, okul öncesi eğitim ekibinin aktif takibi gereklidir.
Gönüllü faaliyetler	Babalar eğitim kurumunun rehberliğinde gönüllü olarak yardım edebilirler. Bu, kırık oyuncakların onarılmasını, bahçe işlerine yardım etmeyi, mobilyalar yapmayı veya temizlik yapılmasını içerebilir.	Kısa vadeli strateji. Babalara, her dönem başında, eğitim kurumundaki görevlerde yardımcı olmaları konusunda iletişime geçilebilir.
Babanın eğitim programına katılımı	Babaların sunabileceği bilgiler, okulöncesi programlarda yer alan konular için önemlidir. Amaçlanan öğrenme projeleri hakkında babalara danışılabilir ve katılmak isteyip istemedikleri sorulabilir. Örneğin, otomobil yapma konusunda bir öğrenme etkinliği olsaydı, otomobil endüstrisinde yer alıyorsa, babalar modelleme aktiviteleri ile veya işlerinden bahsederek katılabilirler.	Babalara her dönem başında planlanan öğrenme projeleri hakkında bilgi verilebilir. Babalara, önceden verilen tarih ve saatlerle bu tür etkinliklere katılmak isteyip istemedikleri sorulabilir.
Ebeveyn-Çocuk Etkinlikleri	Ebeveyn-çocuk etkinlikleri kapsamında, erkek figürlerin ve çocukların dâhil olduğu özel etkinlikler düzenlenebilir. Bu, özel temalı bir etkinlik veya bir aktivite olabilir.	Kısa vadeli strateji. Dönemde bir ebeveynler ve çocuklar için belirli bir aktiviteye dayalı bir etkinlik düzenlenebilir. Etkinlik, ebeveynlere önceden gönderilen okul öncesi programına göre planlanır.
Ebeveyn-öğretmen okuma grubu	Babalar öğretmenlerle birlikte eğitici sosyal öğrenme gruplarına katılabilir. Ayda bir kez, ebeveynler ve öğretmenler okumaları ve okulöncesi programı tartışmak üzere toplanabilirler.	Uzun vadeli strateji. Velilerin ve öğretmenlerin oluşturduğu bir grubun özverisini gerektirir. Zamanın uygun olduğundan ve okuma grubunun içeriğinin de uygun olduğundan emin olmak için doğru planlamanın

		yapılması önemlidir. Etkinlik, öğretmenler ve veliler tarafından ayrıntılı bir plan üzerinde mutabakata varıldığında ayda bir kez gerçekleştirilebilir.
Babaların katılımlarının önemi konusunda eğitilmesi	Okul öncesi ekipleri, babaları okul öncesi eğitim faaliyetlerine katılmanın önemi konusunda babaları eğitmede önemli bir rol oynamaktadır. Bu amaçla, babalar için atölye çalışmaları, bilgilendirme formları ve baba katılımıyla ilgili önemli kaynaklara sahip web sitelerine ilişkin bağlantılardan faydalanılabilir.	Uzun vadeli strateji. Okul öncesi öğretmenlerinin, eğitim kurumuna katılmalarının neden önemli olduğu konusunda babalara bilgi vermek amacıyla çeşitli stratejiler uygulamaları gerekir. Bu, babalar için bir atölye çalışması yapılmasının yanı sıra, hangi katılım türlerinin mümkün olduğunu ve katılımın neden önemli olduğunu özetleyen bilgi formlarının düzenlenmesini kapsar.
Okul öncesi eğitimde babaların katkılarını teşvik etmek	Bültenlerde ve toplantılar sırasında, babaların eğitim kurumuna yaptıkları katkılar tanıtılabilir ve desteklenebilir.	Kısa vadeli strateji. Bütün ebeveynler, çocuğun eğitimine katkıda bulduklarını bilmek ister. Babaların, çocuğun öğrenmesine olan katkıları tanınırsa, diğer etkinliklere katılma olasılıkları da artar.

Şimdiye kadar listelenen stratejiler, babaların okul öncesi eğitim kurumuna ve okulöncesi programına dâhil edilmesi ve hem kurumda hem de program içerisinde temsil edilmesine odaklanmıştır. Bu süreç, çocuklarının erken çocukluk eğitiminde babaların önemli işbirlikçiler olarak tanınması ve kabul edilmesini sağlamak için güçlü bir başlangıç noktasıdır. Okul öncesi çalışanlarının babaları göz ardı etmemeleri veya katılmak istemediklerini varsaymamaları önemlidir. Aynı şekilde, babalar küçümsenmemelidir. Kendilerinin hoş karşılandıklarını düşündükleri bir yer olduğu sürece babalar çoğunlukla katılmak isterler ve katılacaklardır. Bununla birlikte var olan katılım potansiyelini ortaya çıkarabilmek için okul öncesi çalışanları, babaların rollerini meşrulaştırmanın yanı sıra katılımlarının önemli olduğuna dair farkındalık yaratmalıdır.

Uygulamaya örnekler

Şehir içinde bulunan bir ilköğretim okulu, 100'den fazla yetişkin erkek ve 430 çocuğun (okul nüfusunun üçte ikisi) katıldığı "Okula Bir Baba Getir" etkinliği düzenlemiştir. Etkinlik, 'Babalar İş Başında' aktivitesi, okuma ve hikâye anlatma aktiviteleri, bilim atölyeleri, ödüller ve matematik oyunları, açık hava oyunları, müzik aktiviteleri, baba semineri ve çocuklarla öğle yemeği gibi aktivitelerle bütün gün devam etmiştir. Öğretmenler aktiviteleri destekleyebilmeleri için serbest bırakıldı ve öğrenme etkinliklerinin yapıldığı yerlerde babalar veya erkek ebeveynlerin daha sonra evde kullanabilecekleri materyaller kullanılmıştır.

Bazı babalar ücretli izin alabilmek için işverenleriyle anlaşmışlardır. Her katılımcı baba işten izin aldıklarında işverene göstermek için bir sertifika almışlardır (etkinlik tanıtım broşüründe belirtilmişti).

Babalar etkinlik gününde gerçekten eğlenmişlerdir ve gelecek yıl tekrarlanmasını istemişlerdir. Çocuklar, babalarını okulda görmekten gurur duyduklarını ve kendilerine vakit ayırmalarını değerli bulmuşlardır. Ayrıca babalar, çocuklarının hayatlarında ne kadar önemli olduklarını ve çocuklarının öğrenimine katılmanın önemini daha fazla fark ettiklerini ifade etmişlerdir.

Etkinliği düzenleyenler, babaların kendilerini geri çekmelerine neden olmayan yöntemler kullanmanın ve babalarla etkileşim sürecinin bir parçası olarak öğretmenlerin erkeklere dair algı ve yargılarını keşfetmelerinin önemli olduğunun farkına varmışlardır.

Re: Goldman, R. (2004) Babaların Çocuk Eğitiminde Katılımı: Araştırma ve Uygulamanın Gözden Geçirilmesi. Londra: Ulusal Aile ve Ebeveyn Enstitüsü

Dikkate alınacak hususlar:

- Babalar için düzenlenen etkinlikler önemlidir.
- Çocuklar, okul öncesi eğitim kurumlarında ve okullarda babalarının katılımına değer vermektedir.
- Öğretmenlerin babalar ve babalık konusundaki kendi anlayışlarının farkında olmaları gerekmektedir.

4. Adım: Eğitim stratejileri

Bir sonraki stratejiler, çocuğun öğrenmesini desteklemek amacıyla babaların eğitim faaliyetlerine (özellikle erken dil ve matematiksel gelişim) katılımı üzerine odaklanmaktadır. Babalar, pozitif gelişimin desteklenmesi yönünde çocuğun okul öncesi eğitim kurumu dışındaki yaşantısında da önemli bir rol oynamaktadır. Head Start Programlarının (Booz / Allen / Hamilton, 2002) bir derlemesinden yola çıkılarak, baba katılımıyla ilgili etkinlikler dışındaki önemli faktörler tespit edilmiştir. Bunlar, dil ve okuryazarlık temelli etkinliklerini (okuma), spor faaliyetlerini, "uygulamalı" etkinlikleri, aileler ve babalarla eğlenceli aktiviteler içeren gezileri (balık tutma, spor karşılaşmaları, kamp) kapsamaktadır. Bu tür faaliyetler doğrudan ve dolaylı olarak olumlu rol modelleri de yaratmaktadır.

Eğitim stratejileri babanın beceri ve bilgisinin geliştirilmesine de bağlıdır. Bu süreç, beceri ve güven yaratmaya yardımcı olan baba eğitim programlarını kapsamaktadır. Lamb'a (1997) göre, babalar ebeveyn programlarından üç şekilde yararlanmaktadır:

- Çocuğun gelişiminin ve ihtiyaçlarının iyi anlaşılması.
- Çocuklarla nasıl ilişki kurulacağına iyi anlaşılması
- Baba olarak kendine güven duygusunun geliştirilmesi

Babalar ayrıca resmi ağlarda diğer babalarla deneyimlerin paylaşılmasından da yararlanabilmektedir. Bu paylaşım, deneyim ve bilgi paylaşımını içerir ve babaların diğer babalarla tanışması için fırsatlar sağlar.

Bazen ebeveyn eğitim faaliyetleri okul öncesi eğitim ekibinin bilgisinin ötesine geçebilmektedir. Okul öncesi eğitim ekibinin, babaların eğitim programlarına katılmasına imkân sağlamak amacıyla diğer profesyonellerle (sağlık uzmanları, aile destek çalışanları ve toplum örgütleri gibi) birlikte çalışması önemlidir. Profesyonellerin baba eğitimi programları sunmaları ve sürekli destek sunmaları önemlidir.

Tablo 4'te, stratejilerin örnekleri listelenmiştir. Stratejilerin birçoğu uzun vadelidir ve diğer profesyonellerle birlikte uygulamayı gerektirir.

Tablo 4. Eğitim stratejileri

Stratejiler	Örnekler	Stratejinin zamanlaması
Baba eğitim programları	Buna bir örnek, çocukların gelişimiyle ilgili anlayış geliştirmeye yardımcı olan ebeveyn-öğretmen programıdır. Bu, çocuğun gelişimiyle ilgili atölye çalışmalarını kapsayan ve	Uzun vadeli strateji. Baba programlarının organizasyonu, okul öncesi çalışanlarının diğer profesyonellerle temasını geçmesini ve onlarla birlikte çalışmasını gerektirir. Bu süreç, aynı zamanda eğitim kurumundaki babaların

	babanın öz-güven kazanmasını sağlayan bir programdır.	ihtiyaçlarına dayalı olarak uzun vadeli bir planlama gerektirir. İlk adımlar babalara okul dışı programlar sunmak olabilir.
Baba destek grupları	Babalar, deneyimlerini tartışmak ve paylaşmak için ayda bir buluşur.	Uzun vadeli strateji. Baba destek gruplarının organizasyonu, grup içindeki babaları da desteklemek için diğer profesyonellerle çalışmayı gerektirir. Bu süreç, okul öncesi bağlamda bir grup oluşturmak için uzun vadeli bir planlama gerektirir. İlk adımlar babalara mevcut baba destek gruplarının tanıtılması olabilir.
Babanın, dil ve okuryazarlığa katılımı	Evde dil ve okuma yazma faaliyetlerinin nasıl yürütüleceği konusunda verilen bilgiler şunları kapsar; 1.Okuma 2.Harita okuma 3. Oyunlarla ilgili yönergeler 4.Çizgi romanlar 5.Ev ödevine katılım	Kısa vadeli ve uzun vadeli stratejiler. Okul öncesi ekipleri, ev ortamında dil ve okuma yazma uygulamalarının nasıl yürütüleceği konusunda babalara öneriler sunabilir.
Babaların matematiksel faaliyetlere katılımı	Evde matematiksel faaliyetlerin nasıl yapılacağı konusunda verilen bilgiler şunları kapsar; 1. Nesnelere sayma 2.Evindeki nesnelere ait kalıplar oluşturma 3. Oyuncakları özelliklerine göre gruplandırma 4.Matematiksel oyuncaklarla oynamak (zar, yazarkasa) 5. Kalıplar kurmak için tablo oluşturma	Kısa vadeli ve uzun vadeli stratejiler. Okulöncesi çalışanları, ev ortamında matematiksel uygulamaların nasıl yürütüleceği hakkında babalara önerilerde bulunabilirler.

Dil ve matematiksel katılımınla ilgili stratejilerde, en iyi yönerge verme yöntemlerine, babaların deneyimlerine ve bilgi seviyelerine dikkat edilmesi önemlidir. Bazen katılım, babaların sosyo-ekonomik durumlarına bağlıdır. Yükseköğrenim düzeyine sahip babalar, çocuklarının gelişimiyle daha fazla ilgilenmektedirler (Fletcher, 2008; Fletcher & Silberberg, 2006). Yüksek gelirli babalar da okuma yazma

faaliyetlerine daha fazla katılabilmektedir. (Morgan vd., 2009). Bu nedenle, akademik ve akademik olmayan bir geçmişe sahip olunması programlarda bir boşluk yaratma riskini doğurabilmektedir. Bu nedenle okul öncesi çalışanları, sosyo-ekonomik durumları fark etmeksizin, aktif olarak çocuklarının eğitimiyle ilgilenebilmelerini sağlayacak öneriler sunabilmek amacıyla tüm babaları iyi bir şekilde anlamalıdır.

Uygulamaya örnekler

Babalar ve çocuklarına yönelik olan daha uzun bir kursun pilot uygulaması olarak açıcılık etkinliği, gerçekleştirilmiştir. Bu etkinlikte, babalar ve çocuklar için ortak öğrenme ve iletişim fırsatları yaratmak amaçlanmıştır. Bu etkinlik fikri, bir LEA Aileleri projesi tarafından yürütülen baba-çocuk faaliyetlerine de katılan babalardan birinden gelmiştir.

Etkinliğin tanıtımı (el ilanları ve posterler) yerel okullar ve babaların yerel grupları aracılığıyla yapılmıştır. Babalarla ilgili diğer faaliyetlere katılan babalarla kişisel olarak iletişim kurulmuştur. Çocuklara, 'babanızın sizle geldiğinden ya da onları getirdiğinizden emin olun!' mesajı verilmiştir.

Etkinlik yerel bir orta öğretim okulunda yapılmıştır ve babalar ve çocukları üç saatlik bir etkinlikte birlikte bir öğle yemeği pişirmişlerdir. Bir LEA çalışanı ve yerel bir temel beceri kursunda yemek pişirmeyi seven ve etkinlikteki çocuklara ve babalara yemek pişirme becerilerini öğretebilecek olan iki öğrenci bu etkinliği kolaylaştırmıştır.

Etkinlik sonunda, babalarla çocukları arasında bağlar kurma, yeni beceriler öğretme ve babaları evde yemek yapmaya ve babalar ve çocukları daha uzun bir açıcılık kursuna katılmaya heveslendirme gibi birçok şey başarılmıştır. Etkinlikler, erkek çocuklardan çok kız çocukların ilgisini çekmiştir. Katılımcılar, şu noktaların etkinliği başarılı kıldığını ifade etmişlerdir:

- Uygulamalı ve görev odaklı bir etkinlik olması,
- Eğlenceli olması,
- Çocuklar aracılığıyla babaların katılmaya davet edilmesi,
- Ve uzun bir kurs zahmetine girmeye gerek kalmadan bir seferlik bir etkinlikle babaların dikkatinin çekilmesi.

Re: Goldman, R. (2004) Babaların Çocuk Eğitiminde Katılımı: Araştırma ve Uygulamanın Gözden Geçirilmesi. Londra

Dikkate alınacak hususlar:

- Yemek pişirme gibi odaklanma gerektiren faaliyetler, ilişki kurmada önemli bir rol oynamaktadır.
- Okul öncesi okullar ve okullar etkinlikleri önceden organize etmeli ve etkinlik boyunca babalar ve çocuklar için destek sağlamalıdır.

Özel Gereksinimli Çocuklara Babalık Yapmak

Tüm ailelerin farklı olduğunu unutmamak önemlidir. Bir sonraki bölümde özel gereksinimli çocuklar ve babaların katılımının nasıl desteklenebileceği ele alınmaktadır.

Daha önce yapılan araştırmalar babaların çok az üzerinde durarak özel gereksinimli çocukların annelerine odaklanmıştır. Carpenter ve Towers (2008), araştırmacıların babaları "ulaşılması güç" veya "görünmeyen ebeveyn" olarak tanımladıklarını belirtmiştir. Bu nedenle, genellikle özel gereksinimli çocuklara ilişkin karar verme süreçlerinde yer alan annelerin aksine babalar "ailenin dışında

bırakılmıştır" (Turbiville & Marquis, 2001). Bununla birlikte, özel gereksinimli çocukları olan babaların erken çocukluk ortamlarına katılımı son zamanlarda artmıştır. Medan, Parette ve Doubet (2012, s. 154) okurlarına "özel gereksinimli çocukların babalarının öncelikle "baba" olduklarını ve bu nedenle birçok açıdan sıradan çocukların babalarına benzediklerini" hatırlatmaktadır. Araştırmalar aynı zamanda baba katılımı açısından bir çocuğun özel gereksinimli olup olmasının fark etmediğini ortaya koymuştur. (Dyer vd., 2009). Bu babaların katılımdan duyduğu memnuniyet ve özel gereksinimli çocuklarıyla olan ilişkileri, özel gereksinimi olmayan çocuklarda olduğu kadar güçlüdür. (Calderon & Low, 1998). Hala çocuklarının erken eğitim programlarına anlamlı bir katılım sağladığını ifade eden babalar sayesinde (Hadadian & Merbler, 1995) babaların eğitim programlarına katılımları da yüksektir (Ligi ve Ford, 1996).

Özel gereksinimli çocuğu olan babalar, normal gelişim gösteren çocukların babalarının yaşamadıkları benzersiz "zorluklar" ile karşılaşabilmekte ve bu nedenle farklı ihtiyaçlara sahip olabilmektedir (Medan, Parette & Doubet, 2012, s. 154). Özel gereksinimli çocuğu olan babalar daha fazla stres yaşamakta ve stresle baş etmede daha fazla desteğe ihtiyaç duyabilmektedir. Olumsuz bir deneyim olmayabilir, ancak özel gereksinimli çocuğu olan babalar güçlü duygusal desteğe de ihtiyaç duyabilmektedir.

Araştırmalar, bu babaların özel gereksinimli çocuğunun toplumda kabul görmesi ve toplumdaki olumsuz tutumlarla nasıl baş edecekleri konusunda kaygılı olduklarını göstermektedir. (Saloviita vd. 2003). Aile ve toplumsal örgütlerden gelen destekler, baba için olumlu fırsatlar sağlamada son derece önemlidir. Bu nedenle okul öncesi eğitim kurumlarının babalara destek ve olanak sağlaması çocukları hakkında konuşabilmeleri açısından önemlidir.

Daha önce yapılan araştırmalar, özel gereksinimli çocuğu olan babaların, bütün aile bireylerinin (kendileri de dâhil) katıldığı erken eğitim programlarını desteklediklerini göstermektedir (Turbiville & Marquis, 2001). Bu tür programlardaki popüler etkinlikler şunları kapsamaktadır:

- Tüm aile üyelerinin etkinlikte yer alması
- Çocuğun geleceğinin planlamasına erkekler ve kadınların birlikte katılımı
- Erkeklerin ve kadınların bir arada bulunmasını sağlayarak daha iyi bir baba veya ebeveyn olma odaklı etkinlikler olması.

Okul öncesi çalışanları, özel gereksinimli çocukların ebeveynlerine daha iyi ebeveynler olmaya yönelik stratejiler sağlamanın yanı sıra, özel gereksinimli çocukları olan ebeveynleri nasıl destekleyeceklerinin ve her iki ebeveyni de nasıl dâhil edeceklerinin farkında olmalıdır. Bu amaç çerçevesinde, toplantıların

zamanlaması noktasında düşünmek, her iki ebeveynin de dâhil olmasını sağlamak, olumlu iletişim ve uygun eğitim ve kaynaklara erişim sağlamak önemlidir. Bu konuya ilişkin bazı stratejiler tablo 5'de sunulmaktadır.

Tablo 5. Özel gereksinimli çocuk babalığı için özel stratejiler

Strateji	Örnek	Stratejinin Zamanlaması
Düzenli etkili iletişim	Ebeveynlerin katılabilmesi için uygun bir zamanda her iki ebeveynle de düzenli görüşmeler yapılmalıdır. Ayrıca her iki ebeveynin de ihtiyaçlarını karşılayacak materyaller sağlanmalıdır.	Kısa vadeli strateji. Düzenli iletişim, özel gereksinimli çocukların babaları için önemlidir, böylece çocukları hakkında ve okulöncesi programı hakkında bilgi sahibi olabilirler.
Aileler ve diğer profesyonellerle bir işbirliği içinde etkili bir şekilde çalışmak	Aile, okulöncesi çalışanları ve sağlık uzmanları arasında yapılan düzenli toplantılar, eğitim kurumunda çocuğu ve aileyi destekleyen stratejilerin geliştirilmesini sağlar.	Uzun vadeli strateji. Toplantılar, düzenli tartışma, öz-düşünüm ve stratejilerin uygulanması ile önceden organize edilmelidir.
Özel gereksinimli çocuklar için baba destek ağı	Özel gereksinimli çocukları olan babalarla aylık toplantılar. Destek ağı babalara deneyimlerini paylaşma ve güvenlerini geliştirme imkânı verir.	Uzun vadeli strateji. Baba destek gruplarının organizasyonu, grup içindeki babaları da desteklemek için diğer profesyonellerle çalışmayı gerektirir. Bu, okul öncesi bağlamında bir grup oluşturmak için uzun vadeli bir planlama gerektirir. İlk adımlar, özel gereksinimli çocuklar için var olan baba destek gruplarını babalara tanıtmak olabilir.

Uygulamaya örnekler

Bir okul öncesi eğitim kurumu, babaların birbirleriyle tanışması ve deneyimlerini paylaşması için düzenli bir akşam etkinliği hazırlamaya karar vermiştir. Eğitim kurumu, babalar için bir buluşma yeri sağlamıştır ve kahve ve bisküvi ikramında bulunmuştur. Okul öncesi öğretmeni, toplantı sırasında babalara bilgi paylaşma ve birbirleriyle yakınlaşma fırsatı tanımak için toplantı süresince

ofisinde çalışmıştır. Bir baba, katılmaya çok hevesliydi ve diğer babalar için bir program düzenleyecekti. Zamanla bu grup 5 babadan 16 babaya yükselmiştir. Grup ayda bir buluşmayı planlamıştır. Gruptaki erkekler diğer babalarla konuşarak ebeveynliklerinin desteklendiğini hissetmişlerdir. Bazı yorumlar:

"Tecrübelerimi diğer babalarla paylaşma fırsatı sağladığınız için minnettarım. Ben ilk kez baba oldum ve deneyimli babalarla konuşmak çok güzel".

"Ben her geldiğimde çocuklar hakkında yeni şeyler öğreniyorum. Burası fikirleri, deneyimleri ve korkuları paylaşmak için faydalı bir alan".

"Bazen gelip bizimle konuşması için bir konuk konuşmacı davet edeceğiz. Sosyal hizmet uzmanlarımızın yanı sıra sağlık uzmanlarımız da önemli bilgileri paylaştı. Ben bir baba olarak geliştiğimi hissediyorum "

Dikkate alınacak hususlar:

- Babaların kendi toplantıları için bir yere ihtiyacı olabilir. Bir okul öncesi eğitim kurumu, babaların buluşması için uygun bir yer olabilir.
- Grup kurulduktan sonra, babalar kendi gruplarının kontrolünü ve yönetimini ele alabilir.

Okul öncesi çalışanları için mesleki gelişimin önemi

Ebeveyn katılımı ile ilgili araştırmalar günümüzde güncellenmekte ve her yıl yeni bulgular ortaya koyulmaktadır. Okul öncesi çalışanlarının, en yeni araştırmalarla ilgilenmek için profesyonel öğrenime erişim ve zamana sahip olmaları ve yeni araştırma ve fikirlerin uygulanmasına yönelik stratejileri tartışmaları önemlidir. Bu, aynı zamanda, uygulanmakta olan stratejilerin düzenli olarak gözden geçirilmesini ve gerektiğinde değişiklikler yapılmasını gerektirmektedir. Ayrıca, erken çocukluk uzmanlarının ebeveynlerin katılımı ve diğerleriyle etkileşim kurmaları konularında deneyimlerini paylaşmak, tavsiyelerde bulunmak ve birlikte stratejiler geliştirip tartışmak için profesyonel ağlara erişimlerinin olması önemlidir. Baba katılımı, başarılı eğitim ortaklıkları için olumlu ve uygun stratejileri değerlendiren okul öncesi eğitim ekipleri için sürekli öğrenmeyi gerektiren önemli bir konudur. Bazı mesleki öğrenme stratejileri şunlardır;

- Uyguladığınız stratejilerin ve gerçekleşen ve fark edilen değişiklikler hakkında yapılan yorumların bir günlüğünü tutmak. Tutacağınız bu günlük, genel stratejiler üzerinde düşünmek için bir araç görevi görebilir.

- Baba katılımı ile ilgili en son araştırma bulgularını paylaşan üyelerle okulöncesi ekibinde düzenli toplantılar yapılması. Atölye çalışmaları ve konferanslara katılan üyeler de ayrıca bulguları paylaşabilir.

- Uygulanan stratejilerin verimliliğini değerlendirmek için uygulanan stratejilerle ve gerektiğinde yapılacak uyarlamalarla ilgili düzenli değerlendirme toplantıları yapmak.

- Katılım ile ilgili fırsatlar ortaya koymak için uygulanmakta olan stratejiler hakkında aileler ve babalarla düzenli görüşmeler yapmak.

Tüm okul öncesi eğitim kurumlarının mesleki öğrenme fırsatları sağlaması ve erken çocukluk hizmetleri çalışanlarının sürekli olarak düşünme ve gelişmeye özverili olması önemlidir.

Uygulamaya örnekler

Smith Caddesi Okul Öncesi Eğitim Kurumu, okul öncesi çalışanlarının baba katılımıyla ilgili belirli bir projeyi yürütebilmesi için kaynak ve zaman sağlamaya karar vermiştir. Eğitim kurumu, mesleki öğrenme etkinlikleri için (okulöncesi tarafından finanse edilen) her bir personele yılda 30 saat izin vermeye ve düzenli öz-düşünüm toplantıları için zaman ayırmaya karar vermiştir. Bunun yanı sıra, eğitim kurumu gerektiğinde ekip üyelerinin konferanslara ve atölyelere katılımını finanse edecektir.

Okul öncesi çalışanları, profesyonel öğrenme faaliyetleri ve ihtiyaçları ile bağlantılı olarak ortak bir yıllık plan oluşturmaya karar vermiştir. Herhangi bir toplantı düzenlemeden ve katılmak için bir konferans bulmadan önce mesleki öğrenme projelerinin amacını ortaklaşa belirlemeye karar vermişlerdir.

Okul öncesi ekibi, tüm üyelerin aynı konferansa ve atölyeye katılmaması gerektiğine karar vermiştir. Bunun yerine, bir etkinliğe yalnızca bir kişi katılacaktır ve edindiği bilgileri grubun geri kalanına aktaracaktır. Bu sayede, daha fazla konferansa ve çalışmaya katılım imkânı olacak ve katılımcılar araştırmalar, stratejiler ve fikirlerle ilgili daha fazla bilgiyi birbirlerine aktarabileceklerdir.

Okul öncesi ekibi, proje sürecinin nasıl ilerlediğini görmek amacıyla düzenli öz düşünüm toplantıları düzenlemeye karar vermiştir. İki ayda bir tüm ekibin okuyabileceği kısa bir öz-düşünüm raporu yazılacaktır. Ve bu sayede, baba katılımı projesi ile ilgili ortak bir tartışma ortamı sağlanacaktır.

Dikkate alınacak hususlar:

- Okul öncesi çalışanlarının, baba dostu bir çevre geliştirmek için zamana ihtiyacı vardır.
- Okul öncesi çalışanları, baba dostu bir ortam yaratmaya yönelik ne aşamada oldukları üzerine düzenli olarak düşünmelidirler.
- Baba katılımını teşvik edebilmeleri için okul öncesi çalışanlarının mesleki öğrenme faaliyetlerine katılması önemlidir.

Özet

Bu bölümdeki temel hususlar şöyledir:

- Baba katılımı için gerekli stratejilerin planlanması önemlidir. Okul öncesi eğitim ekiplerinin genel amaçlarının ne olduğu konusunda öz-düşünüm yapmaları gereklidir.
- Aşamalı bir yaklaşım, baba katılımı stratejilerinin ortaya koyulabilmesi için en iyi yöntemdir. İletişim göz önünde tutulması gereken ilk alandır, ardından babaların temsili, baba katılımı ve son olarak eğitim stratejileri gelmektedir.
- Özel gereksinimli çocukları olan babaların desteklenmesi ve onlarla iletişim kurulması da üzerinde düşünülmesi gereken bir konudur.
- Sürekli mesleki öğrenme, okulöncesi ekibi için anne ve babanın katılımının teşvik edilmesi noktasında son derece önemlidir.

Sonuç

Okul öncesi eğitim kurumlarının, tüm babaları sürece dâhil etmeye yönelik etkili stratejilere sahip olması önemlidir. Genellikle bu durum, okulöncesi eğitim ekibinin mevcut uygulama ve okul öncesi ortamı üzerinde düşünmelerini ve okul öncesi eğitim kurumunun ne kadar baba dostu davrandığına ilişkin düşünmesini gerektirir. Buna ek olarak eğitim kurumunun, babaları nasıl karşılaması gerektiği konusunda ortak stratejiler geliştirmesi de önemlidir. Birçok strateji, uygulanma süresine bağlı olarak uzun vadeli ve kısa vadeli olarak bölünebilir. Stratejilerin bir sene boyunca haritalanması ve çeşitli

stratejiler uygulanması önemlidir. Bütün stratejiler tek seferde uygulanamaz ve aşamalı bir süreç gereklidir. Stratejiler uygulanırken, düzenli gözden geçirme, stratejiler üzerine düşünme ve değişiklikler de gerekli olabilir.

Okul öncesi eğitime babaları dâhil etmek, okul öncesi eğitim ekipleri için önemli bir gelişim alanıdır. Çoğu baba, çocuklarının hayatlarında aktif rol oynar ve çocuklarının okul öncesi eğitimine dâhil olmak ister. Araştırmalar da aynı zamanda ebeveynlerin çocuklarının yaşamlarına ve eğitim hayatlarına katılmasının önemini ortaya koymuştur. Uygun stratejiler yardımıyla, okul öncesi eğitim kurumları ve aileler, çocuklarının gelişimi için olumlu olanaklar sağlamak amacıyla birlikte çalışabilirler.

Yararlı web siteleri

a) The Partnership for Family Involvement in Education, Department for Education, USA – www.ed.gov/parents/

b) The Family Action Centre, University of Newcastle, Australia – www.newcastle.edu.au/centre/fac/efathers/efinfo.html

c) Further research on fathers can be found in the *Impact of Parental Involvement in Children's Education* topic paper which can be found at www.teachernet/workingwithparents

d) Father Involvement—Building Strong Programs for Strong Families, www.headstart.info.org/publications/hsbulletin77/cont_77.htm

e) The Fathers Network provides resources and information to help fathers and families who are raising children with developmental disabilities and special health care needs. www.fathersnetwork.org

f) National Center for Fathering. The Web site contains articles and information for fathers, including research, columns, podcasts, a weekly newsletter, and more. <http://fathers.com>

Ebeveyn katılımını desteklemeye yönelik okumalar

1. Balaban, N. (2006). *Everyday goodbyes: Starting school and early care—A guide to the separation process*. New York: Teachers College Press.

2. Jervis, K., & B.K. Polland. (2007). *Separation: Supporting children in their preschool transitions*. Rev. ed. Washington, DC: NAEYC.

3. Koralek, D.G., (ed). (2007). *Spotlight on young children and families*. Washington, DC: NAEYC.
4. Epstein, J. L., et al. (2009). *School, family, and community partnerships: Your handbook for action, second edition*. Thousand Oaks, CA: Corwin Press.

Kaynakça

- Alio, A. P., Kornosky, J. L., Mbah, A. K., Marty, P. J., & Salihu, H. M. (2010). The impact of paternal involvement on fetto-infant morbidity among whites, blacks and hispanics. *Matern Child Health Journal, 14*, 735–741.
- Batten, M. (2007). The psychology of fatherhood. *Time (Health and Science)*. Retrieved from <http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,1630551,00.html>.
- Brown, G. L., Mangelsdorf, S. C., & Neff, C. (2012). Father involvement, paternal sensitivity, and father-child attachment security in the first 3 years. *Journal of Family Psychology, 1–11*. doi:10.1037/a0027836.
- Carpenter, B., & Towers, C. (2008). Recognizing fathers: The needs of fathers of children with disabilities. *Support for Learning, 23*, 118–125.
- Dyer, J. W., McBride, B. A., Snatos, A. M., & Jeans L. M. (2009). A longitudinal examination of father involvement with children with developmental delays. Does timing of diagnosis matter? *Journal of Early Intervention, 31*, 265–281.
- Fletcher, R. (2008). Father-inclusive practice and associated professional competencies. Australian Family Relationships Clearinghouse. AFRC Briefing No. 8. Canberra: Australian Institute of Family Studies.
- Fletcher, R., & Silberberg, S. (2006). Involvement of fathers in primary school activities. *Australian Journal of Education, 50*, 29–39.
- Hadadian, A., & Merbler, J. (1995). Fathers of young children with disabilities: How do they want to be involved? *Child and Youth Care Forum, 24*, 327–338.
- Lamb, M. (1997). Fathers and child development: An introductory overview and guide. In M. E. Lamb (Ed.), *The role of the father in child development*. (3rd ed., pp. 1–8). New York: Wiley.
- League, S. E., & Ford, L. (1996, March). *Fathers' involvement in their children's special education program*. Paper presented at the Annual Meeting of the National Association of School Psychologists, Atlanta, GA.
- Lundahl, B. W., Tollefson, D., Risser, H., & Lovejoy, M. C. (2008). A meta-analysis of father involvement in parent training. *Research on Social Work Practice, 18*, 97–106.
- Medan, H., Parette, H.P., Doubet, S. (2012). Fathers of young children with disabilities; experiences, involvement and needs. . In J. Pattnaik (Ed.) *Father involvement in young children's lives: A global analysis* (pp. 153-168). Dordrecht, Netherlands: Springer.

- Morgan, A., Nutbrown, C., & Hannon, P. (2009). Fathers' involvement in young children's literacy development: Implications for family literacy programmes. *British Educational Research Journal*, 35, 167–185.
- NICHD Early Child Care Research Network. (2008). Factors associated with fathers' caregiving activities and sensitivity with young children. *Journal of Family Psychology*, 14(2), 13–27.
- Parke, R. (2000). Father involvement: A developmental psychological perspective. *Marriage and Family Review*, 29(4), 43–58.
- Pattnaik, J. (2012). Introduction. In J. Pattnaik (Ed.) *Father involvement in young children's lives: A global analysis* (pp.1-9). Dordrecht, Netherlands: Springer.
- Pleck, E. (1997). Paternal involvement: Levels, sources, and consequences. In M. Lamb (Ed.), *The role of the father in child development* (3rd ed., pp. 66–103). New York: Wiley.
- Rosenberg, J., & Wilcox, B. (2006). *The importance of fatherhood for the healthy development of children*. Washington: U.S. Department of Health and Human Services.
- Saloviita, T., Itälä, M., & Leinonen, E. (2003). Explaining the parental stress of fathers and mothers caring for a child with intellectual disability: A double ABCX model. *Journal of Intellectual Disability Research*, 47, 300–312.
- Sarkadi, A., Kristiansson, R., Oberklaid, F., & Bremberg, S. (2008). Fathers' involvement and children's developmental outcomes: A systematic review of longitudinal studies. *Acta Paediatrica*, 97, 153–158. doi:10.1111/j.1651-2227.2007.00572.x.
- Swick, K. (2001). Nurturing decency through caring and serving during the early childhood years. *Early Childhood Education Journal*, 29(2), 131–138.
- Swick, K. (2012). Caring fathers: Empowering children to be loving human beings. In J. Pattnaik (Ed.) *Father involvement in young children's lives: A global analysis* (pp. 31-43). Dordrecht, Netherlands: Springer.
- Turbiville, V. P., & Marquis, J. G. (2001). Father participation in early education programs. *Topics in Early Childhood Special Education*, 21, 223–231.

7. BÖLÜM

BABA KATILIMINDA “NASIL?” SORUSU: EBEVEYN EĞİTİM SÜRECİ

Şu ana kadar baba katılımının “ne” olduğundan ve “niçin” olduğundan bahsettik. Diğer bir deyişle, “baba katılımının” tanımlarını tartışarak onun ne olduğunu ve çocuğun, annenin ve babanın yanı sıra erken çocukluk eğitim merkezleri için de niçin önem arz ettiğinden bahsettik. Bu bölümde baba katılımının “nasıl” olduğunu yani, babalar için katılımın çeşitli yollarını tartışacağız.

Başlangıç Oturumu: Babanın Değişen Rolü

Tarih boyunca baba katılımının yolları toplum yapısındaki değişimlere dayalı olarak değişmiştir. Ekonominin tarıma dayalı olduğu dönemlerde baba aileye ait olan her şeyin sahibi olarak görülürdü ve bu yüzden baba kendi ailesinin “patronuydu”. Aynı zamanda gün içerisinde daima ailesi için hazırды. Babanın, çocuklarına ahlaki değerleri öğretmesi beklenirdi. Öğretme eylemi babanın önemli bir rolüydü ve eğer biliyorsa çocuklarına okuma ve yazmayı ve dini bilgileri öğretmesi beklenirdi. Babanın ailedeki otoriter gücü kız ve erkek evlatlarının kiminle evleneceğine karar vermesini sağladı. Babalar aynı zamanda çocuklarını disipline etmede en önemli dış güç olarak görülmekteydi ve boşanma durumunda vesayet hakkına sahipti ki bu da onun, çocuklarının yasal sahibi olduğu anlamına gelirdi.

Babaların bu rolü sanayileşme ile birlikte değişmiştir ve bunun nedenlerinden en önemlisi aileye ait olan toprakların küçülmesidir. Sanayileşme babaları aileleri için para kazanmaya, ev dışında çalışmaya zorlamıştır. Bunun sonucunda, babalar çocuklarıyla uzun süreli vakit geçirme şansını kaybetmişlerdir. Babaların ve çocuklarının birlikte olduğu zamanlar azaldığı için, bu durum çocuk bakımı ile ilgili konularda anneyi öncelikli konuma getirmiştir. Bu dönemde, baba evin geçimini sağlayan kişi iken, anne çocuk bakımından sorumlu kişi konumuna gelmiştir. Yine bu dönemde, kadın ve dolayısı ile anne ile ilgili algılar değişmiş, kadınlar doğuştan ahlaklı olarak görülmeye başlanmış ve bu yüzden ahlaki değerleri öğretmek annenin rolü olarak görülmeye başlanmıştır. Babanın temel rolü para sağlamak olmuş ve daha fazla para kazanan ve ailesi için, özellikle de çocukları için, ekonomik açıdan güzel fırsatlar sağlayan babalar iyi bir baba olarak algılanmıştır. Babaların evi geçindirme rolü, bir önceki dönemde sahip oldukları güçlü konuma eş değer olmasa da, bu rol babaların aile içindeki önemini sürdürmesini sağlamıştır. Bu dönemde babalardan, çocuklarını disipline etmesi beklenmekteydi. Öğretme eylemi babalar için hala önemli bir roldü; bununla birlikte babalar oğullarına politikayı, ekonomiyi, ev dışında yaşamlarını sürdürmeyi ve en önemlisi “erkek olmayı” daha fazla öğretmeye başladı. Bu durum da babalara cinsiyet rol modeli olma yolunda yeni bir rol biçti. Bu dönemde kız çocuklar annenin, erkek çocuklar da babanın çocuğu olarak görülüyordu. Babaların erkek çocuklarına “erkekliği” öğretmek için onların hayatlarına daha fazla katılması beklenirdi.

Kadınların iş hayatına girmeleriyle birlikte babaların evin tek gelir sağlayıcısı olma rolü değişmiştir. Babaların bu rolü eşleriyle paylaşmaya başlamaları çocuk büyütme rolünün de eşler arasında paylaşımına öncülük etmiştir. Bu durumun sonucunda erselik (eş) ebeveyn” yani eşleri ile çocukla ilgili her konuyu eşit şekilde paylaşan babalar ortaya çıkmaya başlamıştır. Bu babalar çocukların günlük hayatlarına kendi babalarından daha fazla katılıyorlar; çocuklarına daha fazla samimiyet ve şefkat gösteriyorlardı. Babaların bir taraftan kızlarına “güçlü, başarılı” olmayı, diğer taraftan da

oğullarına “ hem güçlü ve başarılı olmayı hem de şefkatli olmayı öğreten cinsiyet rol modelleri olmaları beklenirdi (Rotundo,1985,s.17).

Ödev

Araştırmalar bugünün babalarının çocuklarının hayatına kendi babalarından daha fazla katıldığını göstermektedir. Bu sizin için de geçerli midir? Çocukluğunuz hakkında düşünün ve babanızın size karşı 5 tane olumlu ve 5 tane olumsuz davranışını yazın. “Küçükken babanızla neler yapmak istediğinizi” ve “bu yapmak istediklerinizin ne kadarını kendi çocuğunuzla yaptığınızı ” listeleyin.

Düşünme Zamanı

Bu kaynak temel olarak Amerika Birleşik Devletlerinde yürütülen çalışmalara bağlıdır; bu yüzden bu bilgiler bize “baba katılımının toplumda nasıl değiştiği” hakkında kısa bir bilgi vermektedir. Lütfen aşağıdaki soruları grup içinde tartışınız;

Sizin kültürünüzde babanın rolü nasıl değişti?

Babanın bugünkü dominant rolü nedir?

Ne tür bir babasınız? Niçin?

Öğretmenler İçin İpuçları

Bu oturum ebeveyn eğitim sürecinizin başlangıç oturumudur. Oturumunuza ortamı yumuşatarak ve katılımcıların birbirlerini tanımalarına izin vererek başlayın. Oturumu başlatmadan önce basit oyunlar seçebilirsiniz. Sonrasında projeyi, onun amacını ve sürecin işleyişini açıklamaya devam edin. Süreç hakkında önerileri alın ve mümkünse süreci bu önerilere adapte edin.

2. Oturum: Katılım Nasıl Gerçekleştirilir?

Günümüzde ailelerin çoğunda ebeveynlerin her ikisi de para kazanmak için çalışmaktadır. Bu nedenle, eşler çocuk büyütme de dâhil tüm ailevi sorumlulukların hepsini paylaşmak zorundadır. Araştırmalar çocuk bakımı ile ilgili sorumluluğun günümüzde de çoğunlukla annenin üzerinde olduğunu gösteriyor olsa da, bugünün babaları eskiye göre çocuklarının hayatına daha fazla katılmaktadır. Bu durum, araştırmacıları babaların çocuklarının hayatına nasıl katıldığını araştırmaya itmiştir. Alan yazınında pek çok tanım olmasına rağmen, bu bölümde Palkovitz (1997) modeli üzerinde durulacaktır. İlk kısımlarda bahsedildiği gibi baba katılımı üç boyutlu bir kavram olarak ilk kez Lamb ve diğerleri (1985) tarafından kavramsallaştırılmıştır. Bununla birlikte; bu kavramsallaştırma babaların bu üç boyutta geçirdiği

zamana odaklanmıştır. Oysa Palkovitz (1997) baba katılımının hem miktarı hem de niteliği önemli olan bir kavram olduğunu iddia etmiş ve öğrencileriyle yaptığı bir araştırmada geniş bir baba kitlesine ulaşılarak babalara “ çocuklarının hayatlarına nasıl katıldıklarını” sormuştur. Bu araştırmanın sonucunda on beş farklı baba katılımı yöntemi saptanmıştır. Baba katılımı yolları; İletişim (dinleme, konuşma, sevgi gösterme) ; Öğretme¹ (rol modeli olma, aktiviteler ve ilgi alanlarına yönelik teşvik etme). ; Gözleme (arkadaşlarını, ev ödevlerini); Bilişsel süreçler (endişelenme, planlama, dua etme) ; İşler; Çocuk bakımı(besleme, banyo yaptırma) ; Ortak ilgi alanları(birlikte okuma); Ulaşılabilirlik; Planlama (aktiviteler, doğum günleri); Ortak etkinlikler (alışveriş, birlikte oyun oynama); Tedarik etme (yiyecek, kıyafet); Sevgi Gösterme; Koruma; Duygusal Destek Verme (çocuğu cesaretlendirme). İlerleyen kısımlarda bunları detaylı bir şekilde tartışacağız.

BABA KATILIMININ ON BEŞ YOLU

İletişim: Bu baba katılımının en kolay ve en ucuz yolu olmasına rağmen en önemli ve etkili baba katılım yollarından biridir. İletişim, insanların ilişki kurmasını, onu devam ettirmesini ve de bu süreçte birbirlerini anlamalarını sağlayan önemli bir araçtır. Ebeveyn ve çocuklar arasındaki iletişim de onların arasında kurulan ilişkinin kalitesi için büyük bir önem taşımaktadır. Bu durum, baba çocuk ikilisi için de geçerlidir. Young, Miller, Norton ve Hill (1995) 12 ve 16 yaşları arasındaki 640 kız ve erkek çocukla çalışmıştır. Araştırma sonucunda babaların çocuklarının problemleri hakkında konuşmaları için onları teşvik etmelerinin ve bu konuda çaba göstermelerinin, çocukların yaşam doyumunu yükselttiğini bulmuşlardır.

Baba-çocuk iletişiminin eşsiz özellikleri vardır. Annelerin konuşmalarının aksine babaların 1-3 yaş aralığındaki küçük çocukları ile konuşmaları daha fazla 5n1k (örneğin “ne”, “nerede” vb.) soruları içermekte ve bu sorular çocuklara etkileşimde daha fazla iletişimsel sorumluluk vermektedir.

Böylece bu çocuklar babaları tarafından daha fazla konuşmaya, daha çeşitli kelimeler kullanmaya ve daha uzun ifadeler üretmeye cesaretlendirilirler.

Bu araştırma sonuçları çocuğun yaşamı için baba-çocuk iletişiminin ne kadar önemli olduğunu göstermektedir. Bu noktada, çocukla olumlu, etkili bir şekilde iletişim kurmaya, uygun bir şekilde çocuğu dinlemeye ve de iletişim yoluyla çocuğa sevgimizi göstermeye dikkat etmeliyiz. Harrelson (2009) yetişkinlerin küçük çocuklarla olumlu iletişim kurmasının çocuğun güveninin ve özsaygısının

¹ Not: Biz, çocukların kendi kendilerine öğrenme yeteneğine inandığımız için ve diğer yetişkinlerin rehberliği ile bu kısımda biz “öğretmen” kelimesini kullanmayacağız. Bu yüzden “öğretmen/öğretmek” kelimesi yerine biz “çocuk ile birlikte öğrenme/çocuğa rehberlik etme”yi kullanacağız.

oluşmasına katkıda bulunduğunu ve diğerleriyle iyi ilişkiler kurmasına yardım ettiğini belirtmiştir. Bu aynı zamanda hem çocukların hem de ailelerinin yaşamını daha güzel kılmaktadır.

Olumlu iletişimde temel nokta çocuklara saygı gösterilmesidir ve çocukla sadece konuşmak değil aynı zamanda onu etkili bir biçimde dinlemek gerekir. Yaşamımız çok hızlı akmaktadır. Yapılacak ve endişelenecek çok şey var... Biz bu telaş içinde çocukları anlamak için gereken çabayı gösteremiyoruz ve bu da zayıf bir iletişime yol açıyor. Zayıf bir iletişim de daha zayıf bir iletişimi doğurabilir. Kurulan zayıf iletişimden dolayı çocuklar kendilerini değersiz hissedebilir ve ebeveynleri için onlarla iletişim kurmak daha zor bir hal alabilir. Harrelson (2009) tarafından önerilen aşağıdaki ipuçları çocuğunuzla daha etkili bir şekilde iletişim kurmanızda size yardımcı olabilir;

***Konuşmaya başlamadan önce çocuğunuzun dikkatini çekmelisiniz**

İletişime geçmeden önce çocuk iletişime yoğunlaşana kadar beklemelisiniz. Çocuğunuz oyuncaklarıyla oynarken onunla iletişime geçmeniz zayıf bir iletişime yol açacaktır.

***İletişime geçerken çocuğun seviyesine inmelisiniz**

Gözler kalbin aynasıdır. Öncelikle gözlerinizle iletişime geçmelisiniz. Bu yüzden çocuğunuzla aynı seviyede durarak göz teması kurmanız gerekir. Böylece çocuğunuza dikkatinizin onun üzerinde olduğunu gösterebilirsiniz ve olumlu bir iletişim kurmaya hazır olduğunuzun mesajını vermiş olursunuz.

***Çocuğunuzun sizinle nasıl konuşmasını istiyorsanız siz de onunla o şekilde konuşmalısınız**

Çocuğunuzun başkalarıyla nasıl iletişime geçmesini istiyorsanız siz de çocuğunuzla o şekilde iletişime geçmelisiniz. Çocuğunuz için iyi bir model olmaya çalışın. İletişim sırasında “teşekkür ederim, lütfen, rica ederim” gibi kelimeleri kullanın. Unutmayın ki “Çocuğunuza karşı uygun davranış modeli sergilemek bir çocuğun istenilen şekilde davranmasını sağlamanın en iyi yollardan biridir.

***Basit ifadeler kullanmalısınız**

Çocuklar karmaşık ve fazla sayıda olan yönergeleri anlamakta zorlanırlar. Net olun ve çocuğunuzla konuşurken kısa ifadeler kullanmaya dikkat edin. Konuşmanızda ve davranışlarınızda tutarlı olun. Böylece çocuğunuz sizinle iletişime geçme sürecinde kendisini güvende hissedecek ve iletişiminiz kolaylaşacaktır.

Çocuğunuzun söylediği bir şeye bazen gülerken aynı ifadeye başka bir durumda sinirlenmeniz çocuğunuzun kafasını karıştıracaktır ve sizinle konuşmaktan çekinecektir.

***Olumsuz yönergeler yerine olumlu ifadeler kullanmalısınız**

Çocuklar olumsuz yönergelerden ziyade olumlu olanlara daha çabuk cevap verirler. Bu yüzden çocuğunuzla iletişime geçerken “ne yapmaması gerektiğinden” ziyade “ne yapması gerektiğine”

odaklanmaya çalışın. Farz edelim ki çocuğunuz çok sesli konuşuyor. Bu durumda “Bağırma” demek yerine “Lütfen biraz alçak sesle konuşabilir misin?” demelisiniz.

***Çocuğunuza değil çocuğunuzla konuşmalısınız**

Çoğu zaman yetişkinler çocuklarıyla tek yönlü iletişim kurarlar. Diğer bir deyişle çocuklarına konuşurlar; onlara öneride bulunurlar, yönergeler verirler veya doğru olduğunu düşündükleri davranışları ve değerleri öğretirler. Ancak, olumlu bir iletişim dinlemeyi de kapsar. Bu yüzden çocuğunuzla arkadaşlarınızla konuşur gibi konuşun. Onların konuşmasına fırsat verin. Onları dinleyin. Sizinle iletişim kurarken, çocuğunuz söz sahibi olan tek kişinin siz olmadığını bilmeli; kendisinin de konuşmaya hakkı olduğunu fark etmeli ve sizin onları dinlemeye istekli olduğunuzdan emin olmalıdır.

***Çocuğunuz sizinle konuşurken onu dikkatle dinleyerek iletişim hattını açık tutmalısınız**

Çocuklar vücut dilini iyi okurlar; bu yüzden meşgulseniz ve onları dinleyemeyecekseniz asla dinliyormuş gibi görünmemelisiniz; bunun yerine dürüst olup “şu anda meşgulüm, daha sonra konuşalım.” demelisiniz. Ve tabii ki de sözünüzü tutmalısınız. Daha sonra konuşalım deyip ertelediğiniz konu hakkında konuşma başlamaktan sorumlu olduğunuzu unutmayın. Yerine getiremeyeceğiniz sözler vermeyin. Aynı zamanda açık sözlü olmak çok önemlidir. Düşüncelerinizi, duygularınızı paylaşın ve çocuğunuzun duygu ve düşüncelerini dikkate alın. Son olarak, size soru sorduklarında onlara dürüst bir şekilde cevap verin. Eğer sorunun cevabını bilmiyorsanız “Bilmiyorum fakat seninle birlikte öğrenmek isterim.” demekten çekinmeyin...

***Çocuğunuzun desteklemek ve cesaretlendirmek için onunla kibar bir şekilde konuşmalı ve ona nazik davranmalısınız**

Kibar bir şekilde konuşmak çocuğunuzun kendisini değerli hissetmesini sağlar. Çocuğunuz kullandığınız bu kibar ve samimi ifadeler sayesinde sizin ona olan sevginizi hissedecektir. Bu da çocuğunuzun özsaygısının artmasını sağlayacaktır. “Destekleyici ifadeler ve davranışlar problemlerin tartışılıp çözülebileceği güvenilir ilişkilerin geliştirilmesine yardım eder. Şefkatin de etkili bir iletişimin önemli bir parçası olduğunu unutmayınız...” (Harrelson, 2009,s. 2).

Ödev

*Mümkünse çocuğunuzla ettiğiniz bir sohbet sırasında ses kaydı yapın ve ses kaydını tartışmak için sınıfa getirin.

Düşünme Zamanı

Şimdi grubunuzla aşağıdaki soruları tartışın;
Çocuğunuzla hangi konularda konuşursunuz?
Çocuğunuzla iletişiminizde kim daha çok konuşur?
Olumlu bir iletişimci misiniz?
Çocukla kurduğunuz iletişimin amacı nedir?

Öğretmenler için İpuçları

Babalar ile iletişimi tartışırken aşağıdakilerin önemini vurgulayın;
*Çocuğu dinlemek ve onunla göz teması kurmak, çocukla göz göze olmak, tüm dikkatini çocuğa vermek, konuşurken çocuğun sözünü kesmemek ve uygun dönütler vermek gibi etkili dinleme teknikleri kullanmak
* Duygu ve düşüncelerimizi net bir şekilde gösteren ifadeler kullanmak
*Emir verme, tehdit etme, eleştirme, aşağılama, tavsiye verme, analiz etme, ödüllendirme gibi iletişim sürecini olumsuz yönde etkileyecek davranışlardan kaçınmak

3. Oturum: Çocukla birlikte öğrenme (kuralları birlikte koyma, rol modeli olma, çocuğu etkinlikler ve ilgi alanlarına yönelik cesaretlendirme)

Biz erken çocukluk eğitimcileri olarak ebeveynleri çocuklarının ilk öğretmenleri olarak kabul ediyoruz. Bununla birlikte bugün çocukların kendi öğrenme süreçlerini belirlediklerini biliyoruz. Bu yüzden onlara bir şeyler öğretmek yerine “çocukla birlikte öğrenmenin” önemine inanıyoruz. Aslında Palkovitz “öğretme” kavramından bahsetmesine rağmen çocuğa bakış açımızı yansıtmak için biz bu bölümde öğretme yerine “birlikte öğrenme” ya da “rehberlik etme” kavramını kullanacağız.

Şimdiye kadar, ebeveyn olarak hali hazırda çocuğunuza pek çok konuda rehberlik ettiniz. Yapılan bir çalışmada, babalar çocuklarına doğruları yanlışlardan ayırma becerisini, toplumsal kuralları, toplumun kabul ettiği davranışları, teknolojiyi, dini bilgileri ve gelecekte işine yarayacak becerileri öğretebildiği için “öğretme” eyleminin çocuğun kişisel gelişimine katkı sağlamanın bir yolu olduğunu ifade etmişlerdir (Ünlü-Çetin, 2015). Aynı çalışmada çocuklara da babalarıyla yaptıkları şeyler sorulmuştur. Çocukların cevapları arasında en popüler cevabın “öğretmek” olduğu saptanmıştır. Çocuklar babalarının onlara harfleri, sayıları, resim çizmeyi, makineleri kullanmayı, bisiklet sürmeyi, İngilizceyi ve yazı yazmayı öğrettiklerini ifade etmiştir. Bu çalışmada fark edilen dikkate değer başka bir nokta ise, babalarının katılımını yüksek düzeyde algılayan çocukların hepsi babalarının öğretme eylemini gerçekleştirdiğini ifade ederken, babalarının katılımını düşük düzeyde algılayan çocukların sadece

%75'inin bu fikirde olmasıdır. Yani çocuklarına bir şeyler öğreten babalar, çocukları tarafından yüksek katılımı olarak algılanmaktadır.

"İyi bir öğretim öğrenenleri tanımakla başlar- yani gelişimsel olarak, bireysel olarak, kültürel olarak ne durumda olduklarını bilmek gerekir" (Heroman & Copple, 2006, s.62). Bu cümle öğretmenler için söyleniyor olsa da, babalar için de geçerlidir. Yani eğer çocuğunuzla birlikte bir şeyler öğrenmek istiyorsanız ilk önce onun gelişim düzeyini bilmeniz gerekir. Diğer bir deyişle, çocuğunuzun sosyal, duygusal, fiziksel, bilişsel ve dil gelişimine ilişkin özelliklerini ve öğretmek istediğiniz şeyleri öğrenme kapasitesini bilmeniz gerekir. Çocuğunuzun "yapabilecekleri" ve "yapamayacakları" üzerinde çalışmalısınız. Aksi takdirde çocuğunuza karşı onun yapabileceğinden daha yüksek ya da düşük bir beklentinizin olması sizi ve çocuğunuzun mutsuz edebilir. Bilmeniz gereken diğer bir nokta ise çocuğunuzun bireysel tercihleridir. Çocuğunuz hangi durumda daha iyi öğrenir? Evde kitap okuyarak mı yoksa ev dışında nesnelere temas kurarak ya da şarkı söyleyerek mi?

Küçük çocuklara rehberlik ederken kullanılacak en iyi yöntemlerden birisi "yapı iskelesi" tekniğidir. Bu teknikte yetişkinler çocukların zorlayıcı fakat başarılabilir yeni kavramlar, beceriler ve anlayışlar edinmelerine yardımcı olmak için onlara farklı seviyelerde destek sağlarlar (Heroman & Copple, 2009, s. 65'den alıntılan Copple ve Bredekamp 2006). Çocuklar yeni bir beceriyi iyi öğrenmek için çalışırken ya da yeni bir anlayış kazanırken yetişkinler adım adım çocuklara sundukları desteği (scaffolding) azaltırlar.

Küçük çocuklara rehberlik ederken kullanılan diğer yollar şunlardır;

***Cesaretlendirme**

Yeni bir beceri edinme sürecinde çocuğunuza rehberlik ederken eleştirel olmamaya çalışın. Bunun yerine çocuğunuzun motivasyonunu ve çabasını artırmak için yorumlarınızla ya da davranışlarınızla yol gösterin.

***Detaylı Geri Bildirimde Bulunma**

Çocuklara "iyi bir iş çıkarmışsın" demek onların öğrenmeye çalıştığı şeylere yönelik etkili bir geri bildirimde bulunma şekli değildir. Çocuğunuza detaylı ve olumlayıcı geribildirimde bulunmalısınız. Örneğin; çocuğunuzla resim çizerek renkleri inceliyorsunuz. Siz çocuğunuzun siyahı seçmesini istediniz fakat o kahverengiyi seçti. "Bu siyah değil, siyah olan bu (parmağınızla siyaha işaret ederek)" demek yerine "Evet, bu gerçekten de siyaha çok benziyor çünkü her ikisi de koyu renk. Fakat siyah kahverengiden daha koyudur. Şimdi siyahı bulabilir misin?" diyebilirsiniz.

***Modelleme**

Özellikle de çocuğunuzun bir davranışı edinmesi sürecinde ona rehberlik etmek istiyorsanız, modelleme yapmak en iyi yöntemlerden birisidir. Çocuğunuzun hangi davranışları edinmesini istiyorsanız onları yapmaya çalışmalısınız. Örneğin, çocuğunuz yüksek sesle konuşuyorsa ve çocuğunuzun alçak sesle konuşmasını istiyorsanız sizin fısıldamanız iyi bir örnek olacaktır.

***Zorlu bir görev oluşturma ya da ekleme**

Çocuğun önceden bildiği şeylerin biraz ötesinde bir problem oluşturun ya da bir görevin zorluk derecesini artırın (örneğin; çocuğunuz önceden beşe kadar doğru bir şekilde sayabiliyorken altıdan sekize kadar saymasını isteyin) (Heroman & Copple, 2009, s.67).

***Bilgi sağlayın**

Özellikle çocuğunuzun bir gerçeği öğrenmesine yardım etmek istediğinizde direkt olarak gerçekleri vermeniz iyi olur. Örneğin; köpekler hakkında konuşuyorsanız ve köpeği tanımlıyorsanız “Köpeklerin dört tane ayağı bir de kuyruğu vardır” diyebilirsiniz.

***Yönergeler verin**

Çocukların davranışları ya da hareketleri için spesifik yönergeler verin (Örneğin; fareyi bu ikona getir ve üzerine tıkla.)

Ödev

Gelecek hafta için bir beceri seçin ve bu beceriyi yapı iskelesi öğrenim desteğini kullanarak öğretmeye çalışın. Mümkünse sürecin videosunu çekin.

Düşünme Zamanı

Aşağıdaki soruları grubunuzda tartışın;

Çocuğunuza rehberlik ederken ne tür teknikler kullanırsınız?

Çocuğunuza rehberlik etmede mi daha iyisiniz yoksa onunla birlikte öğrenmede mi? Niçin?

Öğretmenler için İpuçları

Babanın bu rolünü tartışırken çocuk için kural ve kısıtlamaların etkili bir şekilde belirlenmesi konusuna değinin. Ev ödevinin daha iyi anlaşılması için yapı iskelesi tekniğini (scaffolding) daha ayrıntılı bir şekilde ve örneklerle açıklamanız gerekebilir.

4. Oturum: Gözleme

Palkovitz'e göre babalar çocuklarının arkadaşlarıyla olan ilişkilerini, onların eğitim sürecini vb. gözleyerek çocuklarının hayatlarına katılabilirler. Böylece babalar çocuklarının hayatları, deneyimleri ve problemleriyle ilgili daha fazla bilgi sahibi olurlar. Bu da baba ile çocuk arasında daha iyi bir iletişim ve daha sıcak bir ilişki oluşmasına ortam sağlar. Küçük yaşlarda çocukların yaşlarıyla sınırlı bir ilişkileri olduğundan babalar için çocuklarını en iyi gözleme yolu onların okullarına katılmaktır. Önceki bölümlerde babaların erken çocukluk eğitim sürecine nasıl katılabilecekleri tartışılmıştır. Kısacası çocuğunuzun sınıf aktivitelerine, okul öncesi eğitim kurumunda gerçekleşen karar verme süreçlerine, gönüllü olarak sınıf aktiviteleri dışındaki aktivitelere, öğretmenleriyle iletişim kurup okul öncesi eğitim sürecine katılabilir ve eğitim sürecine evde devam edebilirsiniz. Eğer okulunuz olanak sağlarsa ebeveyn-öğretmen toplantılarına ve ebeveyn eğitim derslerine katılmak sizin için faydalı olacaktır. Bu sayede sadece çocuğunuzun arkadaşlarıyla ilgili daha fazla şey öğrenmekle kalmayıp aynı zamanda diğer babalarla da tanışmış olacaksınız ve farklı baba- çocuk ikililerini gözlemlemiş olacaksınız. Diğer ebeveyn davranışlarıyla kendi davranışlarınızı kıyaslayarak kendi babalık davranışlarınızı değerlendirme şansınız olacaktır.

Ödev

Çocuğunuzun sınıfında sizin ilgi alanlarınızı, becerilerinizi ya da hobilerinizi de yansıtan bir aktivite oluşturmaya çalışın. Çocuğunuzun en az beş arkadaşının isimlerini yazın, tabiki de eşinize ve çocuğunuza sormadan. 😊

Düşünme Zamanı

Aşağıdaki soruları tartışın;

Çocuğunuzun sınıfta en son yaşadığı problem nedir?

Çocuğunuzun yaşamında ne olup bittiğinin ne kadar farkındasınız?

Çocuğunuzun yaşamını gözlemlemek için ne tür yollara başvurursunuz?

Sizin katılımınızı okul öncesi eğitim kurumu destekliyor mu?

Sizin daha fazla katılmanıza yardımcı olması için okul öncesi eğitim kurumundan beklentileriniz nelerdir?

Öğretmenler için İpuçları

Bu bölümde aşağıdaki konulara değinin;

Genelde ebeveyn katılımı için ve özelde baba katılımı için kurumunuzun politikası,

Baba katılımının çocuklar, babalar ve okul öncesi eğitim kurumları için erken çocukluk eğitimindeki önemi

Aynı zamanda kurumunuzun ne kadar baba dostu olduğunu tartışın ve babaların katılımını arttırabilmek için neler yapılabileceği konusunda onların önerilerini alın.

5. Oturum: Düşünsel Süreçler (Endişelenme, Planlama, Sorumluluk)

Palkovitz'e göre babalar çocuklarının yaşamlarına onlar adına endişelenerek, çeşitli sorumluluklar üstlenerek ve gelecek planı yaparak katılırlar. Ünlü-Çetin'in(2015) araştırmasına katılan kişiler, baba olduklarında erkeklerin hayatlarında meydana gelen en önemli değişikliklerden birisinin sorumluluklarının artması olduğunu ifade etmişlerdir. Katılımcılar baba olmanın onları gelecek ile ilgili daha fazla endişelendirdiğini, daha fazla yatırım yapmak istediklerini ve çocuklarının çocukluk, ergenlik ve hatta yetişkinlik dönemleri için bile para biriktirmek zorunluluğunu hissettiklerini belirtmişlerdir. Araştırmanın sonuçları erkeklerin baba olduktan sonra daha fazla çalışmaya başladıklarını da ortaya çıkarmıştır. Bu durum baba olmaları nedeniyle erkeklerin kendilerinde hissettikleri artan sorumluluğun sonucu olabilir. Bu noktada bir baba olarak çocuğunuz için yapabileceğiniz en iyi yatırımın çocuğunuzla kurduğunuz iyi, olumlu, samimi ve destekleyici bir ilişki olduğunu unutmamalısınız. Çocuklar sevmek ve de bunu somut bir şekilde hissetmek isterler. Bu yüzden çocuğunuza iyi imkânlar sunmanızı sağlayan iş hayatınız ile onunla geçirdiğiniz vakti dengelemeye çalışın.

Ödev

Çocuğunuzla ilgili hayallerinizi ve planlarınızı yazın ve bunları gerçekleştirebilmek için yaptığınız şeylerin listesini oluşturun.

Düşünme Zamanı

Aşağıdaki soruları grubunuzda tartışın;

Şu anda yapamadığın hangi şeyi çocuğunla yapmak isterdin? Şu an yapamamanın sebebi nedir?

İş hayatınızla çocuğunuzla geçirdiğiniz vakit arasında denge kurmakta iyi misiniz? İyi değilseniz, bununla ilgili ne hissediyorsunuz ve ikisi arasında dengeyi kurmak için neye ihtiyacınız var?

İş hayatınızla çocuğunuzla geçirdiğiniz vakti dengelemek için ne tür stratejiler kullanıyorsunuz?

Öğretmenler için İpuçları

Bu hafta babaların endişeleri, istekleri, hayalleri hakkında konuşmaları ve bu konuda tartışma başlatmak için fırsat sağlayınız. Babaların kendilerini daha rahat hissetmeleri için ve kendilerini daha iyi ifade etmelerine yardımcı olmak için rol oynama ya da grup çalışmaları kullanabilirsiniz.

6. Oturum: Çocuk Bakımı

Besleme, banyo yaptırma, giydirme, çocuklar için bir şeye erişme, hasta çocuğa bakma, çocuğu uyutma gibi durumlar babalar için çocukların yaşamlarına bakım yoluyla katılmanın yollarıdır.

Birçok kültürde çocuğun bakımından anne sorumludur. Bir yandan araştırmalar bu durumun hala devam ettiğini ortaya çıkarsa da; yani çocuk bakımına babaların daha fazla katılmaya başlamalarına rağmen bugünün anneleri hala babalardan daha fazla çocuk bakımıyla ilgilenseler de diğer yandan diğer babalardan birkaç saat daha az çalışan babaların (örneğin yüksek özsaygı, düşük düzeyde depresyon ve düşmanlık ve yetişkinliğin büyük sorumluluklarıyla iyi bir şekilde baş edebilme gibi) olumlu psikolojik uyum sağlama özelliğine sahip oldukları; daha fazla çalışan annelerin de evliliğe daha sıcak baktıkları ve çocuklar erkek olduğunda babaların çocuk bakım aktivitelerine daha fazla katıldıkları ortaya çıkmıştır (American Psychological Association, 2017). Ünlü- Çetin ve Olgan (2016) tarafından yapılan bir araştırmada 4 ve 6 yaşları arasındaki 40 çocuğa “katılımın” anlamı sorulmuş ve çocukların verdiği en popüler cevap “bakım” olmuştur. Bu sonuca göre bir aile üyesi çocuğunun bakımını sağladığında çocuk o kişiyi yüksek katılımcı olarak algılamaktadır. Benzer bir şekilde, Ünlü- Çetin (2015) babalar çocuk bakım aktivitelerine daha fazla katıldıklarında çocukların babalarını yüksek katılımcı olarak algıladıkları sonucuna ulaşmışlardır. Kalmijn’in (1999) Hollanda’da yürüttüğü bir araştırmada çocuk bakımına daha fazla katılan babaların daha istikrarlı evliliklerinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çünkü babaların çocuk bakımıyla ilgilenmeleri eşlerini daha fazla tatmin etmiştir.

Babanın çocuk bakımına katılımının çocuğun duygusal gelişimine doğumundan itibaren olumlu bir etkisi vardır. Parke ve Sawin (1975) 2 aylık bebeklerin babalarının banyo yaptırmaya, bezini değiştirmeye, beslemeye ve diğer rutin bakım aktivitelerine daha fazla katıldıklarında bebeklerin sosyal olarak daha duyarlı olduklarını ve bir yaşına geldiklerinde stresli durumlarda daha güçlü olduklarını ortaya çıkarmışlardır. Bu olumlu etki erken çocukluk döneminde de devam etmektedir. Örneğin, Deutsch, Servis ve Payne (2001) araştırmalarında, çocuk bakımına “özenli, sağlam ve duygusal bir şekilde yüksek katılımda bulunan babaların çocuklarının diğer çocuklara kıyasla daha fazla özsaygıya sahip olduğunu” ortaya çıkarmışlardır (s.1017). Bernadett-Shapiro, Ehrensaft ve Lee Shapiro (1996) babaların çocuk bakımına katılımının çocuğun empati anlayışına bir etkisi olup olmadığını anlamak için yaptıkları bir araştırmada erkek çocuklara ve onların biyolojik babalarıyla çalışmışlardır. Araştırma sonucunda çocuk bakımına daha fazla katılan babaların çocuklarının çocuk bakımına daha az katılan

babaların çocuklarından daha fazla empati kurabildiklerini ortaya çıkarmışlardır. Radin ve Sagi'ye göre (1982) ebeveynlerinin bakımlarını paylaştığı okul öncesi eğitimi alan çocuklar daha geleneksel ailelerde yetişmiş çocuklara göre daha fazla içsel kontrol odağı geliştirmişlerdir.

Çocuk bakımına babaların katılımı çocuğun toplumsal cinsiyet fikrinin oluşmasında da etkilidir. Örneğin, Carlson (1984) bir araştırmasında anne babanın eşit seviyede baktığı okul öncesi eğitimi alan çocuklarla bakımını sadece annenin üstlendiği çocukları kıyaslamıştır. Sonuçlar çocuk bakımını paylaşan ailelerdeki erkek çocukların babaların rolleri hakkında daha az klişeleşmiş görüşlere sahip olduğunu göstermiştir ve bu da gelecekte bu tip çocukların baba olarak daha fazla katılımcı olmaları anlamına gelmektedir.

Ödev

Bir gün seç ve o gün çocuğunun bakımıyla tek başına ilgilenmeye çalış. Nasıl hissettin? En çok hangi noktalarda zorluk çektin? En eğlenceli kısım hangisiydi? Bunu tekrar yapmak ister miydin?

Düşünme Zamanı

Aşağıdaki soruları grubunuzla tartışın;

- *Bir baba çocuk bakımına ne ölçüde katılmalıdır? Görüşünüz nedir?
- *Babalar için çocuklarının bakımına dâhil olurken toplumsal cinsiyet farkı olmalı mıdır?
- *Çocuk bakımındaki sorumluluklarınız nelerdir? Bundan memnun musunuz?
- *Çocuk bakımı bir ders olsaydı bu dersten kaç alırdınız?

Öğretmenler İçin İpuçları

*Bu kısımda sizin sınıfınızın yaş seviyesindeki çocukların öz-bakım becerilerini ve çocukları öz-bakım becerilerini öğrenmeleri yönünde cesaretlendirmenin yollarını açıklayın.

7. Oturum: Ulaşılabilirlik

Palkovit'e göre ulaşılabilirlik babaların çocuklarının etkinliklerine katılması, etkinliklerine öncülük etmesi, onlarla birlikte vakit geçirmesi, boş zaman aktiviteleri için onlara izin verilmesi/onları cesaretlendirmesi anlamına gelir. Bu güne kadar babaların ulaşılabilirlik durumunu araştırmış olan çalışmaların neredeyse hepsi çocukları için babaların annelerinden daha az ulaşılabilir olduklarını göstermiştir. Annelerin çalışmaları durumunda babaların ulaşılabilir olma durumu artmaktadır. Bazı çelişkili bulgular bulunmasına rağmen çalışmaların çoğu, çocukların büyüdüklerinde babalarıyla daha az zaman geçirmekte olduklarını göstermiştir. Bebeklik döneminde çocuk bakımı sorumluluğunun çoğu annelerin omzunda olduğu için babalar bebekleriyle daha az vakit geçirmektedirler. Çocuklar okul çağına geldiklerinde ise okulda ve yaşlılarıyla birlikte daha fazla vakit geçirmektedirler. Erken çocukluk

dönemi önemlidir çünkü bu dönemde baba ve çocuk birlikte daha fazla vakit geçirmektedir. Çalışmalarında Zimmerman vd. (1995) baba ile fazlaca vakit geçirmenin depresyon ve kaygı gibi psikolojik belirtileri azalttığını ortaya çıkarmışlardır. Nettle (2008) babalarıyla fazlaca vakit geçiren çocukların zekâ katsayılarının daha yüksek olduğunu ortaya koymuştur. Babasız büyüyen çocuklar babalarıyla büyüyen çocuklara oranla “5 kat daha fazla intihara; 32 kat daha fazla okuldan kaçmaya; 20 kat daha fazla davranış bozukluklarına; 14 kat daha fazla tecavüz etmeye; 9 kat daha fazla okulu bırakmaya; 10 kat daha fazla kimyasal madde kullanımına; 9 kat daha fazla çocuk esirgeme kurumuna girmeye; 20 kat daha fazla” hapse girmeye meyillidirler. (Families Civil Liberties Union, 2017).

Çocuğunuzla birlikte vakit geçirmenin ebeveynliğinize de olumlu katkıları vardır. Birlikte geçirilen zaman babayı çocuğunun sevgi, dikkat, yönerge ve disiplin ihtiyaçlarına daha duyarlı hale getirir. Eğer daha fazla birlikte vakit geçirirseniz siz baba olarak çocuğunuzu daha iyi tanırırsınız ve çocuğunuz da sizi daha iyi tanır. Bu da siz ve çocuğunuz arasında daha samimi ve olumlu bir ilişkiye olanak sağlar.

Ödev

“Bir gün içerisinde çocuğunuzla ne kadar vakit geçirdiğinizi” ve “o vakitlerde neler yaptığınızı” bir hafta boyunca not alın ve notlarınızı sınıfa getirin.

Düşünme Zamanı

Aşağıdaki soruları grubunuzda tartışınız;

*Çocuğunuzla yeteri kadar vakit geçirdiğinize inanıyor musunuz?

*Çocuğunuzun sizle geçirdiği vaktin miktarından memnun olduğunu düşünüyor musunuz?

*Çocuğunuzla daha fazla vakit geçirme imkânınız olsaydı neler yapmak isterdiniz?

Öğretmenler İçin İpuçları

Bu kısımda sınıfınızın yaş düzeyinde yapılabilecek matematik, fen aktiviteleri gibi farklı aktivite türlerini açıklayın ve çocukların bir aktiviteye nasıl teşvik edileceği, aktivite sırasında doğru yönergelerin nasıl verileceği ve aktivitelerin nasıl bitirileceği konusunda babalara ipuçları verin. Kitap okuma aktivitesinin üzerinde durun ve okul öncesi çocukları için uygun olabilecek kitap türleri hakkında bilgi verin. Sınıfınızdaki çocukların yaş grubu için kullanılabilir iyi bir kitabın hangi özellikleri taşıması gerektiği, çocuklarla kitap okumanın en iyi yollarını hakkında bilgi verin.

8. Oturum: Ortak Aktiviteler (alışveriş, birlikte oyun oynama)

Palkovitz çocuklarınızın yaşamlarına egzersiz yapmak, alışveriş yapmak, piknik yapmak, sinemaya, parka gitmek, yemek yemek, kale yapmak, hatta birlikte dans etmek gibi ortak aktiviteler yoluyla katılabileceğinizi ifade etmiştir. Bu aktiviteler arasında özellikle küçük yaşlarda çocukla oynamak odak noktamızdır. “Babalar ev işleri, bulaşıkları yıkama, bahçeyi temizleme gibi verimli aktiviteleri çocuklarıyla birlikte yapabilirler. Araştırmalar bu gibi aktivitelerin düzenli bir şekilde yapılmasının çocuklardaki sorumluluk ve önem duygusunu artırdığını göstermektedir. Bu durum çocuğun özsaygısının artmasıyla, akademik ve iş başarısıyla, psikolojik olarak iyi olma haliyle ve daha sonraki yaşamlarında sivil katılımı bağlantılıdır”. (Rosenberg & Wilcox, 2006, s.21). Parke’ye göre (1996) oyun oynama babaların muhtemelen çocuklarının temel gelişimine en iyi katkıyı sağlayabilecekleri yöntemlerden birisidir. Benzer bir şekilde, Palkovitz (2000) ve Yeung vd. (1999) babaların çocuklarıyla geçirdikleri zamanın çoğunu onlarla oynayarak geçirdiklerini ortaya çıkarmıştır.

Hem anne hem de babalar çocuklarıyla oyun oynarlar. Bununla birlikte; araştırmalar tabiatları gereği babaların ve annelerin oyunlarının farklı olduğunu göstermiştir. Anneler çocuklarıyla daha fazla yatıştırıcı sesler ve tekrar eden ritimler kullanarak etkileşime girmeye eğilimlidirler. Öte yandan babalar oyun biçimlerinde daha fazla canlandırıcı olmaya eğilimlidirler ve Rosenberg ve Wilcox (2006) babaların dâhil olduğu oyunlar çocuklara dünyayı keşfetme yollarını öğrettiği için ve saldırgan davranışları kontrol altında tuttuğu için bu tür oyunların çocuk gelişimine eşsiz bir katkısı olduğunu savunmaktadırlar. Bu durum aynı zamanda çocukların sosyal ilişkilerini de etkiler. Araştırmalar karşılıklı oynanan oyunlara dâhil olan babaların çocuklarının yaşlıları arasında daha popüler olduklarını ortaya çıkarmıştır. Paquette (2004) modeline göre babaların çocuklarıyla oyun oynaması, çocukların duygu-düzenleme becerisinin gelişimine yardımcı olmaktadır.

Ödev

Bir haftalığına çocuğunuzla yaptığınız aktivitelerin süresini ve ne tür aktiviteler yaptığınızı not alın. Sonraki hafta onları tartışmak için sınıfa getirin.

Düşünme Zamanı

Aşağıdaki soruları grubunuzda paylaşın;

* Çocuğunuzla ne kadar oyun oynarsınız?

*Oyun oynadığınız zamanlarda sizin rolünüz nedir?

*Çocuğunuzla ne tür oyunlar oynarsınız?

Öğretmenler İçin İpuçları

Bu bölümde oyun türlerini açıklayın ve erken çocukluk döneminde oyun davranışlarının gelişimiyle ilgili kısa bir bilgi verin. Oyuncakları ve oyun materyallerini seçerken dikkat edilmesi gereken kalite ölçütlerini söyleyin. Eğitsel oyuncaklar ve onların nasıl kullanılacağıyla ilgili bilgi verin.

9. Oturum: Şefkat Gösterme

Şefkat çocukların hayatlarına katılmanın en önemli yollarından birisidir. Baba şefkati her bir yaş grubu için olumlu sonuçlar doğurmaktadır. Örneğin; bebeklik döneminde baba şefkati baba ile çocuğun birbirine daha güvenli bir şekilde bağlanmasına zemin hazırlamaktadır. Gelişen bu güven duygusu da bebeklerin dünyayı daha rahat bir şekilde keşfetmesini beraberinde getirmektedir. Çocukla babanın birbirine güven duygusu içinde bağlanması çocuğun erken çocukluk yıllarında yaşlıları arasında daha popüler olmasını ve daha sosyal olmasını sağlamaktadır (Pruett, 2000; Lamb, 2002). Dahası, uzun vadede babaları tarafından daha fazla sevilen çocukların diğerlerine kıyasla daha az davranış problemleri ya da madde bağımlılığı problemleri yaşadıkları ortaya çıkmıştır (American Psychological Association, 2017). Baba şefkati aynı zamanda çocuğun özsaygısını da artırmaktadır. Bu durumun kardeşler arasındaki ilişkileri de etkilediği ve şefkatli babaların çocuklarının kardeşleriyle daha iyi anlaşığı görülmüştür. Benzer bir şekilde, şefkatli babaların çocuklarının daha iyi sosyal becerilere sahip olduğu bulunmuştur. Örneğin, yaşlılarıyla daha iyi bir ilişki kurabildikleri ve onlara karşı daha az saldırgan davrandıkları keşfedilmiştir. (Kids Matter, 2012).

Palkovitz'e göre (1997) babalar çocuklarına sarılarak, gülümseyerek, onları öperek, kucağına alarak, gıdıklayarak, onlarla göz teması kurarak, samimi bir arkadaşlık kurarak şefkat gösterirler.

Ödev

Bir hafta boyunca kendini gözlemlen ve çocuğuna şefkat gösterdiğin zamanları not et. Çocuğuna gösterdiğin şefkatin miktarı ve şekli hakkında ne düşünüyorsun? Yeterli mi yoksa artırman gerekiyor mu?

Düşünme Zamanı

Aşağıdaki soruları grubunuzda tartışın;

Babanın anne kadar şefkatli olması gerektiğine inanıyor musunuz?

Şefkatli bir baba mısınız? Şefkatinizi nasıl gösterirsiniz?

Çocuğunuza “Baban seni seviyor mu? Niçin böyle düşünüyorsun?” diye sorduğumuzu farz edin. Bu sorulara çocuğunuz ne cevap verirdi? Ve Niçin böyle bir cevap verirdi?

Öğretmenler İçin İpuçları

Bu kısımda farklı çocuk yetiştirme stillerini ve bunun çocuğun üzerindeki sonuçlarını açıklayın. Sonra her gruba kendi çocuk yetiştirme stillerini tartışmaları için izin verin.

Kapanış Oturumu: Baba Katılımının Diğer Boyutları

Geçim Sağlama ve Koruma:

Tarih boyunca ailenin geçimini sağlama ve aile üyelerini koruma babanın en temel iki rolü olmuştur. Başlarda belirtildiği gibi, babaların ailenin geçimini sağlama rolü tarih boyunca önemini korumuştur ve ağır basmıştır. Bugün ailenin geçimi için gerekli görevler eşler arasında paylaşılmasına rağmen ailenin geçimini sağlama hala babanın en önemli rolleri arasındadır. Babanın sağladığı olanaklar daha iyi ekonomik şartlar, daha iyi sağlık ve eğitim hizmetleri sunduğu için bu tür olanaklar yoluyla babalar dolaylı olarak çocuklarının gelişimlerini ve sağlıklarını etkilemektedirler. Koruma sağlamak da babaların baskın rolleri arasında görülmektedir. Özellikle dezavantajlı topluluklarda babaların korumacı rolü büyük önem kazanmaktadır.

Zenit.org ile yaptığı bir görüşmede (2005), eğitimci ve “Baba, Aile Koruyucusu” kitabının yazarı olan James Stenson “ Bir baba işinde kazandığı para ile ailesini korur. Yani sadece ailesinin geçimini sağlamakla kalmaz onları fakirlikten de korur. Ailesinin barınma, yiyecek ve giyecek ihtiyaçlarını karşılar. Babanın çalışabileceği bir işi varken aile üyeleri kendilerini güvende hisseder. Hem annenin hem de babanın para kazandığı ailelerde bile çocuklar evin geçimini sağlayan esas kişinin baba olduğunu ve bu yüzden ailenin koruyucusu olduğunu düşünürler.

Üstelik babalar çocuklarını her an her yerde tehdit eden güçlerden – ilaçlardan, zorbalardan, suçlulardan, haksız yere saldıran tiplerden ve trafiğe dalmak ya da kibritlerle oynamak gibi düşüncesiz hatalardan ve onların deneyimsizliğinden doğan felaketlerden— korurlar. ...” ifadesini kullanmıştır (görüşmenin tamamına ulaşmak için lütfen <https://zenit.org/articles/the-role-of-the-father-as-family-protector/> Linkini ziyaret edin.)

Ortak ilgi alanları, çocuğun bir konuda beceri geliştirmesini desteklemek, birlikte kitap okumak ya da bazı konularla ilgili çocuklara bilgi vermek gibi, babaların çocuklarının yaşamına katılmasını sağlayan yollardan birisidir. Böyle yaparak çocuğunuzun sizi daha iyi tanıması için ve de birlikte kaliteli vakit geçirmeniz için fırsat yaratmış olursunuz.

Planlama planlanan aktiviteleri, doğum günlerini, yolculukları, eğitimleri, gezileri, tatilleri, gelecek için birikim yapmayı kapsar.

Duygusal olarak destekleme çocuğu cesaretlendirme ve ilgi alanları geliştirmeyi kapsar. Araştırmalar babalarından daha fazla duygusal destek alan çocukların psikolojik olarak daha sağlıklı olduklarını ve bu çocukların daha az esrar kullandıklarını ve kurallara uymada daha dikkatli olduklarını göstermiştir” (Zimmerman, Salem & Marton, 1995, s. 1607).

Çocuğun bakımıyla ilgili işler yapma, temizlik, tamir etme, ütü yapma, yemek pişirme, çocuk merkezli alanlar yaratma gibi görevleri içerir.

Günlük işler, Palkovitz’e göre çocuğu okula veya kurslara götürme, çocuğunuz için bir şeyler alma ve çocuğunuz için aramalar yapmak gibi etkinlikler aracılığıyla çocuğunuzun yaşamına katılma yöntemlerindedir. Bu tür eylemler basit ve gereksiz gibi görünse de bunlar çocuğunuzla iletişim kurmanızı yaşamlarını daha iyi gözlemlemenizi ve onlara daha yakın olmanızı sağlar. Aynı zamanda, çocuğunuzun hayatına bu yollarla katılmak eşinizin çocuğunuzu düşünmek zorunda kaldığı süreyi ve çocuğa ilişkin sorumluluklarını azaltacaktır ve bu da anne ile çocuğun daha iyi bir vakit geçirmesini sağlayacaktır.

Palkovitz’e göre geleneksel olarak düşünüldüğünün aksine iyi bir geçim sağlamak iyi bir baba olmak için yeterli değildir. Bunun yerine babalar daha iyi bir baba olmak için bu yollarla çocuklarının hayatlarına olumlu bir şekilde katılabilirler ve onların yaşamını olumlu bir şekilde etkilerler.

Ödev

Kendi babanızı düşünün (hatta hatırlıyorsanız büyükbabanızı düşünün) ve kendiniz ile onların babalık davranışlarını kıyaslayın. Daha sonra grup üyeleriyle tartışın.

Düşünme Zamanı

Aşağıdaki soruları tartışın;

Bu derslere katılmak babalık yaptığınız süreci nasıl etkiledi?

Bu derslerde eğlendiniz mi? Bu eğitime katılmanızda temel motivasyonunuz nedir?

Bu derslerin güçlü ve zayıf yanları nelerdir?

Öğretmenler için İpuçları

Bu son kısımda mümkünse büyükbabaları da yukarıda bahsedilen tartışmaya dâhil edebilirsiniz. Bu muhtemelen sizin baba eğitimi derslerinizin son bölümü olacaktır, bu yüzden tüm bölümleri ve onların etkililiğini tartışın. Babaların önerilerini bir araya getirin ve de babalara katılımcı sertifikası dağıtın.

KISACASI, DAHA FAZLA KATILIMCI BİR BABA OLMAK İÇİN

- Çocuğunuzla etkili bir şekilde iletişim kurun.
- Çocuğunuza rehberlik edin.
- Çocuğunuzu gözlemleyin.
- Gelecekle ilgili çocuğunuzla planlar yapın.
- Çocuğunuzla ortak aktiviteler yapın.
- Çocuğunuz için ulaşılabilir olun.
- Çocuğunuzla ortak ilgi alanlarınız olsun.
- Çocukların bakımını üstlenin.
- Ailenin ihtiyaçlarını karşılayın.
- Çocuğunuza şefkat gösterin.
- Çocuğunuzu koruyun.
- Çocuğunuzu duygusal olarak destekleyin.

Kaynakça

American Psychological Association (2017).The Changing Role of the Modern Day Father, Available online at http://www.apa.org/pi/families/resources/changing_father.aspx

Bernadett-Shapiro, S.T., Ehrensaft, D. & Shapiro, j.L.(1996) Father participation in childcare and the development of empathy in sons: An empirical study. *Family therapy, 23, 3, 77-93.*

Carlson, B. E. (1984). The father's contribution to child care: Effects on children's perceptions of parental roles. *American Journal of Orthopsychiatry, 54, 123-136*

Deutsch, F.M.; Servis, L. J., & Payne, J.D. (2001) Paternal Participation in Child Care and Its Effects on Children's Self-Esteem and Attitudes Toward Gendered Roles, *Journal of Family Issues, 22(8), 1000-1024.*

Families Civil Liberties Union (2017), Parentless Statistics, Available online <http://www.fclu.org/parentless-statistics/>

Harrelson, P.O. (2009) Communicating with Young Children, Virginia Cooperative Extension, Publication 350-022, Available online <https://www.pubs.ext.vt.edu/content/dam>

[/pubs_ext_vt_edu/350/350-022/350022.pdf.pdf](#)

- Heroman, C. & Copple, C. (2006), *Teaching in the Kindergarten Year*, in D.F. Gullo (Ed), *K Today: Teaching and Learning in the Kindergarten Year*, National Association for the Education of Young Children (pp.59-72), Washington, D.C.
- Kalmijn, M. (1999). Father Involvement in Childrearing and the Perceived Stability of Marriage. *Journal of Marriage and the Family*, 61, 409-421.
- Kids Matter (2012), *Fathers connecting with their children*, Australian Early Childhood Mental Health Initiative, Available online at https://www.kidsmatter.edu.au/sites/default/files/public/KMEC_C3-201205-03_Dads_connecting.pdf
- Lamb, M.E., Pleck, J.H., Charnov, E.L., and Levine, J.A. (1985). Paternal behavior in humans. *American Zoologist*, 25, 883-894.
- Lamb, M. E. (2002). *Infant-father attachments and their impact on child development*. In C. S. Tamis-LeMonda & N. Cabrera (Eds.), *Handbook of father involvement: Multidisciplinary perspectives* (pp. 93-118). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum.
- Nettle, D. (2008). Why do some dads get more involved than others? Evidence from a large British cohort. *Evolution and Human Behavior*, 29, 416-423.
- Palkovitz, R. (1997). *Reconstructing "involvement": Expanding conceptualizations of men's caring in contemporary families*. In A. J. Hawkins & W. J. Doherty (Eds.), *Generative Fathering* (200-217). London: Sage.
- Palkovitz, R. (2002). *Involved fathering and child development: Advancing our understanding of good fathering*. In C. S. Tamis-LeMonda, & N. Cabrera (Eds.), *Handbook of father involvement* (pp. 33-64). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum.
- Paquette, D. (2004). Theorizing the father-child relationship: Mechanisms and developmental outcomes. *Human Development*, 47(4), 193-219. doi: 10.1159/000078723
- Parke, R. (1996). *Fatherhood*. Cambridge, MA: Harvard University Press
- Parke, R. D., & Sawin, D. B. (1975, April). *Infant characteristics and behavior as elicitors of maternal and paternal responsivity in the newborn period*. Paper presented at the meetings of the Society for Research in Child Development, Denver, CO.
- Pleck, J. (1987). *American fathering in historical perspective*. In M. Kimmel (Ed.), *Changing men: New directions in research on men and masculinity* (pp. 83-97). Newbury Park, Ca: Sage.
- Pruett, K. (2000). *Father-need*. New York, NY: Broadway Books
- Radin, N., & Sagi, A. (1982). *Childrearing fathers in intact families, II: Israel and the USA*. *Merrill-Palmer Quarterly*, 28, 111-136.

- Rosenberg, J. & Wilcox, W.B. (2006). *The Importance of Fathers in the Healthy Development of Children*, p. 106-107, U.S. Department of Health and Human Services (on-line). Available at <https://www.childwelfare.gov/pubPDFs/fatherhood.pdf>
- Rutondo, E.A. (1985). American fatherhood: A historical perspective, *The American Behavioral Scientists*, 29 (1), 7-25.
- Rowe, Meredith L., David Coker, and Barbara Alexander Pan. 2004. A Comparison of Fathers' and Mothers' Talk to Toddlers in Low-Income Families, *Social Development*, 13 (2) (May): 278-291, 10.1111/j.1467-9507.2004.000267.x
- Unlu-Çetin, Ş. & Olgan, R. (2016): He said, she said, but what do they say?: Young children's perceptions of father involvement, *Early Child Development and Care*, DOI: 10.1080/03004430.2016.121219,
- Unlu-Çetin, Ş. (2015). *Father involvement in early years: Comparing children's perceptions of father involvement with those of their mothers' and fathers'*, Unpublished PhD Thesis, METU, Ankara.
- Yeung W.J., Sandberg J.F., Davis-Kean P.E. and Hofferth S.L. (2001). Children's time with fathers in intact families. *Journal of Marriage and Family*, 63, 136-154.
- Young, M. H., Miller, B. C., Norton, M. C., & Hill, E. J. (1995). The effect of parental supportive behaviors on life satisfaction of adolescent offspring. *Journal of Marriage and Family*, 57, 813-822. doi:10.2307/353934.
- Zenit.org (2005) The Role of Father as Family Protector, Available at <https://zenit.org/articles/the-role-of-father-as-family-protector/>.
- Zimmerman, M. A., Salem, D. A., & Maton, K. I. (1995). Family structure and psychosocial correlates among urban African American adolescent males, *Child Development*, 66 (6), 1598-1613

Bu kitap, "Haydi Babalar Okul Öncesi Eğitim Kurumlarına!"
başlıklı Erasmus+ (AB) Projesi kapsamında basılmıştır.
Para ile satılamaz.
Proje kimlik numarası: 2016-1-TR01-KA203-034905.